

Ob slovesu.

Poslavljam se od vas, otroci,
od tebe — oj, mladina tukaj,
ki bila skrb si mi najdražja;
naloga prva mi — probuja tvoja —
mi smoter bila lep in svet.
V oddaljen kraj
od vas grem zdaj,
a od naloge ne edine —
ostane smoter, kot je bil:
prosveta naroda, mladine,
procvit, probuja domovine ...
A ob slovesu čuj mi prošnjo,
ti brstje naroda mladostno!
„Mladike ve še nerazvite,
razvijte se v cvetoče kite,
okrasite drevo — svoj narod!
Ovenčajte ga z lepoticjem
razuma, pridnosti, kreposti!
Blagosti dih, edinstva, sloge
razširjajte po zemlji prosti,
po Jugoslaviji prostrani,
ki vas goji, ljubeče hrani!
Oj, bodite ponos ji cvetni!
Le njej v korist zori naj žlahtni
sad — pridnost vaših glav in rok!
Njej vse, njej vse — moči in misli!
Posvečajte ji vse skrbi!

Če srečna ona bo in močna,
ste srečni, močni tudi vi! ...“
Sedaj ostavljam vas, odhajam,
da brstje speče še, ki tujec
v plen si dobiti ga želi,
občuvam zla, ga obvarujem
pogina, zmot in ga negujem,
kot vas sem tukaj dolge dni ...
In brstje ono bo pozneje
kras cvetni, šopek lep, dehteč;
kras lo z vami vred bo veje
drevesa Slave, rod sloveč,
ki širi trdne korenine
v osrčju mlade domovine,
v okrilju Jugoslavije svobodne ...
In dalje, dalje še čez plodne
dobrave, griče in ravnine,
čez gore sinje in doline
razpreza listje svojih vej,
šušteče tja do skrajnih mej,
dokoder sonce naše sije
in spev se sapic naš h vije ...

Ponosno, kvišku torej glavo!
Čast majki, moč v edinstvu daj,
mladina! Diči očetnjavo,
da slavna bo nam vekomaj!

Devojana.

Neodrešena domovina.

*Če kdaj, si zdaj naš tožni Korotan,
po tebi stega tujec drzno svojo dlani.
Goriška, kdo zaté se ne solzi,
dragulj prelestni, dragoceni ti?
Primorje naše, biser ti Jadrana,
ti južnega Slovana srčna rana!
In ti in ti, notranjski Kras,
kdaj tudi tebi dojde spas?
Obal ti bela dalmatinska,
ti divna naša si vilinska
devojka mila, ti zakleta,
kdaj boš nam tudi ti oteta?*

*Mladina moja zlata, čuj,
ponosno vstani, ne toguj!
Dejanja le, ne jad mehak,
čuječ pogled, ne sen sladak!
Poznam te, vem, da ti žari
srce; žarijo ti oči;
kako kri živo polje ti,
kako si svete volje ti!*

*Nam tudi v srcih žar gori,
ljubav do roda plameni;
a nam utrudi se korak,
prej klone star — kot mlad junak.
Mladina, dvigni ti zastavo:
Naprej — za naše staro pravo!*

M. Zopfova.

ANDREJ RAPE:

Mati in sin.

I.

topal je po blatni cesti in spremljala ga je bolešt.

Ali sem te zapustil jaz, ali si zapustila ti mene, domovina? Kakor kruh si se mi zdela, ko sem hodil po tvojih toplo dihajočih prsih, kakor kruh, ki sem ga jedel s slastjo, saj je bil blagoslovljen po tvojih svetih rokah, po tvoji vseoživlajoči, vseobsegajoči ljubezni.

Jedel sem tvoj kruh kakor mož, ki ima vsega v izobilju, jedel tudi takrat, ko so tvoje grudi razoravali s svinčenkami, ko so hoteli umoriti tvojo ljubezen do bitij, ki so priklenjena nate s tistimi zlatimi verigami, ki jim pravimo domovinska ljubezen. Nisi nam mogla vedno dajati, domovina, v obilici resničnega kruha, ki ga je bilo za tujce dovolj; nam ga nisi mogla, ne smela dati, dasi si bila razorana vsevprek, dasi je puhtela tvoja dobrotu tvojim sinovom naproti, saj je sovražnik gnetel tvoje prsi, saj te je oplenil malone vseh dobrin. Vse ti je pobral, a enega ni mogel vzeti ne tebi in ne nam. Tvoja in naša ljubezen je ostala in ostane vekomaj!

Kakor kruh si, domovina, in s kruhom se tepe, kdor te zapušča.

Ne, domovina, ti nisi bila nezvesta; jaz sem ti postal nezvest! —

V duhu je zrl pred seboj svojo mater. Hrepeneče zro njene oči po poti, ki je po njej odšel sin, ter mu očitajo: Zakaj si zapustil rojstno grudo, Ne čuješ li njenega gorkega utripa, ki te toži: sovražniku si prepuštil mene, ki sem te hranila in negovala, ki sem te ljubila — mati svojega otroka. Kaj, če se ščeperi sedaj sovražnik po mojih prsih! Kaj, če si trpel, bil preganjan! Glej, tudi jaz sem trpela in trpim, trpim tembolj, ker so me zapustili sinovi, ki jih ljubim, ki bi jih objela s toplimi rokami in bi dala zanje vse, vse. Glej, meni so ostali sinovi junaki. Spe v meni, in jaz jih pritiskam na svoje grudi, trosim cvetja na njih grobove, umirila sem njih hrepenenje! Ostali so mi tudi nekateri živi junaki in tu čakamo, čakamo, saj pride odrešenje. In glej, takrat, ko bo stara tvoja

mati navdušeno klicala: „Prišlo je odrešenje! Naša gruda je osvobojena, je združena z vso veliko domovino Jugoslavijo! Blagoslovljen ti nad vse srečni dan!“ — glej, takrat tebe ne bo poleg, da doživiš najslajše veselje, zakaj sam si se mu odrekel, ko si zapustil rojstno grudo.“

Stopal je po blatni cesti, in spremljala ga je boleost. Hodili so mimo njega ljudje, pa ni poznal nikogar.

„Povprašam prvega, ki ga zopet srečam,“ si je dejal, „naj mi pove, če sem hudo grešil, ko sem pustil dom in mater.“ In vprašal je prvega:

„Hej, človek božji, povej mi, kaj zasluži oni, ki je zapustil mater in domovino, zapustil oba v obupu, oba teptana od tujca! Ali mu je odpuščanje?“

Pogledal ga je postrani in je šel mimo, ne da bi odgovoril. Po par korakih se je obrnil nazaj in zaklical za njim: „Ni odpuščanja!“

„Ta je krut!“ si je mislil in šel dalje. „Morda je tudi on kot jaz. Težo vesti nosi s sabo, pa me zato ne more potolažiti; sam je obupan, sam je potreben tolažbe. Lahko bi mu bil jaz privoščil dobro besedo.“

„Kaj je prav, da sem prepustil rojstno grudo sovražniku in šel v svet, da sem pustil tam staro mater?“ je vprašal drugega.

„Mati je boljša od tebe,“ mu je odgovoril kar mimogrede, ne da bi ustavil svoj korak, ne da bi ga prijazno pogledal.

Na travniku ob cesti so se igrali otroci. „K njim stopim, ki so nedolžni, ti mi povedo,“ je pomislil.

„Tujec sem; rojstni kraj sem zapustil, saj gospodari v njem sovražnik, in mater sem zapustil, staro in nadložno,“ se je obtožil. Ali sem storil prav? Recite mi, deca nedolžna!“

Niso se zmenili za tujca, ampak kakor v odgovor so zapeli:

„Kjer Kras zakriva čudovite hrame,
tam zemlja je, krasote polna same,
slovenski svet je tam, tam dom je tvoj!“

Niso razumeli tujca, kaj hoče od njih, ampak odgovorili so mu le, četudi nehote, s petjem.

Sklonil je glavo, žalosten pogledal nežno deco ter šel dalje svojo težko pot.

„Vrnem se domov izgubljeni sin. Domov pojdem, pa zapalim ogenj, ki gori v moji duši, po vsem rodnem kraju, po vsej neodrešeni domovini.“

Kakor bi bilo posijalo solnce v njegovo notranjost, tako mu je postalo lahko v srcu ob tem sklepu.

Solnce je zašlo, in v temo se je izgubila črna senca moža na blatni cesti.

II.

Sedaj je vse narobe pri nas. Pa vendar še ne bi rada umrla. Sama sem, stara in nadložna sem že, ali še bi rada živela, da vidim svobodno to zemljo, kjer sem preživela vse življenje, kjer sem uživala njeno ljubezen in ljubezen otrok.

Otrok?! Dva so mi zagrebli. Da bi vedela, kje! Romala bi na njen grob, da ju blagoslovim, da ju s poslednjimi močmi izkopljem iz zemlje, če počivata na tujem, pa ju prenesem v to našo sveto zemljo, ki bi jima bila prijazna, ljubezniva, lahka. Ne tiščala bi jih kot s kleščami na prsi, saj ljubi sinove svoje. Hodila bi k njima na grob, pa bi jima pravila čudovito povest, sveto, a resnično povest o osvobojeni domovini, o osvobojeni rojstni grudi. Mislim, da bi ju morala ta povest iztrgati smrti iz rok, da bi ju ta sveta naša zemlja v svoji ljubezni zbudila v življenje. In vrnil bi se zadnji sin, ki je odšel iz neodrešene domovine v svet, da sovražnik še njega ne ugonobi, zadnji sin, ki ga še imam...

Trudnih korakov je odšla mati na podstrešje. Tam je sinova soba. Pospraviti jo mora in pripraviti za njegov sprejem, saj se vrne kmalu, to tako trdno upa, kakor na to, da bo dom kmalu svoboden.

Res je imela mati vedno vse v redu, ali sedaj so brskali tujci vedno po njeni hiši in iztikali za izginolim sinom, ki jim je bil že ob njihovem prihodu pokazal odkrito sovraštvo. Sedaj pred prazniki pa mora pospraviti in pripraviti njegovo sobo, da bo lepa, prijetna, ko se vrne, zakaj vkljub njeni natančnosti je v sobici vendarle še marsikaka navlaka. Pred posteljo leže v vreči, kjer je bila svoječasnno sol, še razne knjige, ki jih je Marko tako rad čital; pod stropom na drogu, pritrjenim z železnim kavljem, vise še sedaj spodnja krila, ki jih je oblačila njena hčerka le ob večjih praznikih in lepem vremenu, preden je umrla. Koncem postelje leži staro kladivo in pehar z žreblji, košček ustrojene kože in druge take stvari, ki jih je treba odstraniti.

Ko je osnažila še peč in različne podobe na steni pri postelji z mokro cunjo, zbrisala ves prah po oknu in stari skrinji s pisanimi rožami na sprednji strani, je postavila pred okno mizico ter jo pogrnila z belim prtom. Na vsako stran je postavila po en stol in ko je še kropilnik pri vratih nalila z blagoslovljeno vodo ter očedila Krista pod poveznjenim steklom, pa nasula v pljuvalnik belega peska, tedaj si je oddahnila in sedla na staro skrinjo in vnovič ji je splaval duh za otroki in vnovič je sanjala o svobodni domovini, o svobodni rodni vasi, kjer je preživela vse življenje, kjer je uživala veselje, srečo in ljubezen otrok.

Ponoči se je vrnil domov. Nihče ga ni videl, a mati je čutila njegovo bližino.

Sedela je v njegovi sobi in razmišljala: Pride, vrne se. Jasno mu bo lice, žarelo mu bo oko veselja, zakaj vrne se v svobodno zemljo. In od soseda do soseda pojde, od moža do mladeniča, od žene, do dekleta, od dečka do deteta in v vseh užge ogenj svoje domovinske ljubezni v prsih in vsem zapiše v srce: „Kvišku srca! Zakaj odrešenje prihaja, in svoboda samo čaka, da jo objamemo s krepkimi rokami v delu za rodno zemljo in jo ne izpustimo nikdar več!“

„Kakor kruh si, domovina, in s kruhom se tepe, kdor te zapušča!“ je izpregovoril sin. Gorko sta se objela z materjo.

„Vrnil sem se,“ je dejal, „k tebi in h grudi sem se vrnil, mati, ker sem se moral vrniti. Vabila me je ljubeča roka domovine, čul sem nje klice podnevi in ponoči, gledal jo zapuščeno, a vedno ljubečo in junaško. Vrnil sem se, da prosim odpuščenja njo in tebe, ker sem vaju zapustil v sili in potrebi, a vrnil sem se tudi, ker živi v meni in mora biti v nas vseh globoka, živa vera, da bo in mora biti osvobojen tudi ta del naše lepe jugoslovanske domovine!“

„In domovina ti je že odpustila in te ljubi, kakor te ljubi tvoja mati.“

JANKO LEBAN:

Vezilo.

Igo, sin trškega trgovca, je imel brata Toneta, ki je pa živel v mestu pri stricu. Igu, ki je bil z vsem srcem Tonetu vdan, je bilo po bratu silno dolgčas. „O, ko bi se Tone že skóro vrnil!“ Tako je večkrat vzdihoval ter pri tem mislil na to in ono igro, ki bi jo rad igral v bratovi družbi.

Bilo je pozimi, januarja meseca. Bližal se je Tonetov god. „Da bi le vedel, kaj bi hotel darovati Tonetu za god!“ je dejal nekaj dni pred sv. Antonom Puščavnikom.

„I, nu, daruj mu knjigo s podobami!“ mu je svetovala sestra Mira.

„Ne, ne! Takih knjig ima že dovolj!“ ugovarja Igo.

„Potem mu pošlji mrežo, da bo lovil metulje!“ priporoča sestra.

„Ha, ha, ho! To je pa lepo! Saj pozimi ni metuljev!“ se zasmeje brat.

„Jaz pa vem, s čim bi Tonetu posebno ugodil,“ приметne bratec Božo, „pošlji mu dobro meseno klobaso. Ta mu bo gotovo pogodu!“

Vsi prasnejo v smeh. Igo pa pripomni: „Klobas ima gotovo dovolj pri sstricu v mestu.“

V tem se približa oče, ki je slišal ves ta pogovor. Prav veselilo ga je, da je Igo tako skrbel za Toneta. Zato je tudi on hotel nasvetovati nekaj.

„Veš kaj, Igo, pošlji Tonetu krapa. Riba bo gotovo Tonetu v veliko veselje!“

„Šališ se, oče!“ kliknejo otroci, Igo pa še pristavi: „Saj bi krap poginil spotoma!“

„Da krap spotoma ne pogine, to je moja skrb!“ odgovori oče.

„Nu, potem mu hočem poslati krapa!“ veselo vzklikne Igo.

Drugi dan prinese oče zabojček. Bil je poln snega.

„Kaj hočeš z zabojčkom, polnim snega,“ povprašajo radovedni otroci.

„To boste videli takoj!“ reče oče in vzame iz posode krapa, ki ga je Igo kupil s prištedenim denarjem. Riba se je prav hudo premetavala semtertja. Toda oče jo trdno prime, vzame košček kruha, ga namoči v žganju ter ga potisne krapu v gobček. Potem zagrebe krapa v zabojček, napolnjen s snegom.

Otroci so kar strmeli. Oče nabije pokrov na zabojček ter reče potem: „Glejte, na ta način se krap ohrani in ne pogine.“

„Mislila sem, da more krap živeti le v vodi,“ deje Mira ter zvedavo pogleda očeta.

„Nikakor!“ pojasni oče. „Ta riba je jako žilava. Položimo jo lahko v kleti v kot ter jo pitamo s solato in drugimi živili, ki jih rada uživa. Na tak način se celo jako zredi. Seveda jo moramo pri tem večkrat polivati z vodo. Zdaj pa, ljubi moj krap, srečno pot!“ se pošali oče. Ko je bil opremil zabojček z napisom. Otroci se zasmejejo ter vprašajo: „Ali ne bi ribe poslali lahko kako drugače?“

„Lahko, toda pozimi je tako najbolje,“ pojasni oče.

Zabojček so odposlali po pošti. Otroci, zlasti Igo, so komaj čakali na poročilo, v kakem stanju je vezilo došlo Tonetu v roko.

Dva dni potem je prispelo pismo. Vsi so napeto poslušali, ko ga je oče bral. Tone je pisal:

Ljubi Igo!

Ko je došel zabojček in smo ga odprli, bil sem prav jezen nate. Mislil sem si, da si mi za vezilo poslal snega, ki ga tudi tukaj imamo še preveč! Toda stric z roko pobrska po snegu, in kmalu se prikaže ribja glava na dan. Jaz sem nato še sam pomešal po snegu v zabojčku ter kmalu izvlekel velikega, lepega krapa! To me je jako

razveselilo. Hvala Ti lepa zanj! Včeraj smo zaužili ribo. Prav v slast je šla nam vsem. Nikoli nisem bil kakega vezila tako vesel, kakor sedaj Tvojega!

Srčen pozdrav in poljub Ti pošilja

Tvoj

Tone.

Otroci so bili tega pisma jako veseli. Še dolgo potem so se večkrat razgovarjali o nenavadnem vezilu.

JANKO LEBAN:

Kdor drugim koplje jamo, sam pade vanjo.

mestu K. je živelja Zinka, blaga deklica, a žalibog — slepa. Zaradi njene nesreče so jo omilovali starši in vsi hišni sostanovalci. Ravnali so z njo kar najljubezniveje. Če se je mudila na dvorišču, so otroci izkušali na ta ali oni način ji ustrezati ter jo razveseliti. Natrgali so ji lepo dišečih cvetic. Uboga slepa deklica se je cvetic srčno veselila, čeprav se ni mogla radovati njih lepih barv. Ali pa so jo sočutni otroci vodili na vrt, kjer je poslušala lepo ptičje petje. Izkratka:

skoro vsi v hiši so skrbeli za nesrečno slepo deklico in pazili so na to, da se ji ne pripeti kaka nesreča.

V isti hiši pa je živel lahkomišeln in malopridni deček Bojan. V posebno veselje mu je bilo, če je mogel koga jeziti in žaliti. Bil je tako hudoben, da ni prizanašal niti slepi deklici! Ob vsaki priliki je nesrečnico cukal in dražil.

Nekega dne se je Bojan mudil na dvorišču. Zdajci čuje, da se Zinka pripravlja priti dol. Že večkrat prej je prišla po temnih stopnicah brez vodnika sama v pritličje. Kaj si izmislil Bojan v svoji hudobiji? Stopi v drvarnico, vzame poleno ter ga položi na temno stopnico. Mislil si je: Slepa deklica se spotakne ob poleno in pade.

Hudobni deček postoji ob stopnicah, da vidi, če se posreči njegova namera. Toda dolgo ni bilo Zinke. Zato se naveliča čakati in jo smukne na dvorišče. Tam se je igral s psom ter pozabil na vso stvar.

Mine pol ure ... Bojanov oče odpre okno ter zakliče dečku, naj pride urno gor.

Bojan, radoveden, kaj mu ima povedati oče, zvihra v hišo in po stopnicah navzgor. Toliko pa, da prekorači par stopnic, ko se spodtakne ob Zinki nastavljenemu polenu, pade in si — zlomi nogo!

Na njegovo vpitje prihiti Bojanova mati in prestrašena vidi, kaj se je zgodilo. Tudi stric, ki je stanoval v pritličju, odpre vrata, radoveden, kaka nesreča se je pripetila.

„O, Bog!“ zakliče mati, „fant si je zlomil nogo. Ubogi Bojan!“

Stric pa je videl na stopnici poleno. Ko je slišal, da se je Bojan spodtaknil ob poleno, se orbne k fantu in hladno reče: „Kdo ve, ali nisi polena sam položil na stopnico? Poznam te, fant!“

Zdaj prihiti tudi prestrašeni oče in fanta odneso v sobo. Urno pošljejo po zdravnika. Mož se je jako trudil, da bi dečku pomagal. Posrečilo se mu je to; vendar je Bojan moral nad mesec dni ostati v sobi in trpeti velike bolečine.

Ljudje v hiši pa ga niso omilovali. Celó tako so govorili: Česar je iskal, to je našel! Kdor drugim koplje jamo, sam pade vanjo!

Modra miška.

Kaj znači tapanje po veži?

Vem: mucika je tu na preži!

*A v luknji miška mi leži,
na varnem mirno, sladko spi.*

*Ko prebudi se, mačko vgloda
in prav oprezna je seveda.*

*„Oj, mucika, iskren pozdrav!
Kaj iščeš tukaj pravzaprav?“*

*Aha, že vem: ljubó in milo
bi dobro bilo ti kosilo!*

*Še mene bi lotila se,
z menoj bi pogostila se!*

*Eh, ljuba, dobra mačica,
res: mehka ti je tačica,*

*saj z njo si, tetka moja vrla,
sestrico mnogo mi odrla!*

*Ti laskati se znaš izborno,
da miško preslepiš uborno.*

*Pri meni pa je vse zaman,
ne grem iz luknje ti na plan!*

*Le pojdi rajša mi na krov
tja na vrabiče mi na lov.*

*Seve, če zviti ti vrabiči
ne odfrčijo pri tej pričji! . . .“*

*Tako je miška govorila,
iz mucike je norca brila.*

*A muciko tako je sram,
da brž popiha jo drugam. —*

Janko Leban.

CVEKOV STANKO NA SANEH

Božična legendica.

Ko v jaslicah je božje dete
božična noč pozdravila,
pastirčkov truma se do hlevčka
pobožno je odpravila.

Lepó je v zvezdah noč gorela,
svit lepši se y očeh je žgal,
najlepše Jezuščku v nasmehih
miline žar je trepetal.

Miline žar in dih blagosti
vstal je iz božjega srea,
pastirčku slehernemu v duša
dobrotno segel je do dna!

Do dna je segel, tja pričaral
mladosti sreče sen cvetan —
in v vsakem mladem, blagem srcu
kraljuje še današnji dan.

E. Gangl

JANKO LEBAN:

Pridna Anica.

ilo je neprijaznega, mrzlega dne sredi decembra. Mati Lovšetova je sedela v sobi na stolu ter pridno pletla. Zdajci se ji pridruži njena hčerka Anica, privleče klopco, sede k materi ter prične tudi plesti. Mali njeni prsti so se živahno pregibali, zakaj ob strani dobre matere gre vsako delo lažje od rok. Zdaj se mati Lovšetova spomni, da ima še nekaj opravka v kuhinji: zatorej vstane ter odide.

Mala Anica je pletla dalje. „Ej, ej,“ zakliče vsa vesela. „Precej sem že napletla in kmalu bo nogavica gotova. Veseli me, da lahko mamì ugodim, saj je tako dobra!“ To rekši umolkne, si ogleda delo na vse strani, potem nadaljuje: „Lepe morajo biti nogavice in paziti moram, da ne napravim kakega pogreška.“

Zdajci zaškriplje stol poleg Anice. Deklica naglo vstane in zagleda pred sabo drago mamico. Ta se je bila prikradla neopaženo v sobo ter je prisluškaje utepala za Aničino klopjo.

„Ah, ti si, mamica!“ zakliče deklica, „kako si li prišla v sobo?“

„Nu, prav potihoma, po prstih. Slišala sem, kar si govorila.“

Anica povese oči, kakor bi se sramovala, toda mati izpregovori: „Ni se ti treba sramovati, Anica! Mene so tvoje besede prav veselile in slišal jih je tudi ljubi Bog! Njega tudi veseli, če so otroci pridni. Zato pa pošlje na Sveti večer svojega angela k takim otrokom. Če tudi k tebi pride, povej, kaj naj ti prinese?“

Anica se privije materi, smehlja je jo pogleda z jasnimi očmi ter reče po kratkem premisleku: „Kar ti hočeš, ljuba mama!“ —

Malo pred Božičem je sedela Anica zopet na klopici in pletla. Pes Azor je smrčal za pečjo, a mačka se je lizala na naslanjaču. Zunaj je bril mrzel veter ter stresal okna; prve snežinke so se podile po zraku kakor mušice.

„Čeden pletilni košek,“ je govorila Anica sama s seboj, „bi mi bil še najljubši. Prav takega bi rada imela, kakršnega ima sosedova Mimica. Tak košek bi lahko jemala k ročnim delom v šolo. Rada bi še delala ter dobri mamici spletla par zapestnic, kakor sem ji obljubila. Da, da, tak pletilni košek, ki se da zaklepati — ah, če bi mi kaj takega prinesel dobri Jezušček! Kako srečna bi bila! No, morda mi ga vendar prinese, če ga bom prav iskreno prosila...“

Zopet je mati prisluškovala, a pri vratih. Prišla ni v sobo, marveč se tiho izmuznila od tam...

Kmalu potem je prišel Sveti večer, najlepši dan za dobre, pridne otroke. Ana je kar zvihrala v sobo, da vidi, kaj ji je prinesel ljubi Jezušček. Oj, kako ji zažarijo oči, ko vidi tu nakupičenih vse polno lepih darov! Pa njeno veselje se popne do viška, ko ugleda med drugimi rečmi tudi lep košek, kakršnega si je želela. Skoro da ni zaupala svojim očem. Saj je bila izrekla željo le potihoma sama zase, in zdaj se je ta želja uresničila! „Kako lepo, kako lepo!“ je zaklicala ter vesela tlesnila z ročicama. In ko je drugi dan vprvo šla s koškom na cesto, je tudi govorila sama s seboj. Iz dna duše se je zahvalila ljubemu Božičku, da ji je izpolnil željo.

Tako vidite, ljubi čitateljčki, je dobra mati večkrat otrokom blizu, četudi na to niti ne mislijo. Toda ljubi Bog ni dobremu otroku nikoli daleč. On vidi vsako tvoje delo in ume tudi tvoje misli in želje, čeprav jih ne izgovoriš! —

VERA:

Ptičja gnezda.

opolodne po končanem pouku sva šli s tovarišico vsak dan na izprehod. Celo dež naju ni zadržal v zatohli sobi. Kadar je bilo lepo vreme, sva se napotili v gozd, kjer so smreke tako duhtele, kjer je borovničevje, praprotje, mah in drugo zelenje pokrivalo tla kot nove, svetlozelene preproge. Bog ve, kolikokrat je že vsaka od naju prehodila tisti gozd in vendar se nama je zdel vedno nov v svoji lepoti.

Nekega dne zavijeva po stari navadi zopet med temne smreke. Bila je ozka, a lepa ravna pot, kakor da bi jo bil kdo nalašč napravil za šetalce. Tedaj sta naju spremljala lovska psa Perun in Vari. Seveda sta uhajala sedaj na desno, sedaj na levo, preiskala vsak grm in vohala po tleh, kakor da bi ju bil kdo najel. Pač nista mogla prikriti svoje lovske krvi. Hipoma se oglasi Perun, za njim še Vari, vmes pa se zasliši prestrašen glas, podoben kokošnjemu.

„Kaj je to?“ se oglasim prva in hočem proti kraju, kjer sta psa stala in trdovratno lajala.

„Nič, nikjer nič.“

„Pa nekaj je vendar moralo biti,“ pravi tovarišica, „mogoče zajec ali jerebica.“

Iščeva in gledava, toda nikjer nič. Da ni bil zajec, na to sva se kmalu spomnili. Saj je vendar bilo slišati nekakšno plahutanje s perutmi, a psa sta ostala na mestu in gledala navzgor med vejevje. Kakor pa je bilo videti, sta tudi onadva izgubila žival izpred oči. Kar začneta zopet vohati po tleh in obstaneta tik ob deblu visoke smreke. Drevje je bilo tu jako redko, tla pa je pokrivalo ponajveč resje. Stopim k smreki, da bi videla, kaj sta našla.

„Joj, poglej, poglej! Gnezdo, polno sivozelenih jajčk.“

In obedve se skloniva k tlom in štejeva: „Ena, dve, tri ... deset.“ Bilo je gnezdo fazanke. Jajčeca so bila nekoliko manjša in bolj okrogla od kokošnjih, barve pa so bila umazanozelene. Gotovo jih je že valila, zakaj fazanka jih znese po navadi le 8 do 10. Če se ji še ta odvzamejo, nese dalje, a jih nanese redkokdaj več kot 16. Vsa srečna sta stala psa poleg gnezda, gledajoč sedaj med smreke, sedaj jajčka, pa zopet naju. Pričakovala sta pohvale, toda zaman. Midve sva mislili na ubogo starko, ki je gotovo s strahom čakala kje na kaki veji, kaj se bo zgodilo z jajčki. Toda Peruna in Varija odpraviti z mesta, kjer je dišala divjačina, ni bilo ravno najlaglje. Klicanje in vabljenje je bilo zaman. Prijela je torej vsaka enega za ovrátnik in ga vlekla stran. Dobro sva si zapomnili mesto, kjer je bilo gnezdo. Živalca in njeno življenje sta naju zanimali in ob prvi priliki sva se hoteli prepričati, kaj se bo pozneje zgodilo z jajčki. Šele pri domu sta lovska psa zopet dobila prostost. Od tu se jima ni več ljubilo nazaj.

Kak teden dni pozneje jo zavijeva s tovarišico zopet v tisto smer. Ni stalo mnogo truda, da sva poiskali smreko, pod katero je bilo gnezdo. Po prstih in prav počasi sva se bližali. Obema je utripalo srce od strahu, da bi se starka ne splašila. Prideva blizu, se skloniva in iščeva. Jajčkov ni nikjer — pač pa sedi starka nepremično na gnezdu. Barva njene obleke se ni skoraj popolnoma nič ločila od suhe trave in resja, ki je bilo naokrog. Niti trenila ni z očesom, ki je sicer polno strahu gledalo v naju.

Fazanka vali z veliko skrbjo. Omeniti pa tudi moram, da dostikrat najbrž ne zbeži zaradi svoje neumnosti. Pririodopisci in opazovalci pripisujejo temu ptiču prav malo pameti. Pravijo, da fazan časih v nevarnosti kar glavo med grmičevje porine, misleč, če on drugih ne vidi, tudi drugi njega ne morejo. Je li to res ali ne, tega ne vem, toliko fazana še nisem opazovala. Takrat se mi je starka smilila, zakaj prepričana sem bila, da se je bala za svoj zarod, ki ga je grela in valila. Mladičev še ni bilo, sicer bi bil gotovo kateri pogledal izpod materinega okrilja. Saj veste, kako radovedni so piščančki. Naj jih ob preteči nevarnosti mati še tako svari, eden ali drugi je že toliko razposajen, da pomoli glavico izza starkine peruti in pogleda s svojimi drobnimi očmi v ta božji svet.

„Pustiva jo popolnoma na miru in pojdiva!“ nasvetuje tovarišica. In res. Kakor sva prišli, tako sva po prstih odšli. Najin sklep pa je bil, ob priliki zopet pogledati, in sicer kmalu, zakaj mladiči se bodo gotovo že kmalu izvaljavali. Fazanka vali namreč 25 do 26 dni. Kadar mora gnezdo zapustiti, da si poišče hrane, pokrije jajca z listjem ali suho travo. Ko izvali, greje mladiče tako dolgo, da so popolnoma suhi. Nato jih žene na pašo kakor kokoš. Če je vreme ugodno, so mladiči v dvanajstih dneh toliko krepki, da že lahko malo frfotajo. Kadar so veliki kakor jerebičke, že nočujejo s starko med vejami. Vkljub temu pa, da jih mati z največjo skrbjo neguje in varuje pred vsako nevarnostjo, doživi je redkokdaj to veselje, da bi videla vse mladiče dorasle. Mladi fazančki so namreč silno slabotni in občutljivi. Do pozne jeseni živijo pri materi, četudi so že popolnoma dorasli. Ko pride zima, se ločijo.

Pa naj povem, kako je bilo z našo fazanko! Veselili sva se že na prihodnji obisk. Mislili sva namreč, da najdeva takrat že celo družinico. Pa kako nama je hudobna roka prekrizala račun!

V popolnem prepričanju, da je še vse v najlepšem redu, povabim nekoga popoldneva sosedova otroka Ludovika in Miška, naj gresta z nama v gozd, da jima pokaževa mlade fazančke. Otroka sta kar skakala od veselja. Vso pot sta nestrpnost izpraševala: „Ali smo že tam?“ Slednjic jima pokaževa oddaleč smreko, pod katero je bilo gnezdo. Tiho smo se bližali zaznamovanemu prostoru, da ne bi pregnali starke. Toda glej! — Gnezdo je bilo prazno in — razkopano. Kdo je to storil, nismo zvedeli. Najbrž naju je prejšnji teden opazoval kak hudoben fant, ki je pasel na bližnjem travniku in si je uničenje nedolžne živalce privoščil v zabavo.

— Otroka sta razočarana stala poleg gnezda, nama pa je bilo težko, ker sva si očitali, da je bila mogoče najina radovednost kriva fazankine smrti. Uboga starka, ubogi mladiči! Ni jim bilo dano živeti.

Sploh pa pri takih opazovanjih nisva imeli sreče. Še en slučaj!

Ne dolgo po opisanem dogodku najdeva ob robu gozda gnezdo taščice. Saj jo vsi poznate. Je to prav ljubezniv ptiček, po hrbtu sivorjav, po prsih pa rdečkast. Tudi repek, ki ga taščica prav rada potresa, je bolj rjavkaste barve. Gnezdece dela pri tleh, v starem štorovju, pod koreninami, v mahu ali nizko v grmičevju. Tudi kakšna duplinca ji je pripravna. Samec ima prijeten glas. Ako opazuješ pevca, ga zagledaš visoko v drevesu. Perutnice ima nekoliko povešene. Ponosno se drži in žvrgoli svojo ljubko pesemco. Sploh je taščica jako ljubezniva, živahna in ne ravno plašna. Dobro ve, da jo ima človek rad. S svojimi tovarišicami živi rada v prepiru, to pa bolj iz porednosti kot iz hudobije. Živahna kot je, rada pokljubuje sedaj tej, sedaj oni, in potem je seveda umevno, da nastane časih vpitje in kreg v kraljestvu teh drobnih živalc. Vkljub temu pa ima taščica dobro srce. Ni dolgo, kar sem čitala v veliki prirodopisni knjigi to-le o njej:

Gozdar je ujel taščico — samca, ravno ko je bil pri svojih mladičkih v gnezdu. Nesel je gnezdo s starcem in mladiči domov in dal vse skupaj v kletko. Samec je pridno krmil in grel mladiče. Ko so dorasli, jih je gozdar izpustil, starca pa je pridržal. Približno osem dni pozneje pa prinese gozdar drugo gnezdo taščic in jih porine v kletko. In glej! Ko začnejo lačni ubožci klicati in jokati, pristopi starec, jih nekaj časa gleda, potem pa skoči k skledici in jih začne krmiti, kakor da bi bili njegovi.

Iz tega razvidite, da ima taščica res dobro srce.

— Toda vrnimo se zopet k mojemu gnezdu taščic!

To sva imeli veselje, ko sva zvedeli, čigavo je najdeno domovje. Gnezdo je bilo v mahu popolnoma skrito, samo od strani je držala majhna okrogla luknjica v mehko ležišče. Skozi to malo odprtino sva videli, da v gnezdu nekaj miglja. Bili so že mladički. Koliko jih je bilo, ne vem, ne ena ne druga ni šla blizu, zakaj vsaka se je bala, da ne bi živalc splašila. Kmalu se je zaslišal med vejami vprašujoč starkin glas: „Triptitip.“ Skrili sva se in le od daleč gledali, kako je smuknila k tlom in koj na to zopet odletela. Bog ve, kolikokrat je tistega popoldne prišla! S kakšno skrbjo je krmila svoje otroke! Proti večeru se je oglasil samec med vejami in zapel svoji družinici uspavanko. Potem se je jelo mračiti, in tudi midve sva se odpravili proti domu. Čez tri dni sva se zopet napotili v ono smer. Toda tedaj ni bil vzklik veselja, temveč jeze, ko sva došli do onega mesta in našli vse razkopano. Mlade taščice so ležale mrtve in razmetane po tleh. Tiho sva stali in gledali nekaj časa na to

morišče. Povem vam, da so mi stopile solze v oči, tako se mi je zasmilila ta uboga družinica. Kdo je mogel biti tako sirov, da je razdril ta dom, vzal staršem otroke in otrokom življenje! Komaj da so se živalce zbudile k življenju, jim je bilo že vzeto. „Triptitip!“ se je žalostno oglasila starka v smreki. „Triptitip!“ ji je odgovoril starec na visoki bukvi. Še sta obiskovala gnezdo, kakor da ne bi mogla verjeti, da so v resnici mrtvi mladički, ki sta jih s toliko ljubeznijo grela in krmila.

Od takrat nisva več opazovali ptičkov in njih življenja. Še je ena ali druga zagledala kakšno gnezdece, a nobena si ni upala blizu, da ne bi motila te tihe sreče ali pa da ne bi pokazala s svojo radovednostjo komu drugemu skrito domovje ptičje družinice.

Nada.

(Po Geiblu.)

*In naj še huje nas mrazi,
naj ostra burja zunaj brije,
naj led se dela in sneži,
pomlad nam vendar še priklje!*

*In naj pred solncem le meglé
kupičijo se s tem gosteje,
učakal svet bo vendar dne,
ko solnce gorko se prismeje!*

*Oj, tiho, tiho, srce, zdaj,
naj led le devlje te v okove,
saj vendar pride lepi maj,
izvor radosti, sreče nove!*

*In če se tudi tebi zdí,
da več rešitve tukaj ni ti,
v Boga zaupaj trdno ti:
vesela pomlad mora priti! . . .*

Janko Leban.

Skladateljeva molitev.

*Tebi, Stvarnik moj presveti,
htel bi svirati in peti,
da donel bi pesmi glas
daleč v mesto tja in vas!*

*Torej daj mi melodije,
daj vznesene harmonije,
v Tvojo čast naj zadoné,
srca vnemajoč za Té!*

*Ko bom moral svet pustiti,
pred Tvoj sodnji stol stopiti:
ne zavrzi me nikar,
milosti mi sini žar!*

*Tam v Ceciljini družbi
naj bom vedno v Tvoji službi,
z nama ves prepevaj raj:
„Hvala, čast Ti vekomaj!“ —*

Janko Leban.

JI. RNEJ JERNAČ:

Jesenski izlet k teti Poloni.

Joško je ravno telovadil, kakor vedno vsako jutro, ko sem stopil tisto jutro v njegovo sobo: hodil je po rokah okrog mize s kvišku proti stropu štrlečimi nogami.

„Kaj te spet luna trka?“ ga pričnem oštevat. snamem z glave čepico in jo vržem na mizo. „Da bi te žaba po možganih! Še iz trebuha mi prični govoriti kakor Sherlock Holmes, pa bom res zadovoljen s teboj!“

A Joško je tako zaposlen s telovadbo, da mi niti odgovoriti ne utegne. Urno koraca po rokah proti vratom, od vrat proti meni, potem pa zavije proti odprtemu oknu, kjer nekoliko časa postoji in miga z nogami v jasno odprtino. Zunaj na ulici začujem srebrn otroški smeh; naglo skočim k oknu in pogledam. Majhen deček hiti spodaj mimo in si pritiska na usta robec, oziraje se proti oknu na migajoče, v zrak moleče noge.

„Joško, bo dovolj? Vse mesto boš razburil in pohujšal — ti nepri-diprav!“ ga pokaram in primem za noge.

„Pusti noge!“

„Bom, ampak začni hoditi po njih kakor drugi krščanski ljudje! Po rokah hodijo kvečjemu na luni ali pa na Marsu. A naš planet ima bolj pripravna tla za nogohodce kakor za rokohodce — čuješ, Joško.“

„Izpusti! Slušal te bom.“

Izpustim njegove noge, a glej spaka! Še me ne sluša ta presneti Joško, še mu ne da žilica miru. Dvakrat še obkroži na rokah mizo, šele potem se postavi na noge. Utrujen se sesede na stol in si briše oznojena lica in čelo.

„Hu, to sem se spotil!“ stoka, vtikaje si mokri robec v žep. „Če bi pol dneva oral in se z otiko v roki opotekal za plugom, pa bi se težko tako zmočil, kakor sem se zdaj v nekaj trenutkih. Krasna telovadba to!“

Ko si segrejeva na samovaru čaj, srebava počasi iz pisanih por-celanastih čaš.

„Kam greva danes?“

„Kamor hočeš, Joško.“

„Dobro! Bova napravila pa izlet k teti Poloni. Teden dni bo že odkar mi je pisala, naj jo obiščem. Dolgo časa že nisem bil pri njej — zato bi me spet enkrat rada videla.“

Nekoliko trenutkov pozneje že tečeva po stopnicah navzdol na ulico. „Počakava električne, Joško?“

„Kakor hočeš!“

„Boljše bo tako, bova prej iz mesta.“

Skočiva v električno, in že drčimo urno najprvo križkraž skozi mesto, potem pa v ravni smeri proti predmestju. Na obeh straneh široke ceste se zibljejo v vetru vrhovi kostanjev in se šumeč otrešajo orume-nelega listja; tuintam že moli v zrak popolnoma golo vejevje kakor okostnjak. Na cesti se pode za valečim se listjem otroci, kriče in se smejejo, izginejo časih za zidovjem, pa se zopet prikažejo izza hiš bosonogi in gologlavi, z razkuštranimi lasmi, nekateri rdeči in napihnjeni v lica kakor velikonočni pirhi, večjidel pa bledi in tenkokratki, z dolgimi suhimi vratovi in širokimi, navun stoječimi ušesi.

Prej visoke, lično bele in mnogonadstropne hiše prihajajo vedno bolj redke, namesto njih pa se širijo na to in na ono stran nizke, sive hišice delavcev. Tam nekje med temi hišicami se dviga v nebo zvonik s siromašno cerkvico poleg sebe; veter, ki nekolikrat močno potegne nad vegastimi strehami, zanese v šumenje široke ulice brneče glasove zvonov, a le za hip: kmalu se zažene v drugo smer, in z njim vred pobegnejo tudi doneči zvoki iz visokih lin zvonika.

Izza mračnih tvorniških zidov se zalesketajo naposled zeleni, od solnca sijajno osvetljeni travniki. Tedaj stopim za Joškom iz električne in krenem z njim na odprto plan.

Jesen je. Gore, ki se dvigajo zadaj za travniki, lokami, njivami in dobravami, se odevajo s prijazno rumenkasto barvo, ki prehaja mestoma v rdečkasto, mestoma v rjavkasto.

Močno izhojena pot naju vodi preko ravnega polja. Ljudje spravljajo svoje poljske pridelke s tisto hvalevredno marljivostjo, ki jo tako radi občudujemo pri mravljah. Močni fantje in zastavna dekleta v rdečih rutah okrog vratov kopljejo krompir. Na tistih prostorih, kjer se na tankih, visokih steblih gugajo zrele solnčnične glave, vriska mladina, dečki in deklice, kratkohlačniki in kratkokrilke, vsi s smejočimi se svetlimi očmi in od vetra valujočimi lasmi, vsi veseli in živahni, po trati rajajoči — venec plešočih solnčnih žarkov.

Pokrajina se odpira na vse strani s svojimi nizkimi grički, holmci in dobravami, s svojimi gaji in lokami, goličavami in šumicami, zatemnicami in prisojnicami. Pot se vije semintja, zdaj na desno, zdaj na levo, zdaj nekoliko navkreber, zdaj zopet složno po klancih navzdol, mimo samotnih selišč, mimo belih hiš, mračnih hlevov in visokih kozelcev. In mimo sadnega drevja. Oj, to sadno drevje, v kakšen kras in blaginjo je poljedelcem! V sencah tega sadnega drevja je vse polno ljudi, starih in mladih, žensk in moških, dečkov in deklic; eni plezajo na drevje in obirajo sočno sadje, drugi pa pobirajo na tleh jabolka in jih devljejo v koše

in košarice; nekateri zopet nosijo že napolnjene koše na hrbtih proti domu; tam, tista svetlolasa deklica z žarečimi očmi, kako je vesela, ko dvigne v roke polno košarico rdečih jabolk in hiti z njo domov! —

Joško ne pozna nobene utrujenosti. Koliko časa že hodiva, a on stopa še vedno s tako prožnimi koraki poleg mene, kakor da je bil šele pravkar stopil iz stanovanja na šumno mestno ulico! Ne govori mnogo, a kar reče, je vse tako polno zvijačnega in obenem presrčnega smeha, ki se Jošku tako neizrečeno poda. Kakor božajoč solnčni žarek se mi zdi njegov smeh.

Nizek griček, poln sadnega drevja, poln belih, izmed vejevja svetlikajočih se hišic s slamnatimi strehami se dviga za potjo z dobrohotnim smehljajem priljudne starke-babice, zroč na ravan pod seboj. Tak griček, pa naj ga zagledam kjerkoli, mi je tako ljub, tako drag: pohitel bi nanj in bi ostal na njem za vedno. V družbi lahkonomih otrok bi preživel na njem dni, ki so mi še odločeni na tej zemlji, in bi gledal vedno smehljaje se na ravan pod seboj...

Hipoma me potreple Joško po rami.

„Ali slišiš kaj, Tone?“

„Nič. Kaj naj bi slišal?“

„Ej, poslušaj, natanko poslušaj!“

„Pa če nič ne slišim!“

„Pa boš slišal, če boš poslušal!“

Poslušam natanko, in res se mi zazdi, da mi prihajajo na uho glasovi zamolklega šumenja iz daljave. Tako šumi le reka s svojim valovjem.

Pred nama se poigrava v vrbah in jelšah lahna jesenska sapa. Sicer pa je pokrajina mirna in tiha.

Pot prihaja vedno bolj peščena. Vrbe in jelše se množe; grmičje, prepreženo z robidovjem, je povsod bohotno nabasano med tankimi debli jelš in trepetlik. Med vejevjem vzprhuta plašen ptič in izgine v sencah goščavja. Nekje plane izpod grma divji zajec; samo zadnji dve nogi in repek sem videl — in že je kdovekje v daljavi.

Še enkrat naredi peščena pot ovinek. Goščavje se odpre, in pred nama se vije z lenobno udobnostjo site kače, ki se ji nikamor ne mudi, mirna, temna reka.

Joško ploskne z-dlanmi.

„Dreja, Dreja — ali si ti tukaj,“ vzklikne veselo in hiti navzdol k reki.

„Saj si res ti, Dreja!“ zavrisne še enkrat.

Tudi jaz pohitim navzdol za Joškom.

Tik obrežja se ziblje na vodi čoln, in v njem stoji črnolas deček, loveč na trnek ribe.

„Moj bratranec Dreja, ki se zmeraj smeja,“ mi predstavi Joško dečka črnolaska in potem dečku mene: „Moj prijatelj Tone, ki z neba mu letijo krone.“

Dreja se nasmeje:

„Ojej, zdaj bomo pa sami bogataši skupaj. Jaz imam vsega skupaj ravno tri ficke v žepu. In ti, Joško?“

„Samo dva ficka, Dreja.“

„Uh, to smo bogataši!“ kaže Dreja svoje snežnobeke zobe med smehom. Potem pa nadaljuje: „Moj ribolov je zdaj končan. Deset rib sem ujel danes na trnek, vrhutega pa še dva majhna človečka — hi-hi-hi — pa brez zamere, moja slavna gospoda! Kar precej bom peljal zdaj domov. Ehej, Joško, le primi za veslo še ti, saj znaš še kaj veslati, ne?“

Obadva, Dreja in Joško, pričneta veslati. Kmalu plove čoln naglo po reki navzdol.

„Kaj pa teta, je zdrava?“ izprašuje Joško.

„O, mama so zmeraj zdravi, hvala Bogu, ampak ti, Joško, ali mi dovoliš, da ti nekaj rečem?“

„Kar reci, Dreja!“

„Lenoba si, Joško, taka lenoba, da je ni večje pod solncem. Zakaj nas pa tako dolgo časa nisi prišel nič obiskat?“

„Sem že povedal, Dreja, zakaj ne. Res sem tako len, da se Bogu usmili!“

„Pa ne govoriva več o tem, Joško — saj razumeš šalo!“ reče Dreja in zamahne z veslom po vodi. „Res imaš veliko skrbi, ki te zadržujejo. Šola je šola. In šola je prva stvar. Marsikdo je že zaradi nje od skrbi osivel, marsikdo že tudi znorel.“

„Dreja, pusti šale!“ se obrne proti njemu Joško. „To povej, če imate doma res toliko jabolk, da ne veste, kam bi z njimi. Vsaj tako, če se ne motim, mi je pisala teta.“

Dreja veselo zažvižga.

„O, prav res je tako, Joško. Tako se jih bosta lahko najedla, da vaju bo bolel trebuh od tega še dva dni pozneje.“

Joško mu požuga s prstom.

„Šaljivi Jakec! Ali sem te za to vprašal? Ali bi rad izginil — plosk! — v vodo? ... Jakec, ti šaljivi Jakec, pa to rajši povej, če vaša krava dobro molze? Jaz rad pijem mleko.“

In Joško zapoje:

Ej, mleko, mleko, mleko,

ti si moja paša,

ti si moja paša,

ej, mleko, mleko, mleko...

Dreja se mu prične tako smejeti, da izpusti veslo iz rok in se tolče z obema rokama po kolenih; iz oči mu nateče nekaj solz, ki pa jih naglo obriše z robcem. Potem prime za veslo in začne peti še sam:

Mi mornarji dobro vemo,
kaj valovom upat smemo . . .

Reka se zdaj širi, zdaj se zopet oži. Nad njo vzplahutavajo povodne ptice s svetlimi, od solnca obžarjenimi perutmi. Na obeh bregovih razprostirajoče se goščavje je mrko in skrivnostno šumeče.

Čoln se ziblje sredi reke in polzi dalje, vedno dalje . . .

Joško hipoma zakriči:

„Že vidim našo hišo, Dreja.“

Dvigne se na noge in prične mahati z belim robcem proti vasi. Potem robec skrije in prične mahati še s klobukom.

Na desnem bregu se čimdalje bolj svetijo izza košatih jablan vaške hiše.

Čoln se približa bregu. Z močno železno verigo ga priklenemo k debelemu steburu, poskačemo na kopno in jo mahnemo proti vasi.

Skočimo čez nagnit, polomljen plot in izginemo v dremotnih sencah velikega sadnega vrta. Na tleh leže med rumenim listjem zrela jabolka.

Skozi gosto vejevje, ki se šibi pod težo sadja, se beli zidovje hiše. To je hiša tete Polone.

Naglo korakamo med krivenčastimi debli dreves. Dreja poskakuje z eno nogo, drugo pa vleče malomarno za seboj. Joško pa stopa moško pokonci in se ozira na vse strani, da bi zagledal kje teto Polono.

Teta sedi na vežnem pragu pred hišo in se nam že od daleč smeje. Najprvo jo zagleda Joško.

„Dober dan, tetka!“ jo pozdravi in ji stisne desnico. „Zdaj sem pa vendar enkrat našel pot k vam. Kakor da bi treščil z neba — ali ni res tako? . . . Pa kdove, kdaj bom spet treščil!“

Teta sedi na vežnem pragu pred hišo in se nam že od daleč smeje. Zavita je v sivo črnopikasto ruto, na sebi pa ima toplo zimsko kočemajko. Ko si ogleda Joška pozorno od vrha do tal, postane predmet njenega ogledovanja moja malenkost. Pa sem ji všeč teti Poloni! S prijaznim smehljajem me meri od nog do glave in mi stiska roko tako presvrčno, kakor znajo to le stare dobre ženice. Kar teti Poloni na meni še prav posebno ugaja, to je moja pisana športna čepica. Ko pa ji Joško naposled še razloži, da sem njegov največji prijatelj, tedaj čutim, da je zrastel moj ugled pri njej do višine, s katere ne bo zdrčal tako kmalu izlepa. Njene oči se topé od radosti, oziraje se zdaj na mene, zdaj na Joška. Pa naj še kdo reče, da teta Polona ni res dobra ženica?! . . .

Dreja sede na prag; kar je naložil rib, jih je nesel že prej v hišo; zdaj pa čepi na pragu in klone glavo k prsim.

„Ej, ti šaljivi Jakec, ali si postal truden?“ ga vpraša Joško. „Veste, teta, Dreja je šaljivi Jakec! A ribe pa zna loviti, mrcina povodna; samo vsaka mu uide, to je njegova nesreča; kadar pa se vrača domov, tedaj pravi, da ima poln čoln rib . . .“

„No, no . . .“ dvigne Dreja glavo in si pomenca oči. „Zdelo se mi je, da brenčé muhe okrog mene, pa briješ le ti, Joško, norce iz mene . . . Zaspan sem pa res, ko sem moral peljati taka dva Goljata kakor sta vidva, ti Joško in pa Tone. Ampak mama, kje je pa danes Minka? Ali ne bo že enkrat predpoldnice? Saj bo ura že kmalu deset . . . Pa ribe naj nam speče Minka, ribe, ki so tako dobre! . . .“

„Vidiš, Dreja, kako dobro je, da si me spomnil na to stvar! Kako strašno sem pozabljiva, joj, joj!“ vstane teta Polona s praga in si popravi očala na nosu ter ruto na glavi. „Oddaleč sta prišla, Joško in Tonče, jaz pa . . . Moj Bog! Kakšna grda pozabljivost! Brž v hišo, brž! . . . Kje si, Minka? . . . Minka! Minka!“

A kuharice ni od nikoder.

„Minka! Minka!“ kliče teta Polona z močnim glasom.

Kuharica Minka se naposled vendarle prikaže od nekod izpod drevja, v belem predpasniku vse polno jabolk. Mlada in hitronoga se s skočnimi koraki bliža vežnemu pragu.

V veliki kmetiški sobi posedemo okrog mize. Teta Polona nam pri-
nese na mizo ogromen hleb ajdovega kruha in polič tolkovca.

Pogovarjamo se to in ono, največ o dežju in sadju, potem pa o mestu in šoli. Joško pravi, da se ne more sprijazniti z grščino in da je že zdavnaj napovedal boj Homerju in njegovim heksametrom. Dreja mu daje pogum: tudi ribe se ne ujamejo kar same od sebe, treba jih je loviti; tako naj tudi midva loviva, če hočeva kaj doseči. Joško pa ga zavrne: „Veš, Dreja, ti lahko tako govoriš . . . Ampak jaz imam v šoli to srečo, da vsak dan ujamem nekaj kljuk. Da lovim kljuke, za to sem sposoben, za drugo ne . . .“

Vsi se smejemo Joškovi razigranosti. Joško nam svetuje, naj se rajši jočemo, ker to, da ni on za nobeno stvar sposoben, da je tragika časa, ne pa humor dvajsetega stoletja. Pa se mu vseeno še naprej smejemo. Teta Polona kuka skozi očala na nas. Hipoma pa vstane s klopi in gre iz sobe, da ošteje kuharico Minko, ker tako dolgo peče ribe. Dreja sedi sključen za mizo in si podpira z dlanmi črnolaso glavo.

„Pa ne misliš že zaspiti, Dreja?“ ga potrese Joško. „Ej, Dreja, poglej, kako hodijo ljudje na luni in na Marsu!“

In Joško prične hoditi po rokah po sobi. Semintja hodi, iz kota v kot, od okna do okna. Zdaj se Dreja vzdrami in odpre usta, da pripravi pot gromkemu smehu, ki ga že duši v grlu in hoče na vsak način na plano; nedolgo zatem že buta ta njegov gromki smeh križem sobe, zdaj v to, zdaj v ono steno, sledeč točno Jošku — rokôhodcu.

Medtem vstopita v sobo teta Polona in kuharica Minka; teta z latvico kislega mleka, kuharica pa s pečenimi ribami na velikem svetlem krožniku, in njega obseg mora zbuditi zadovoljnost takim Brdavsom kakor smo mi mladi junaki okrog mize. Obedve se pričneta Joškovi umetnosti tako smejati, da morata nemudoma postaviti vsaka svojo posodo na mizo, če nočeta, da bi pobirali na tleh črepinje in še kaj drugega zraven tega.

„O, Joško, kje si se pa tega naučil?“ ga občuduje teta Polona, tresoč se po vsem životu od smeha.

„Jemnastana res, kaj takega pa še nisem videla, še v cirkusu ne! Ti, Joško, si pa pravi ptič!“ ga pohvali kuharica Minka.

Joško omahne nazaj na noge in se vzravna; ves rdeč je v lica; sede na klop in si gladi svoje mehke kodrčke.

„Zdaj mi bodo pa teknile ribe, zdaj! Če nikoli, zdaj vaju moram pohvaliti oba, tebe, Dreja, ker si ribe naložil, in tebe, Minka, ker si jih spekla . . . in kakor slutim, prav čedno spekla, da je stvar okusna za jezik in vabljiva za želodec . . .“

In Joško seže hlastno po prvem največjem kosu pečene ribe na krožniku.

„Teta, taka-le telovadba dela lakoto kakor nahuljeni oblaki poleti dež in točo . . . Ho-joj, kako znaš speči ribe, Minka! . . . Zdaj bom pa še pil. Na vaše zdravje, tetka!“

„In na tvoje, Joško!“ mu napije teta Polona ljubeznivo. „Tako si pa navit in vseh muh poln, da je veselje.“

„Veselje, da . . .“ se smeje Joško; „ali bolje rečeno: žalost . . .“

Teta Polona sedi poleg nas za mizo in nas radovedno ogleduje, kako se krepčamo s pečenimi ribami, s kislim mlekom in s kruhom in kako se poslužujemo sladkega tolkovca. Sama ničesar ne pokusi, samo nas gleda in mežika izpod naočnikov s svojimi drobnimi očmi. V tisti svoji kočemajki, tako nam pripoveduje za smehi in kratek čas, se počuti še najbolj dobro, zato jo ima vedno na sebi. Zgodovina njene kočemajke je dokaj dolga in žalostna — nam razlaga. Dobila jo je od svoje matere, ta pa od svoje babice. Ko so nekoč pogoreli, je teta Polona komaj rešila to kočemajko. Drugič zopet se je polastila te kočemajke neka drzna tatica; pa ni se ji posrečilo, da bi bila ubežala z ukradenim blagom; teta Polona je s polenom v roki hitela za njo in ji je iztrgala iz rok kočemajko.

Tatica se je podala v beg, teta Polona pa s kočmajko domov. Od tistega časa dalje je hranila kočmajko v zaklenjeni skrinji in jo je oblekla le ob nedeljah in praznikih. Zdaj, ko je kočmajka na več krajih pošita z zaplatami, jo nosi le samo ob delavnikih . . .

Po končani predpoldnici gremo iz hiše na sadni vrt. Dreja vzame s seboj dolgo lestev, Joško koš in jaz dvoje košaric. Kmalu smo visoko v vrhovju najbolj polne jablane in obiramo jabolka. Joško in jaz, ki nama je tako lepa prilika redkokdaj dana, napraviva tedaj temu in onemu bolj debelemu in rdečemu jabolku konec njegovega življenja.

Pa že nas kliče spodaj Minka k obedu!

Zlezemo z jablane po lestvi navzdol in odidemo zopet nazaj v hišo.

Takoj po obedu gremo v hlev. Dreja odveže od jaslí čilega vranca in ga zapreže pred koleselj. Potem se zavihtimo na koleselj, se zauč-kamo na mehkih sedežih, Dreja zrahlja vajeti in švrkne z bičem, konj potegne, dvigne ušesi, zarezgeta — kolesa se zavrte . . . in že drdramo po cesti skozi belo vas . . .

Kdo ve, kam se peljemo? Nihče. A ne, nekdo je med nami, ki ve to prav dobro. In ta je — Dreja.

Pred kočo godca Nandeta nategne Dreja vajeti, in konj ce ustavi. Joško in jaz ostaneva na koleslju, Dreja pa skoči dol in gre v kočo po dedca.

Kmalu se vrata odpro, in za Drejo stopi na cesto širokopleč in bradat mož s harmoniko v rokah. Dreja potisne moža na koléselj, skoči še sam gor, prime vajeti, in — pika, poka, pika, pok! — bič zažvižga po zraku, konj prhne, se vzbne z glavo, da mu zavihra griva na vratu — in že se peljemo po široki cesti nazaj na dom tete Polone. Godec Nande pa raz-teza med vožnjo svojo harmoniko in igra najbolj poskočne in vesele, da se loputama odpirajo po hišah okna in se nagibljejo vunkaj radovedne ženske glave ter skačejo na podoknice drobni otročički, mahajo z rokami in vpijejo za nami s svojimi jokajočimi glasovi.

Teta Polona stoji pred hišo s široko smejočim se obrazom in z ro-kami, uprtimi v bok.

„Polič tolkovca si boš zaslužil, Nande!“ — zavihti godcu desnico v pozdrav. „Veš, Nande, Joško me je prišel obiskat, pa bi rada, da bi bil vesel te urice, ki jih misli preživeti še danes pri meni. Oba, Joško in Tonče, morata biti vesela pri meni. Saj sem tudi jaz vesela, ker sta me obiskala! . . . Ti, Nande, pa igray, igray!“

In Nande sede za peč, kakor se to spodobi za godca, in nam igra na harmoniko do popoldnice.

„Zdaj pa pojdeva, tetka!“ pove Joško. „Zadnji čas je — ura je že štiri. Pot v mesto je dolga, midva sva pa tako ustvarjena, da rada lezeva počasi kakor dva polža.“

„Ojej, kako bo pa zdaj dolgčas, ko te ne bo več pri nas, Joško!“ zavzdihne teta Polona. „Pa vsaj toliko še počakajta, da prinesem popoldnico in da vama dam nekaj za popotnico! In vrečo jabolk boš tudi vzal s seboj v mesto, Joško, kajne, da boš... Učil se boš, kajne, in zraven tega jabolka jedel. To boš imel za spomin od mene, Joško. Kadar boš vgriznil v jabolko, pa se boš spomnil na mene, na tetko Polono — kajne, da se boš, Joško!“

„Av! Koliko skrbi mi nakopavate na glavo, tetka!“ zaječi Joško med smehom. „Da boste imeli pa tudi vi nekaj za spomin od mene, kadar vas bo napadla žalost, pa bi bili radi veseli, tetka — — počakajte še nekoliko, saj se nama ne mudi tako...“

In Joško se mahoma prekobali na roke in prične hoditi po njih križem sobe. Teta Polona pa v smeh! Takoj mora sestiti na klop, tako se že stresa ves njen život od smeha. Pa tudi drugi se smejejo Jošku. Kuharica Minka vije roke nad glavo in hipoma vzklikne:

„Jejhata, Joško... kar tukaj pri nas ostani — kaj bi hodil nazaj v mesto? Se bom časih vsaj še lahko katerikrat nasmejala do solz... O, ti Joško ti!“

„Šalobarda!“ jo krcne teta Polona s prstom po roki. „Ali misliš, da bo Joško vse svoje življenje hodil po rokah? Zakaj pa ima noge?“

„Tisto je, da... Zakaj pa ima noge!“ ji potrди kuharica Minka, in roke ji omahnejo nazaj na kolena, ko izprevidi neizvedljivost svojih visokoletečih, iz hipnega upa porojenih načrtov.

Nande nam mora še zaigrati nekaj poskočnih. Tako zahteva teta Polona pri popoldnici, ki je jako obilna. V tanke kose narezana gnjat nam gre jako v slast; pa tudi sira in ocvrtih jajec se ne branimo. In polič kroži veličastno od ust do ust.

„Dreja, zdaj se pa le pripravi, da naju popelješ s čolnom do tistega kraja, kjer si včeraj tako dostojanstveno ribaril!“ pomežikne Joško Dreji po popoldnici in se dvigne s stola.

Teta Polona postavi predenj vrečo, nabasano z jabolki.

„Na, Joško... to je tvoje!“

Skrivoma mu stisne v dlan srebrn tolar in mu vtakne v žep nekaj klobas mesenic, dobršen kos gnjati in dvoje svežih, še gorkih maslenih pogač. Meni pa da veliko okroglo klobaso, tolikšno, da bi skoraj glavo lahko vtaknil skozi njo.

„Nande, tukaj imaš še en polič tolkovca!“ stopi teta Polona h godcu. „Zdaj — za slovo — zaigraj, pa če ti počni magari meh!“

Poslavljam se. Joško in jaz se zahvaljujema za prejete dobrote tetine.

Joško prime naglo za polno vrečo in jo naprti kuharici Minki na rame, rekoč:

„Ta-le vreča jabolk se ti pa kaj lepo poda na plečih, Minka... Če ne verjameš, kar poglej se v ogledalo! No, ni res tako? ... Zato jo boš pa nesla z nami do reke, Minka, kajneda? Za napitnino, na, tu — dva ficka, vse moje imetje!“

„Pa adijo že enkrat, tetka!“ stisne Joško teti Poloni še enkrat desnico. „Pišite mi kaj, da mi ne bo dolgčas!“

„Bom; pa tudi ti mi piši, Joško!“

„Bom; pa zbogom še enkrat, tetka!“

Že stopamo pod drevjem; hiša in z njo vred se nam odmika tudi teta Polona v daljavo.

„Joško, Joško!“ zakliče še za njim teta Polona. „Kadar boš jabolka snedel, pa me spet obišči! Pa hiti jesti, da se bomo prej videli in da ti bom vrečo spet nabasala z jabolki — ali slišiš, Joško?“

„Slišim, tetka! Zbogom!“ ji maha Joško z robcem v slovo.

Še jo vidim teto Polono, kako stoji pred hišo v tisti svoji kočemajki, s sivo črnopikasto ruto na glavi. Obrisi njene postave prihajajo pa vedno bolj nejasni. Naposled mi jo drevje popolnoma zakrije.

Zbogom, teta Polona!

Hitimo proti reki navzdol. Kmalu se zablisi pred nami svetlo vodovje. Dreja odgne verigo od čolna. Minka postavi vrečo z jabolki v čoln in si popravlja lase na glavi. Hitro se poslovimo.

„Jemnastana, Joško, samo kmalu nas spet obišči!“ reče še Minka med slovesom. „Saj je teta tako dobra... In po rokah boš moral hoditi takrat, ko nas obiščeš... Glej, da tega ne pozabiš, Joško!“

Vsi trije primemo za vesla in plosknemo z njimi po vodi. Čez nekaj trenutkov že režemo urno po reki navzgor.

„Srečno pot!“ vpije za nami s svojim zvonkim glasom Minka.

Na bregu stoji, z belim predpasnikom na sebi, vsa obžarjena od milega sijaja podvečernega solnca. Stoji tam, gleda za nami na reki in si senči z dlanjo oči.

Dreja vesla z žilavo vztrajnostjo mladega mornarja. Srajco ima pod vratom odpeto, in vidi se njegova zagorela koža. Oči se mu svetijo, ko se ozira čez reko, lasje mu vihrajo v vetru; in poteze njegovega obraza so odločne in moške. Opazujem ga od strani in si mislim: „Ta bo še enkrat mornar, da mu ga ne bo para.“

Še bolj se posvetijo Dreji oči. Vzravna se z zgornjim životom, napne prsi in zapoje s svojim lepim glasom:

Barčica po morju plava,
valovi se zigravajo...

Zdaj pritisneva še Joško in jaz:

Oj, le naprej, oj, le naprej,
dokler je še vetra kej...

Lahen vetrič zapiše nad reko. Vrbe in jelše na obeh bregovih zašume skrivnostno s svojimi vrhovi. Čoln pušča za seboj zlate brazde; z vsakim zazibom užiga ob sebi nove svetle kolobarje.

Dreja in jaz utihneva in se zazreva v daljavo predse. Krasen dan je, nebo nad nami čisto kakor pogled device. Vseokrog samo mrgolenje s solnčnimi žarki poljubljajajočega se tihega vodovja, na bregovih šelestanie vrb in jelš, nad našimi glavami nagel prhutajoč vzlet ptice, ki jo je prepodilo iz pobrežnega grmičja enakomerno ploskanje naših vesel, in pa Joškov zategli, nad valovi tresoči se glas:

Oj, le naprej, oj, le naprej!...

PODBREŠKI:

Zimski večer.

Črtica izza vojne.

I.

oč je legala na pokrajino. Snežinke so naletavale. V vasi so brlele lučke, ki so razlivalle svoj bleđi svit v daljavo skozi gosto meglo.

Na polju pred vasjo se je pokazala temna postava. Bil je neznan popotnik. Na glavi je imel veliko kučmo. Teško je hodil, ves je bil sključen in poln snega.

Govoril je sam s seboj. Večkrat je glasno vzkliknil: „Smrt, kaj delaš?“ Oči so se mu zasvetile, solza je kanila na beli sneg. Šel je dalje, dalje...

Prišel je v vas. Ob prvi hiši se je ustavil in pogledal skozi okno. Videl je očeta in mater, osivela starčka, ki sta brala sinovo pismo z bojnega polja. Zamrmral je nerazumljive besede in šel dalje. Prišel je k drugi hiši. V sobi je zapazil mlado dekle, ki je bralo pismo z bojišča. Pred seboj je imelo podobo mladeniča. Dekletove oči so bile rosne in hrepeneče so gledale v podobo. Ko je to popotnik videl, se mu je milo storilo. Zmajal

je z glavo in šel naprej . . . Tako je videl mnogo, mnogo trpljenja in hrepenjenja. Ves izmučen je bil, noge so se mu tresle, glas mu je zastajal. „Še k zadnji hiši pojdem,“ je rekel polglasno in se napotil tja.

Koncem vasi je stala lesena koč. Stopil je pred okno, obstal je kakor okamenel . . . Oči so mu nepremično zrle v okno, roka se mu je tresla, opirati se je moral na zid, da ni padel po tleh.

„Stopim v izbo,“ je zamrmral in je šel v hišo . . .

„Kaj si se me ustrašila, žena? Ne boj se me! Ničesar hudega se ti ne zgodi! Ustrašil sem se tvojega obraza, ki je tako blede, tako upadel. Ustrašil sem se tvojih oči, ki so tako solzne, tako prestrašene. Kaj ti je? Mnogo trpljenja sem že videl po svetu v teh hudih časih, a tvojega obraza sem se ustrašil.“

Stopila je od okna in ozrla se plaho po sobi. V očeh so se prikazale solze. Glavo je povésila. S tihim glasom je začela pripovedovati: „Neanec, ustrašila se te nisem, ker sem takoj videla, da si dober in prijazen. Mislila sem, da hočeš miloščine, da si berač. Bolelo me je srce, če bi ti morala odreči, ker vem, kaj je uboštvo. Vem, kako veliko je trpljenje beračevo. Imam dva otročička, mož je šel k vojakom, v vojno, in od tistega trenutka, ko mi je zadnjič podal roko v slovo, ne vem ničesar o njem — izginil je. Zapustil me je v bedi. Edina pomoč — moji starši — so že umrli od pomanjkanja. Ostala sem sama z otrokoma tukaj v tej koči, kjer živim od tega, kar si z rokami težko prislužim. Minila so že tri leta, odkar ne vem ničesar o možu. V sanjah ga gledam, in zdi se mi, da vidim mrtvega na bojnem polju; vidim, kako iz glave krvavi, ali pa se mi zdi, da ga vidim hirati v bolnišnici, težko ranjenega, na smrtni postelji, zapuščenega, brez pomoči. Večkrat slišim v sanjah pokaenje pušk in med vojaki vidim moža, kako leži v strelskem jarku in gleda na tla. Premišlja in v rokah drži mojo podobo, ki sem mu jo dala, ko sva se zaročila. Pri oknu slonim in gledam sneg, ki tako tiho naletava.“

Kakor zvezde so bile njene oči, svetle, mile in rosne . . . Odsev snega, ki je prihajal skozi okno v sobo, je izpremenil nekdanj rožnato, lepo lice v blede, upadel obraz. Popotniku se je zdelo, da je to zgolj duh, smrt, a ne mlada žena, hrepeneča po možu.

„Res, grozno trpimo v teh hudih časih. Šel sem skozi vas, gledal sem v hiše; povsod sem videl, da berejo pisma z bojnega polja ali jih pa pričakujejo. Nikjer ni veselja, zadovoljnosti, le toga in žalost povsod . . .“ je rekel tiho popotnik.

Žena si je zakrila obraz.

„Pozdravljena bodi, Bog naj ti pomaga v tvoji nesreči! Vsi trpimo, vsi žalujemo. Smrt in lakota sta naši vladarici. Tolajžba naj ti bo že misel, da je na tisoče ljudi, ki so tako nesrečni kakor ti!“

Ko je te besede izgovoril, je neznanec izginil . . .

II.

Dolgo ni jokala, hipoma so se ji ustavile solze. Šla je k otrokoma, ju objela, poljubila in položila v posteljo.

„Zaspita, kmalu se vrnem! Večer je že, noč prihaja. Ostanita pridna!“ jima je rekla in šla k durim. Ozrla se je še enkrat po sobi; globoko je vzdihnila in odšla. Čudna, neznana moč jo je vabila z doma.

Sneg je močno naletaval, veliki kosmiči so tiho padali na zemljo. Temna noč je že legla na pokrajino. Lučke v hišah so že deloma ugasnile. Ljudje so legli k počitku . . . Mati pa je šla pogumno naprej, kakor bi imela važen opravke. Čudna, neznana moč jo je vabila v daljavo. Mrmrala je nerazumljive besede. Hodila je zdaj sem, zdaj tja in šepetala: „Tukaj ga ni; pojdem drugam, moram ga najti še danes. Otroka ne moreta več biti brez očeta!“ Hitela je zopet drugam — ni bilo gazi, ni bilo poti. Blodila je po snegu, in večkrat so se slišale njene besede: „Kje si! Iščem te, oglasi se!“

Po dolgi hoji je prišla na pokopališče. Zdelo se ji je, da so se odprla nebesa. Pred njo je stopil njen mož — obdan od zarje; na glavi je nosil venec. V rokah je imel palico, smehljal se ji je tako ljubo, tako sladko. Oči so ji začudeno zrle vanj; padla je predenj in na ves glas mu je rekla: „Iskala sem te dolgo, dolgo; zdaj sem te našla. Hrepenela sem po tebi dolgo, dolgo; zdaj te zopet vidim. Srce mi je krvavelo dolgo, dolgo; zdaj se veseli. Blagoslovljeno naj bo moje hrepenenje in blagoslovljeno naj bo moje srce, ker me je gnalo tako dolgo po svetu, da sem te našla, da sem se združila s tabo v rajskem veselju! Otroka hočeta imeti očeta. Pojdi k njima! Pojdi z menoj!“

„Dolgo sem te čakal, koprnel sem po tebi, zdaj sem tudi jaz srečen, da sem te našel. Pridi in obišči svoje starše! Pridi, da se združimo v večnem veselju!“ se začuje glas moža.

„Da, dragi, po otroka pojdem, da tudi onadva vidita predobrega očeta!“ vzklikne žena.

„Da, privedi ju sem, da ju vidim. Dolgo smo hrepeneli drug k drugemu — sedaj smo se našli.“

Prišel je k njej, objel jo je in poljubil. „Veseliva se, ker sva zopet združena!“ zakliče žena.

„Pozdravljena bodi, naša mučenica!“ začuje glas svojih staršev.

Na vzhodu se je začel svetlikati dan.

III.

Zdaniilo se je popolnoma. Ob oknu domače kočje slonita otroka. Gledata snežinke, ki še vedno naletavajo.

„Ali veš, kako je nama mati pravila, kaj je sneg? Iz nebes prihaja sneg, iz nebes!“ reče eden.

„Čuj, kje pa je danes mati? Nisem je še videl,“ zatoži drugi.

„Povejte nama, lepe snežinke, ki padate iz nebes, povejte, povejte nama, kje je mati!“

„Povejte tudi, kje je oče, kam je odšel, da ga ni tako dolgo domov?“
Snežinke so molčale, ničesar niso povedale, le padale so, padale...
V cerkvi se je oglasil zvon in je zapel mrliču...

JOSIP LAPAJNE:

Na lovu.

eliki Šmaren. Komaj se zasvita, že se ti pokažeta izza megle lovsko oblečen mož in njegov sinček, ki zmagovito razteza svje drobne korake, da ne bi zaostal za očetom in ne zamudil prvega strela. Saj danes se je otvorila lovska doba, in on prvič spremlja dragega očeta na lovu.

Privito, potuhnjeno se plazi pred njima pes jerebičar. Zdaj meri krompirišče na levi, zdaj je na desni, zdaj mu je nos pri tleh, zdaj sopeč voha po zraku. Nič!

Prihaja že nevoljen. Potrpežljivo pa korakata za njim lovca.

„Oče, glej! Čemu stoji pes kakor vkovan?“ zašepeče mali.

„Tako vidiš! Hodi le korak za menoj, a počasi, tiho, previdno!“ ga pouči oče.

Pes stoji nepremično.

„Naprej!“ veli lovec.

In pes se splazi par korakov dalje.

„Naprej!“ se oglasi ukaz ostreje.

Pes ima glavo zravnano z životom in prestopi zopet nekaj korakov. Goda kakor bi trenil, obstane, sklonivši glavo med krompirišče. Sapa zastane vsem trem.

„Primi!“ zakliče lovec. In v zraku zafrfota čropa jerebic. Strel počí; na tleh se jih valja dvojica. Željno čaka zvesti Olaf povelja.

„Prinesi!“

Kot bi trenil sta obe živalci v pasjem gobcu, in zmagovito mahajoč z repom, ju vrže gospodarju pred noge.

„Kako krasno!“ zašepeče sinek. „Ubogi živalci, kaj sta storili, oče?“

„Vidiš, ljubi moj, če bi na to mislili, bi nikdar ne smeli okusiti mesa, mrhovine pa vendar ne moremo uživati,“ odgovori oče.

„Glej, ta-le je petelinček. Ima pod vratom rjavi lisi, ki ju ona druga nima. Pa kako sta siti. Potiplji golši! Samo plevelno seme je v njej, in vendar jih nevedni ljudje obsojajo, da obirajo žita,“ razlaga oče.

Olaf se je medtem pripravil na pot. Nekoliko korakov dalje je na isti način prepodil prepeličko, ki je tudi zabingljala na lovčevi zanjki ob pasu.

Dalje! In sled gre od njive do njive. Zdajci Olaf zopet obstane. Ponovno ga lovec pozove naprej, a živali le ni. „Fazani se mu umicejo,“ reče oče, „koncem njive se ustavijo.“

In res!

„Primi!“ zakliče lovec osorno. Težko zafrfota iznad prosa krasna ptica. Bil je fazan, ki je na isti način prišel v družbo oni trojici.

„Kako ima lepo rdeč venček krog vratu! In ta krasna rumenkasta peresa v repu! Pa kaj je bila ona druga rjava ptica, ki je odletela v goščo?“ vpraša radovedni lovček.

„To je bila samica, fazanica,“ odvrne oče.

V bližnjem deteljišču ju je pričakoval dolgonhi zajček. Ubožec se je ponoči preveč napasel in sedaj z odprtimi očmi dremlje, ne sluteč smrti, ki mu je tako blizu. Samo prosišče ga še loči od pogubonosne puške. Zaziblje se proso, in dečku se med nogami zakadi žival. Oče pričakuje, kje se pokaže zajec, toda žal, on je že za sinovim hrbtom na poti v gozd. Zazdaj je odnesel pete, pa drugič!

Iz prosa je Olaf prepodil še nekaj skupin jerebic. Tudi teh se je marsikatera pridružila onim na zanjki. Rjavi kosec takisto ni hotel več živeti.

„Pa bodi za danes!“ reče oče. S sinom se napotita proti domu. Korakajoč mimo jelševih nasadov, opomni oče, da bo jeseni, ko zapade v gorah prvi sneg, tod okolo polno življenja. Od severa dol se pripode trope dolgokljunastih slok, ki se začasno usidrajo po naših močvirjih in goščah. Tedaj naženemo po grmovju otrok, da s hrupom dvignejo v zrak urno švigajoče ptice, in marsikatera pade na lovčev žrtvenik.

Vsa zasopla prideta domov, kjer najdeta častitljivega gosta — pesnika Simona Gregorčiča. Smehljajoče seže sivolasi mož po puški, rekoč:

„Puška, zajcem daj pokoj,
a za narod idi v boj!“

Osramočen stoji lovec pred duševnim velikanom, nerodno se opravičuje, a spretno mu pesnik pomaga iz zadrege, češ: „Vem, da rabite poleg duševnega dela telesnega razvedrila in da ob potrebi zastavite vse sile v prid našemu milemu, zatiranemu narodu.“

Blag mu spomin, in srečna hiša, ki jo je s svojo nogo blagoslovil in ji izročil svoj zadnji stih!

FRAN KOŠIR:

Sejmar.

a prijaznem hribčku, ki se ob njega znožju leno vije okrajna cesta, se razprostira med obilim sadnim drevjem vas Brezje. Vsa vas šteje komaj 26 posestnikov. Najtežji med njimi je Beriček s svojimi petdesetimi orali posestva, rodovitnih njiv in travnikov, lepih sadonosnikov in gozda, polnega debelih smrek, rogovilastih borov in sivobelih bukev. V hlevu je 10 glav goveje živine in par težkih konj.

Beriček ima vedno tudi po dva para volov v hlevu, hodi tuintam rad na semnje ter kupčuje. Vsakdo ga pozna kot varčnega in petičnega možakarja. —

Bilo je na sv. Jakoba dan. V Bistrici se je vršil vsakoleten velik živalski semenj. Tudi Beriček je gnal dva vola na semenj ter jih prodal s kosmatim dobičkom. Ker je imel opravka tudi v davkariji ter se izjemoma enkrat pomudil dlje časa med znanci v gostilnici, se je zakasnil in se z volovskima verigama na ramah vračal že precej v mraku proti domu.

Ko je vase zamišljen stopal po poti skozi velik gozd Želodjek, stopi hipoma predenj neznan mož, držeč v rokah samokres ter zakriči: „Denar sem, ali pa je po tvojem življenju!“ Beriček se močno prestraši, videč, v kako nesrečo je zabredel. Ne premišlja dolgo, odpre suknjo ter izroči nepridipravo z denarjem nabasano denarnico.

Okradeni sejmar pa je imel hudo ženo. Te se spomni in prosi tatu, naj mu ustrelj skozi suknjo, češ, žena mi bo verjela gotoveje, da mi je bil vzet denar s silo. In tat stori, kot ga je prosil Beriček. Le-ta pomoli tatu še klobuk ter prosi, naj prestrelj še tega. Razbojnik pritiska in pritiska, petelin samokresa odskakuje in udarja, a strela ni. Pošli so mu naboji.

Varen pred krogliami in svest si svoje jakosti, skoči Beriček z ljutostjo nad tatu, ga podere na tla in mu odvzame ukradeni denar. —

Odsihdob se Beriček ne vrača nikdar več s semnje ponoči domov. Vsaj sam ne. —

IVAN DOLENJEC:

Šolsko naznanilo.

amica, mamica, počitnice imamo, dva meseca prosto in naznanila smo dobili!

S tem klicem je Milovan pridrl v sobo in bil z enim skokom pri mami. Tesno se je privil k njej in pritisnil svoj vroči obrazek k njenemu licu. Kako je bil srečen, da je mogel napraviti mami tako veselje! Dolgo se je trudil in učil, sedaj pa je prinesel domov same prav dobre rede.

Milovan je končal prvi gimnazijski razred. Uči se rad in marljivo, vedno je med najpridnejšimi učenci. Ko je prinesel prvo polletje šolsko izpričevalo, ga je še mogel pokazati očetu, ki je bil hudo bolan. Nekaj dni pozneje je umrl, pridni sinko mu je napravil zadnje veselje.

Po smrti ljubljenega očeta je bilo v hiši vse prazno in žalostno; mama je pritajeno ihtela, petletna Zorica jo je plaho pogledovala in tiho sedela v kotu. Neštetokrat je vprašala brata: „Milovan, zakaj joče mamica, ali zato, ker ni očeta? Saj pride kmalu nazaj, kaj ne, Milovan?“

Kaj naj ji odgovori, ali ji naj pove, da se oče ne vrne nikdar več, ali naj jo tolaži, ko je sam tako žalosten in potr? Nič več se ni mogel učiti, molče je posedal pred knjigo ali strmel skozi okno. Zanimarjal je šolo vedno bolj, in opomini so se množili. To se je zdelo kaj čudno gospodu profesorju in nekega dne je vprašal prej tako pridnega učenca, zakaj je nekaj časa tako žalosten.

Šele tedaj se je Milovan razjokal. Vse one vroče solze, ki jih je ubogi otrok toliko časa skrival pred materjo in sestro, so privrele na dan, in potožil je učitelju svoje gorje. Z milo, očetovsko besedo ga je dobri gospod potolažil, prepričal ga je, da bo veliko slabši, če bo se nadalje zanimarjal šolo.

„Glej, Milovan,“ mu je dejal prijazno, „ti si sedaj svoji mami edina tolažba. Bodi priden, da ne boš še povečal njene žalosti. Kaj ti je rekel pokojni oče na smrtni postelji, ali te ni prosil, da bodi priden in marljiv? Kako bi bil žalosten, če bi videl, da je postal njegov sinko len, da se je tako predrugačil!“

Te besede so res učinkovale. Milovan se je še isti dan nanovo lotil učenja. Pri vsakem delu, pri vsakem koraku ga je vodila sladka misel, da gleda nanj oče z neba in da mora razveseliti mater.

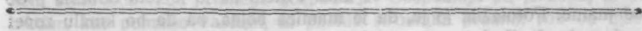
Polagoma se je v srca vseh naselil zopet mir, s tiho žalostjo so se spominjali očeta. Milovan se je neutrudno učil in se vse dolge tedne veselil dneva, ko dobi naznanilo. Komaj ga je imel v rokah, je hitel domov in prišel v sobo ves razgret in upehan.

Mamica je ravno šivala pri oknu, Zorica pa se je igrala zraven nje. Ko je deček pokazal lepe rede, so se mamici zalesketale v očeh solze sreče, in rahlo je božala kodrasto sinkovo glavo. Zorica je vsa začudena gledala ta prizor, tudi ona bi se bila rada pritisnila k materi.

„Mamica, jaz bom tudi pridna, veš, mamica!“ se je prilizovala.

„Ti da boš pridna? Ej, pojdi no!“ se je smejal Milovan, prijel sestrico za roke in plesal z njo po sobi. Tako je bil srečen, da bi bil najrajši zaukal.

Z blaženim nasmehom je gledala mamica vesela otroka, ozrla se je na moževo sliko, kakor bi hotela reči: „Glej, kako sta pridna, lahko si jih vesel!“ Tiha radost ji je napolnila srce in vroča molitev za srečo in blagor njenih dveh ljubljencev je zakipela proti nebu.

K.:

Zopet doma!

I.

olnce se je bližalo zatonu. Pred hišico, ki je stala osamljena na griču, je sedela na klopi mlada žena. Poleg nje se je igralo v mehki travici zlatolaso dekletce petih let — mala, ljubka Zorka. Z neskončno ljubeznijo je počivalo materino oko na ljubkem detetu, a krog usten se je črtala ženi boleсна poteza. Večkrat je pogledovala proti dolini, kjer se je vila bela cesta, ki je po njej vsak dan drdral poštni voz. In takrat je vedno upala, da pride toli težko pričakovano pismo od dragega moža, ki daleč v tuji zemlji stoji v vojnih vrstah. Dan za dnevom, teden za tednom čaka, trepeta in — upa. Zlato njeno dete pa sklepa vsako jutro nežne ročice k molitvi: „Da bi kmalu prišel oče iz vojne!“

Glej, tam daleč v dolini se pojavi znana postava. Poštni sel je. Res je ubral pot proti samotni hišici. „Zorka moja, oče piše!“

Deklica takoj popusti igrače, se privije k mamici in obe gledata po poti navzdol. Čim bliže prihaja poštni sel, tem tesneje je ženi pri srcu. Otroka vzame v naročje in ga tesno, tesno pritisne k sebi. Vstati ne

more, noge se ji tresejo od bojazni. Že je mož pri hiši, že ji pomoli bel list.

„Danes pa boste veseli, ker vam gotovo piše mož.“

Žena drži pismo v tresoči roki; odpreti se ga ne upa.

„Mama, mama, kdaj pride oče?“ vprašuje nedolžno dete.

Mati pretrga ovoj, bere, bere . . . Piše ji kmet iz bližnje vasi, da so danes v tuji zemlji položili k večnemu počitku njenega moža, ki ga je bila zadela sovražna krogla. Nič ni zvedela Zorka, kdaj pride oče. Mamici je zdrknilo pismo iz rok; onesvestila se je. Zorka je bila čisto tiho, da ne bi prebudila mamice. Čakala je dolgo, dolgo. A ker se mama le ni zbudila, je bilo Zorki vendar preveč. Srce jo je zbolelo, da ji mama nič ne pove o očetu, in zaplakala je bridko in obupno. Ljudje, ki so šli od dela, so zaslišali obupni jok in so se oglasili pri hišici. Videli so jokajočo Zorko, našli belo pismo in onesveščeno ženo — in vedeli so vse. Nesli so Zorkino mamico v hišo in jo položili na posteljo.

Še enkrat je odprla oči in pogledala svojo Zorko tako žalostno, da je dete obupno zajokalo na ves glas. Potem pa jo je teta odnesla proč od mame. Potolažila jo je, da je mamica bolna, pa da bo kmalu zopet ozdravela. In Zorka se je potolažila, da ne bi bila žalostna še mamica in oče, kadar se vrne domov.

II.

Na prostranem vrtu mestne sirotiščnice so se igrali otroci. Vesel hrup se je razlegal okrog obširnega poslopja. V gruči živahnih deklic je bila tudi zlatolasa Zorka. Po onem nesrečnem pismu je njena mamica za vek zatisnila oči in odšla za očetom. Zorka o vsem tem ni zvedela ničesar. Nekaj dni je bila pri tetki, igrala se je s tetinimi otroki in časih povpraševala po mamici. Potem pa so ji rekli, da je mamica hudo, hudo bolna in zato pojde Zorka v veliko hišo v mesto, kjer se bo ves dan igrala z otroki. Zorka je jokala in prosila, naj jo pustijo k mamici. Srčece jo je bolelo, da se mama nič ne spremeni za njo. In tako je prav žalostna odšla v mesto.

Teta jo je povedla po širokih mestnih ulicah. Dolgo sta hodili in slednjič obstali pred veliko hišo, ki se je okrog nje razprostiral lep vrt. Pri vratih je teta pozvonila. Mlada žena v modri obleki in z belim predpasnikom je odprla vrata. Teta se je pogovarjala z njo, Zorka pa je začudeno gledala, ker so povsod izza oglov kukale radovedne otroške glavice. Potem pa jo je ona žena vzela v naročje, jo poljubila na čelo in rekla: „Zorka, zdaj boš pa naša!“

„Bom!“ je odvrnila deklica, „pa od mame in očeta tudi.“

Tedaj pa jo je sestra Klara — tako je bilo ime prijazni ženi — še bolj pritisnila k sebi in jo poljubila na modre oči.

Od takrat pa je Zorka v sirotiščnici. Pridna in poslušna je, vsi jo imajo radi. Tudi Zorka je rada tu. Le časih, ko leže zvečer v posteljico, tedaj začne misliti na mamico in očeta. Tako rada bi enkrat zopet videla mamico, rada bi šla zopet k njej. In Zorka je sklenila, da bo drugi dan vprašala sestro Klaro, kje je njena mamica. V tej misli je zatisnila oči in zaspala.

III.

Dobro uro hodá od železniške postaje leži lična vas. Snažne hišice, obdane z lepimi sadnimi vrtovi, se vrste druga za drugo. Na koncu vasi pa stoji večja enonadstropna hiša. Ob desni stoji gospodarsko poslopje, na levo pa se razprostira sadovnjak do zelenega gozda. Snaga in red okrog poslopja pričata, da tu vlada skrbna gospodarjeva roka. In res je lastnik tega posestva ne samo vaščanom, ampak tudi okoličanom znan kot vzor pridnega gospodarja. Gospodinja pa je žena, ki še nikdar, kar pomnijo vaščani, ni pustila siromaka praznih rok od hiše.

Danes pa gospodinjje ni doma. Nekam zamišljen hodi gospodar okrog poslopja. Premišlja, sta li z ženo prav ukrenila. Otrok jima Bog ni dal. Zato sta sklenila, da vzameta otroka, ki je v strašni vojni izgubil starše, za svojega. In danes se je peljala žena po deklico, ki je sedaj v sirotiščnici.

„Kakšna bo neki ta Zorka, ki pride k nam?“ premišlja gospodar.

IV.

V veliki spalnici sirotiščnice so začele pokukavati izpod odej drobne otroške glavice. Tudi Zorka se je zbudila. Sestra Klara se je bližala njeni posteljici. Tedaj pa se deklica oklene dobre sestre okrog vratu in ji pošepeta na uho: „Ali bo moja mamica kmalu zdrava in pride k meni?“

„Dete moje, še danes pride mamica, a ti pojdeš z mamó domov!“

Tako je rekla sestra Klara. Mali Zorki pa je tako toplo postalo pri srčecu in kar poskočila je s posteljice. Potem pa je prosila sestro Klaro, naj ji da nedeljsko obleko, ker pride mamica. Nestrpno je čakala Zorka mamice. In prišla je.

„Mama, mama,“ je zaklicala Zorka in stekla naproti mladi ženi, ki jo je pritisnila na srce tako, kakor nekdaž mamica. Veselo se je poslovila Zorka od svojih tovarišic in od sestre Klare in jim važno pripovedovala, da gre z mamó domov k očetu.

Dolgo časa sta se vozili Zorka in mamica v železniškem vozu. Zorka je spala v maminem naročju. Potem pa jo je mama zbudila in izstopili sta.

Zlato solnce je sijalo. Zorki se je zdelo še vse lepše, kakor takrat, ko je bil oče v vojni. Veselo je korakala ob mamici in nič ni bila trudna od dolge poti. Že se je videla izmed drevja bela hiša.

„Zorka, oče gre naproti!“ je zdajci rekla mamica.

Tedaj pa je deklica izpustila mamino roko, stekla možu naproti in žvrgolela kakor ptičica: „Oče, oče!“

Visokorasli mož pa je vzdignil Zorko visoko k sinjemu nebu in vzkliknil: „Bog te nam je poslal!“

In tako je bila Zorka zopet doma!

TONJE RAKOVČAN:

Vrabci in maček.

O kosilu se je maček zleknil v senco in zaspal. Brž ga je zapazil vrabec in odletel, da pokliče svoje tovariše. Kmalu so bile polne vse veje. Prvi vpraša:

„Ali je maček živ?“

„Živ, živ!“ zakličejo vsi.

„Spi, pa je živ!“ popravi eden.

„O, živ, živ!“ se posmeje tretji.

In vsi hkrati potrdijo: „O, živ, živ!“

Prileti še vrabec, ki se je zakasnil. Pogleda mačka, se namuza, pa namigne tovarišem. Vrabci ga razumejo, vsi hkrati odprejo kljune in glasno vprašajo: „Ali si živ, živ?“

Maček se napol prebudi, se obrne in jim kakor v sanjah zagode: „Maaaaa!“

Nova pomlad.

*Na nebu vzhaja solnce zlatožarno,
pozdravlja polna upov ga mladina.*

„Vstajenje!“ kliče stvarstvo vsepovsodi,

„Vstajenje!“ kliče prosta domovina.

*In solnce dviga više se in više,
žari s prejasne nebesne višine,
v ljubezni bratski vnema, družil srca
otrokom Jugoslavije edine.*

Marija Grošljeva.

ZLATA ŽABICA

LOJZIKA SEVERJEVA:

Kako je Mimica praznovala svoj god.

na Gorenjsko.

Povedati hočem, kako je Mimica praznovala svoj god. — Že teden dni poprej je štela dneve. Natančno je vedela vsak dan, kolikokrat pojde še spat do svojega godu.

Bil je večer pred njenim godom. Ravno so povečérjali, ko je prišel domov stric Tone. Odprl je vežna vrata in je začel tolči po pisemskem nabiralniku, ki je bil na vratih. Vsi so takoj vedeli, kaj to pomeni. Teta Lojzika je pograbila z mize pri štedilniku lonec in zajemalko; teta Pepica je vzela z okna kozarec in nož; stric Srečko je vzel vijolino — in godovna godba je bila prav lepa. Mimica je bila vsa srečna. Skakala je, ploskala z rokami in smejala se je, da je bilo kaj! — Kako tudi ne, saj je veljalo vse to slavje njej, samo njej, ker je bil drugi dan njen god!

Tedaj pa je prinesla stara mama luč, da so se videli godci. Mimica pa je stekla v shrambo, tam je vzela kolaček, ki ga ji je poslala mamica z Gorenjskega za god, ter ga je prinesla godcem v dar za lepo godbo. Stara mama, tete in strici so se ji pa še bolj presrčno smejali. Stric Tone jo je kar dvignil ter jo je odnesel s kolačkom vred v kuhinjo. Tu je stara mama načela kolaček. Mimica pa je dala vsakemu košček. Veselja in smeha ni bilo potem še dolgo ne konca ne kraja.

Kaj pa šeje drugi dan! Mimica je še spala, ko je prišla k njej teta Pepica ter ji podarila za god vrečico bombončkov. Še je gledala nekako zaspano, pa kmalu so se zopet zabliškale oči: god, god!

Pa je prišla teta Lojzika. Lepo je povedala voščilce — pa v navaden časopisni papir ji je dala nekaj zavitega. Mali ljubljenci so se pordečila ličeca in oj, sreče! Knjiga, knjiga! Vsa lepo poslikana; „Snegulčica“, povest, ki jo zna že ona tako lepo pripovedovati. Snegulčica, zrcalo, mačeha, lovec, palčki, steklena krsta, kraljevič — pa poroka; vse tako lepo pisano in poslikano! Kdo bi si mislil!

Prosila je takoj teto Lojziko, da ji pove še enkrat lepo povest; teta je to rada storila in ji obenem tudi razložila vsako sliko.

Kar so se odprla vrata — stric Tone in Srečko sta prišla v sobo. Vsa v eni sapi je jela Mimica pripovedovati in kazati knjigo ter slike. Strica pa še skoraj pogledati nista hotela lepe knjige. Resno sta se držala, kar se tudi spodobi, ker prišla sta vendar voščiti. To je gledala Mimica! Dobila je dva bankovca po 2 kroni; od vsakega strica po enega. Pomislite! Toliko denarja! Bila je vsa srečna.

Ko se je oblačila, pa je menda od prevelike sreče kar narobe oblekla nogavice in hlačke. Teta pa jo je kar gledala; zakaj še nikdar ni Mimica storila kaj takega. Dobro in lepo se je znala sama obleči — teta je vedela, kaj je mali ljubljenci, nič je ni pokarala, še sama jo je oblekla. Ravno se je hotela umiti, ko je prišla v sobo stara mama. Komaj, da jo je pozdravila, pa je že stekla k njej in ji prinesla pokazat knjigo, bankovca in bonbončke; nič ni pomislila, da ji bo morda tudi stara mama kaj voščila. —

Stara mama pa jo je prijela za roko in ji je želela vsega dobrega in lepega, jo poljubila — potem pa je iz shrambe prinesla veliko rumeno-rdečo — pomarančo.

„Pomaranča!“ je veselo vzkliknila Mimica.

Lepo se je zahvalila stari mami ter je šla pokazat pomarančo vsem po vrsti. — Pri zajtrku pa je jedla tudi ona bel kruh, ki ga je jedla navadno samo stara mama. Ker pa je bil god njene ljubljence, ga je dala tudi njej toliko, da ga še pojesti ni mogla.

Njej v slavo je skuhalo stara mama dobro kosilo. Po kosilu je dobila Mimica kozarček malinovca. Vsi so trčili z njo, da so zazveneli kozarci. — Mimica je bila srečna, bolj srečna še ko o Božiču, ko je dobila toliko lepih igrač.

Kdorkoli je prišel v hišo, vsakemu je pokazala darila in pripovedovala o godu, posebno pa o knjigi „Snegulčica“. — Zvečer je položila knjigo k sebi na blazino in vso noč je sanjala o lepi Snegulčici in njenih pačkah.

Oj, ti mala, dobra Mimica, kako lep je bil tvoj godovni dan!

FRAN KOŠIR:

Na Veliko Planino (1206 m) v Savinjski dolini.

Prid' vrh planin
nižave sin! —

ep dan se je obetal.

Jutranja zarja je lukala sem izza Krvavice (857 m), nebesni svod je rumenel, in po drevesnih listih so se lesketale rosne kapljice. Tam v grmičevju ob Konjšci so krožili drobni kriljatici mične pesemce svoje, in od vseh strani je glasno odmevalo kukanje plašnih kukavic, ki imajo kakor krave vedno le en glas.

Rodilo se je krasno jutro.

Jokalo se je, in rosne kaplje so mu kapljale po rdečem ličecu, ko sem jo veselo mahnil iz Lok po cesti tik žuborečega in bliskovitih postrvic polnega potočka proti Ojstrci, kjer je bil po Lapajnetovi zgodovini štajerskih Slovencev sezidan v 17. stoletju grad, ki pa so ga podrli l. 1830. Stoji le še gospodarsko postopje z okolo 700 oralov obseznimi krasnimi gozdovi. Posestvo je bilo še do predkratkim last barona Gustava Wittenbacha, ki ga pa je prodal za komaj 180.000 K italijanskemu podaniku Bonifaciju Piussiju. Postavili so parno žago, sekire pa so jele peti grozne pesmi svoje. Ko se je začela 1915. leta vojna z Italijo, jo je Piussi še pravočasno pilnil preko črnožoltilh mejnikov bivše Avstrije.

Od Ojstrce dalje se vije vzpenjajoča se pot skozi gosto črno smrečevje. Polagoma pa prihajajo smreke redkeje in redkeje, in niti ne opaziš ne in že si med samimi bukvami, ki njih debel z obema rokama nikakor ne objameš.

Pot je vedno strmejša.

!!! Napravim kratek oddih ter se obrnem proti zahodu na hrib, kjer je stal nekdanj prvotni grad mogočnih celjskih grofov, a sedaj se vidijo le še podrtine, kjer se plazi in sameva gadja zalega. Med ljudstvom še živi govorica, da so morali sem gor tlačani — kmetje vlačiti in porivati voz, kadar se je pripeljal semkaj tak celjski mogočnež. Ob znožju hribčka je še poslopje, kjer je bila pred kakimi petdesetimi leti steklarnica.

V pol ure počasne hoje pridem do laza. Sedem in se obrnem proti severovzhodu. In prav pred nosom mi stoji strmo, rdeče pečevje. Pred sabo imam Krvavico. Nekateri menijo, da je dobila svoje ime po obili krvi, ki se je za celjskih grofov potočila po ječah in drugod tod naokrog. Ljudi so bajе devali v sode ter jih potem spuščali po strmimi Krvavice

navzdol. Stara ženica mi je vedela tudi povedati o deklici, ki je hotela rešiti ovčico. Ubogi deklici pa se je spotaknilo, in ovčica in deklica sta se skotalili v prepad ter oškropili s krvjo med padcem pečevje, ki je od teh dob rdeče. Tudi sam hudobec bi naj bil prevrnil svojo mater preko tega pečevja!

No, vse to so le ljudske pravljice seveda.

V istini pa je dobila Krvavica ime po rdečem kamenju, ki iz njega sestoji.

Še kake četrte ure sem hodil in prijadril sem do gorske kmetije Slaničarjeve. Odtod sem jo zavil po stezici okolo hribočka in v pol ure hodá sem bil na planinski senožeti tik znožja Velike Planine.

Stezice ni več. Moral sem iti kar po senožeti navzgor. Da si ublažim strmino, sem stopical v vijugasti črti proti vrhu. Ta-le zadnji konec poti je precej utrudljiv.

Na planoti vrhu Planine sem.

Odložim nahrbtnik, se zavijem v pelerino in hodim sempatja, da se počasi ohladim. Ko se tudi dodobra okrepčam z jedjo in pijačo, pa daljnogled na oči — in odpre se mi krasan razgled.

Lahko mi je bilo in sladko, samo na dnu srca je trepetala bojazen, da bi te ure ne minile prehitro, da bi ne prišlo kaj sirovega, okrutnega ter ne odgrnilo z umazano roko tega srebrno-sinjega, sanjavega zagrinjala.

Pred sabo sem ugledal znamenito božjo pot, Sv. Planino, Kum, Zagorje, grad Gamberg, Limbarsko goro, daleč tam v ozadju Ljubljanski grad, vso Savinjsko dolino, dalje proti vzhodu Boč (987 m), Donačko goro (840 m). Kdo bi našteval vse? Razgled je krasan in trud obilo plačan.

Nazaj sem jo mahnil po grebentu Velike Planine. Tu menda še ni nikoli pela sekira svoje smrtnonosne pesmi. Bukovje je debelo, gosto in nekako čudno sive, starikave barve. Na tleh pa leže preperela, od starosti onemogla debela — pravi orjaki — z lepimi gobami.

Natovoril sem si gob, kakor Martin Krpan angleške soli, v nahrbtnik ter drčal po pedenj debelem bukovem listju navzdol proti Presedlam, prelazu med Veliko Planino in Kozico. Odtu sem jo zavil po stezi okolo Kozice, hribočka Črnega Vrha in skozi vas Črni Vrh proti domu.

Pesmi z juga.

Morju.

Ko sem poslavljal od tebe se, morje,
legal k pokoju je majev večer,
v nagljih se kopalo daljnje obzorje,
tihe popevke šumel je zefir.

Mračno je bilo oko ti orjaško,
prsi so dihale k nebu bolest,
čakale neme so novega svita,
da ti osolnči cilj zelenih cest . . .

Kje je to solnce? Prosiš nestrpno,
da ga prikliče pravice ti glas!
Ni ga! — Pohota celó je zastrla
žarek, ki venčal slovenski je Kras! —

Naša zemlja.

Novih Benetk želi Italijan!
Javornika pol in idrijske gore
z žico preplel je, pota zazidal,
v gozdih snežniških poje sekira,
v šumi logaški so mine nastlane —
novih Benetk želi Italijan. —

Doli v Benetkah pa vode šumijo!
Vzdramili klici so hraste in bore —
iz domačije čez morje poslane —
majejo rame, da zid se podira,
ki ga pohlep je soseda sezidal —
doli v Benetkah že vode šumijo!

Vipavska.

Letos v trtje polno
solnce kri potaplja,
z medom jagode napaja —
to bo kaplja! —

A pod trto sivi kamen,
in pod kamnom sivi gadje
v korenine se zajedli,
cepili so s strupom grozde —
da se tujec jih napije,
ki pohoten pride v goste. —

Tone Gaspari.

Knjiga.

*Na knjigo Milka in Milenka
pobožno sklonjena strmita;
razumeta se brez pomenka
in brez učenja se učita.*

*Saj treba glasne ni besede,
če se iz slik in črk spoznava,
da pije naj iz vrelnca vede
modrosti cenó mlada glava.*

*Ni treba sitnega učenja,
če knjiga sama razodeva,
da tam se topoglavost jenja,
kjer te spoznanja luč obseva.*

*In v knjigo Milka in Milenka
pobožno sklonjena strmita,
razumeta se brez pomenka
in brez učenja se učita.*

*Lenoba vsa te mine pusta,
če se odmakneš od napuha,
saj ni pečene piške v usta,
dokler si sam ne služiš kruha.*

*Najtežja je obsodba tista,
ki da jo žaljena resnica,
a kadar vest je tvoja čista,
ponosno dvigaš svoja lica.*

E. Gangl.

JURAJ JURAJEVIČ:

Tujkin psiček in Dondarjeva pipa.

Kratkočasna zgodba.

Zadnjič sem se peljal po železnici v Novo mesto. Spotoma mi je povedal prijatelj to-le zgodbo.

Tisti čas je kmetoval na Koludrju blizu Mirne peči stari Dondar, mož trde kože in trdnih živcev. Držal se je lepih starih šeg in navad, za novotarije pa ni dosti ali celo nič maral. Če mu je kdo oponesel, češ, kaj bi se v nemal za stare reči, ki so minule in nimajo več veljave, ga je hitro zavrnil, rekoč: „Hoha-hej, to pa že ne bo nič; šmarni tolar je iz pravega srebra, ali pa žolti cekini,

kralja Matjaža kóva, še zmeraj več zaležejo nego avstrijsko listje, ki mu pravimo denar, za katerega še žveplenk ne moreš kupiti, ako ga nimaš za celo pest, kaj šele soli ali tobaka!“

V svojih otroških letih je sanjal Dondar, da bi bil najrajši papež. In ko so ga vprašali, zakaj, je odgovoril: „I, za to, da bi bil gospodar čez vso slovensko deželo!“ Kralj bi bil tudi rad: zato da bi se vozil okolo; ali pa cerkvenik, da bi vsak dan zvonil. „Kaj pa za kmeta bi ne bil rad? Ali te kmetiška reč ne veseli?“ so ga vprašali, pa jim je odgovoril: „O, tudi! Kmetovalec bi tudi rad bil, pa lepo Boga hvalil.“

„Kaj pa bi bil najnerajši?“

„Maček, ker bi moral miši loviti.“

Najgrši se je zdel Dondarju maček: obje kruh, polize kašo ali ukrade klobaso. In najbolj nesrečen je bil takrat, ko mu je maček klobaso pojedel, ga uprasnil, potlej mu pa še ušel . . . In če bi vprašali Dondarja, kdaj je bil najbolj srečen, bi rekel, da takrat, ko je psa gonil in podil ter norel z njun prav po svoji volji; zakaj s psom noreti se mu je zdelo nadvse prijetno na svetu.

Kmet je bil torej Dondarjev stric s Koludrja. Zgodilo se mu je, kakor si je sam želel v otroških letih: lepo kmetoval je in Boga hvalil. Še več!

Najbolj srečen je mogel zdaj biti: vse mačke in mačkone je pregnal od hiše, dobil pa je na dom psa, zvestega in poslušnega, da nikjer in nikoli takega. In ta pes je bil res njegov velik prijatelj; v veselju ga je klical, da sta se radovala skupaj. In kadar je bil žalosten, je zažvižgal, psiček je pritekel in mu odgnal vso žalost.

O, rad je imel Dondarjev stric psička, svojega Murčka; toda pes je le pes: v naročje ga ni jemati, kakor dela davkarjeva gospa v trgu, saj pes ni otrok; in s krožnika se mu tudi ne spodobi jesti, je menil Dondar, kakor je odredil oni dan gospod sodnik, ki se je pripeljal na komisijo v našo vas in kosil pri županovih. Županja je tisti krožnik razbila na drobne kosce pred očmi vseh vaščanov, da bi ne mislili ti, kadar pridejo v njeno krčmo, da bi jim utegnila prinesti na tistem krožniku juhe, ki je z njega pes jedel, in da bi ne odganjala tako ljudi iz krčme. Stari Dondar je tedaj rekel: „Hentaj, pes ni človek! Pod klopjo je njegov prostor, v kotu njegov kvartir in črepinja njegova skleda; če bi pa pes sedel na stol, kam pa naj jaz grem, ali na streho? In če bi psu dajal s krožnika jesti, v kaki posodi bom pa potlej jaz meso rezal? In če bi psa v naročje jemal in ga gugal, ali bodo potlej otroke v jerbasih ali cekarjih na glavi pestovali? Hentaj, to ni nič! Pes je pes, če ga imam tudi rad, prav rad, skoro bi rekel, da rajši ko tele v hlevu; ali vedeti se mora, da je on žival, jaz pa človek, tudi v tem, kje ima on kvartir, južino in sedež!“ — In ko je videl Dondar davkarjevo gospo s psičkom v naročju, je obrnil pogled v stran, zamižal in hitro napravil tri korake naprej; tam pa pljunil nevšečno na tla, zarentačil sam pri sebi glasno, češ, prismodarija! Potlej jo je pa naglo odkuril iz trga.

Mačk ni trpel Dondar v hiši, zato so pa gospodovale miši in podgane pod njegovo streho, da je bilo joj. In kadar so se mački drli na vasi, jim je rekla stara muca: „K Dondarju pojdite rajši, kaj bi se drli tu, tam imate dosti opravka!“ Pri Dondarju je bil res dober in izdaten lov. Vsi lenuharski mački so vkljub gospodarjevi mržnji in jezi tja zahajali; Dondar jih je podil in pregnal, a prepodil in pregnal jih ni, obeh je bilo več kot dovolj pod njegovo streho: miši in lenih mačkonov. Za mačke torej ni maral Dondar, a psička, svojega psička Murčka, o-o!

Res da ni smel na stol, ampak pod klopjo v kotu je jedel iz črepinje; toda kamor je stopil gospodar, tja je šel tudi pes. Še celo k fari ga je spremljal ob nedeljah in praznikih. Seve, v cerkev ga Dondar nikakor ni pustil; kaj bi se pa to reklo, hiša božja vendar ni za pse! No, tega tudi treba ni bilo; pes se je ustavil pred mesarjem in šel nad kosti; in ko se je vračal Dondar iz cerkve, je že Murček majal z repkom in ga pričakoval ob cesti.

Bila sta torej prijatelja. In kamor je šel eden, tam tudi drugega ni manjkalo. Samo enkrat se je zgodilo tako, da je šel stric sam z doma in ni psa vzel s seboj; pa še takrat bi bilo boljše, da bi ne bil storil tako, si je očital Dondar.

To je bilo takrat, ko je eksekutor raznašal kmetom opomine, naj v kratkem plačajo davke. To je bilo ravno v velikem delu; komaj so poželi — saj še niso vsi — je bila že ajdova setev pred durmi. „Hembrej, kaj se jim tako mudi, bi vendar še malo počakali, toliko, da ajdo vsejemo,“ se je jezil Dondar, truden, da ga je vse bolelo in je komaj stal na nogah, ko je dobil tudi on beli listek v roke, naj plača. Jezil se je torej Dondar, sklenil pa tudi že, da jo koj drugo jutro mahne v mesto in plača davek, „da ne bo sekacija“,*) je rekel. In neki glas mu je tedaj zašepetal: Dondar, z železnico se pelji v mesto!

Prav takrat so dogradili dolensko železnico, pravi blagodat za dolensko stran, pa tudi za druge kraje, kar se je posebno v svetovni vojni izkazalo. Pa stari Dondar je bil sprva — kot proti vsaki novotariji — tudi proti železnici. Dolgo so mu morali trobiti v ušesa, preden so se mu odprla, da je poslušal dobre strani železnice; in dolgo so mu morali umivati od predsodkov zakapane oči, da je naposled spregledal in uvidel, da zgradba nove železnice utegne biti vendarle tudi v prid prometu. Pa še takrat je dejal: „E, pa še Bog ve, če bo ta reč dobra ali ne; se bo že še videlo. Če jo bomo zavozili, boste drugi krivi, jaz ne, jaz si umijem roke.“

Železnica je bila torej že dograjena, ljudje so se že vozili po železnici, stari Dondar jo je še po strani gledal in hodil peš ob železniškem tiru v mesto; več je črevljev strgal, kakor bi bil plačal voznine; zamudil je ves dan, z železnico bi bil opravil v nekoliko urah; truden je bil od hoje, zapil je nekaj — nič, zmudrilo še ni starega trmoglavca, doslej se še ni vozil z železnico.

„Dondar, z železnico se pelji, da prej opraviš in boš lahko danes še ajdo sejal doma,“ mu je iznova rekel neki glas, ki ni bil nihče drugi kot njegova pamet.

„Samo, samo, ovbe, Murček bo moral doma ostati, kaj bi s tako robo v železniškem vozu, to je križ!“ je še pomišljal Dondar. „Nič, z lukamatijo se popeljem v mesto,“ se je naposled odločil.

Murček je režal v kotu. „Kaj bi renčal! Doma boš, pa je; saj vidiš, da se mudi; peš čez hribe v mesto je predaleč,“ je rekel Dondar in se šel napravljat. Psiček je skočil za njim v gorenjo sobo. Tam je žalostno migal z repkom in bevska! zategnjeno — hov-hov-hov! — kakor da bi

*) Zamudnih obrestí.

jokal ter venomer gledal v gospodarja, ki se je praznje oblačil. In ko je bil stric gotov, si je popravil še rdečo ruto za vratom, se pogladil po glaskem telovniku z velikimi srebrnimi gumbi; štebale, ki so mu segale visoko čez koleno, je zgrbil, kolikor je bilo treba, se potrepal, če ima denar pri sebi, vzel velik dežnik — in hajdi v mesto! Pa ko je odpiral duri, je še rekel Murčku, naj nikar ne bevska več, saj pride kmalu nazaj, vozil se bo. Naročil je še domačim, kaj naj delajo, potlej jo pa urezal po rebri k železniški postaji. Pes je še nekaj časa tulil in javkal žalostno, potlej se pa od toge in togote zleknil pod klop, in dokler ni bilo gospodarja nazaj, se ni premaknil z mesta.

„Kaj, ali se zbira nevihta za gorami, da tako rohni in bobni?“ si je dejal stric, dospevši že blizu postaje. Pa se ni zbiral nevihta za gorami, da je tako rohnelo in bobnelo — vlak je prihajal, skoro bo že na postaji. Dondar je poškočil, kakor da bi ga bil gad pičil, ko je zagledal „lukamatijo“ in stekel. Nerodne so bile njegove trde noge, a še je dobil vozni listek, še je ujel vlak, pa kar stikoma je vse šlo; komaj so ga potisnili v železniški voz, je že zapuhal vlak in oddrdral dalje.

V vozu z Dondarjem se je peljalo več ljudi, večina možaki. Kadili so. Tudi stric je izvlekel mehur iz malhe, natlačil pipo in zažgal. Cmakal in puhal je, da je bilo v vozu hipoma kakor v megli. Sopotniki so morali odpreti okna, da je potegnili veter in pregnal dim vun na prosto; a stric je vlekel iz vivčka in puhal dim kakor za stavo. In ko si je nekaj časa ogledoval železniški voz, je jel naposled zadovoljno kimati in si govoriti tako-le: „He-e, šembrana reč, saj te hišice so pa dosti udobne in prijazne, lejte si no, kmalu bi dal prav, da so zgradili železnico: človek se oddahne tako-le tukaj na klopici in vendar opravi vse v mestu.“ In zdelo se mu je škoda, da je doslej rajši po hribih skoro vstric železnice lazil v mesto iz gole objestnosti in napuha, češ, čemu bo železnica kmetu, dokler ima zdrave noge, da lahko hodi!

Čisto zadovoljen je bil torej, kakor vidimo, Dondarjev stric z vožnjo po železnici. In sklenil je, da tudi nazaj grede ne bo kolovratil peš po hribih, temveč z železnico se popelje tudi nazaj. In res, v mestu je kmalu opravil, saj drugam ni šel ko v davkarijo, in denarja se človek tudi tam laže iznebi kakor dobi, in potlej hajdi zopet na železniško postajo. Toda zjutraj je komaj še ujel vlak, zdaj pa je moral dalje časa čakati nanj, kar se mu je hentano dolgočasno zdelo. Pa ko se mu je po enournem čakanju jelo zdehati, so se odprla vrata, in vratar je zaklical: Vstopite!

Stric skoči pokonci, zgrabi za dežnik, ki ga je bil položil poleg sebe na klop v čakalnici in gre naglih korakov po vozni listek. „Slišijo, kaj se bomo sami vozili? Za poln vlak nas vendar ne bo, kar nas tukaj stoji.“

je omenjal stric in začel preštrevati ljudi, ki so čakali ob blagajnici. „Vsaj na drenju ne boste in se ni bati, da bi vas kdo pohodil,“ je odvrnil eden od okolo stoječih. „Saj res!“ je prikimal Dondar in odkoracal k vlaku. „Nó, gospod, katera hišica je pa zdaj zame pripravljena?“ je vprašal izprevodnika, ta mu je pa odgovoril: „V katero greste, je vse eno, lahko se peljete tudi v dveh, topot še premoga ne bomo zaslužili.“ In je stopil kar v prvi voz, ki mu je bil najbolj pri roki, sedel lepo na klopco, poleg sebe je postavil dežnik in pogledal okolo sebe. Zdaj je šele zapazil v drugem kotu gosposko oblečeno žensko, ki je gledala pri oknu vun. Pa psa je imela ta ženska s sehoj. „Oh, zakaj je moj Murček moral doma ostati! Kako lepo bi se lahko vozil z menoj! Tukaj-le pod klopjo bi čepel, živa duša bi mu ne storila žalega! Tako pa: Doma bo preždel sam vse dopoldne, ovbe, ovbe, žalostno bevskajoč in iskajoč z očmi svojega gospodarja!“ je vzkliknil Dondar. „Pa kar na klopi sedi pes kakor človek: kdove, ali je tudi zanj plačala gospa vozni listek? Hembrej, kaj ga ne more brcniti in zapoditi pod klop; pes je le pes, ne gre, da bi posedal tam, kjer ljudje,“ je modroval stric.

Pa tisti psiček je bil pravo revče. Treslo se je in počepalo neboljeno ščene kot pogromasta putka, pa venomer z glavo odkimavalo in cvileče javkalo. Stric je mislil: Glejte, psiček ugovarja, ker mora sedeti na klopi, ker ga gospa ne zapodi pod klop. Ko pa gospa zapre okno, je bila prepričana, da je ščetinasti „Vitore“, kakor ga je klicala, hud nanjo, ker ga je toliko časa pustila samega na klopi. Skloni se torej naglo k psičku ter vzame unemarnega ščetinca — pomislite — v naročje kakor davkarjeva gospa v trgu! „Bu, bu!“ je pihal in puhal stric in nevšečno pljunil na tla, „kje bo pa otroke pestovala ta prismoda?“ si je mislil. „V naročju ne, saj pes in otrok vendar ne gresta skupaj! Človek, četudi je še samo otrok, je vendar višje postavljen kot pes! Vrh glave bo morala ta ženska devati dojenčka, kakor kmetice škaf ali jerbas, kadar ga bo pestovala. In gnezdo zanj bo tudi moralo biti vrhu glave tako kot od štoklje vrhu slemena. E, šembrana reč to!“

Tako je modroval stric Dondar s Koludrja sam pri sebi, potlej pa izvlekel izza pasa mehur, iztrkal pipo, natlačil tobaka vanjo in zažgal. Kajpak, potegnili je pošteno, in zakadilo se je iz njegovih ust kakor iz dimnika; kako pa, ko je pa še vedno grdo gledal gospo s psičkom v naročju!

Gospa je zopet gledala pri oknu vun. Zdajci zaduha njen nosek tobak. O, kako ji je bil zopern tobak in z njim vred tudi tobakar! Okrene se in pogleda v drugi kot, kjer je sedel stric in moško pokal tobak na debelo, ali pa tudi na drobno, da se je kar slišalo: pk-pk-pk-pk! — „Brrr!“

Mmmm! Pu-u-ú! Sss, pst!“ zasika in zajavka gospa vsa iz sebe. Hentaj, omožiti se ni marala samo zato, ker je bil njen ženin hud kadilec, in zdaj pa gleda tega neznanega dedca, tega neokretnega kmetavzarja, da ji zacmari in zakadi ves voz? Nikoli! In pa: ta voz je za nekadilce; v tem vozu je prepovedano kaditi! In ta prebita kmetiška korenina se predrzne — meni nič, tebi nič — tukaj žgati tobak in puhati kakor Turek! Naka, tega pa že ne, to je pa že od sile! — Gospa tišči nos, zapira usta, stopica semintja, tepta z nožicami, kakor bi stala na žerjavici, da ji psiček renči in cvili v naročju; venomer pa vpije in kaže stricu, naj dene pipo iz ust, naj ne kadi več, tukaj se ne sme kaditi!

„Kaj bo neki tej-le babnici?“ je ugibal stric. Seveda je ni prav nič razumel, kar mu je venomer klepetala kdove v kakšnem jeziku, ali po nemško, laško, ogrsko ali celo po cigansko. Niti besedice je ni razumel. „Ampak kaj je babnici, da tako grmi, rohni in klepeče?“ je ugibal stric. Da gre zaradi njegove nedolžne pipe, to mu še na kraj pameti ni moglo priti. „Ha, pa naj vpije, kar hoče, kaj meni mar!“ si je rekel in pokal in puhal dalje tobak. Pa da bi mu ne bilo treba gledati v tisto neizrečeno unemarno ščene v gospejnem naročju, je odprl okno in gledal vun. O, koliko prijetneje se je bilo voziti zjutraj! Skoro bi mu bilo žal, da je ni rajši preko hribov peš popihal domov! Pa zdaj je, kar je! Dobre volje ni bil stric. In kadar mu ni bila kaka reč povšeč, takrat se je vselej vrgel na tobak. In je tlačil in puhal, da se je vse kadilo. Tudi zdaj je pri odprtem oknu vlekel iz pipe, da se je slišalo kar na glas pokanje: pk-pk-pk! — in vse dimno je že bilo hipoma v vozu.

Gospa se je repenčila in dopovedovala stricu na vse načine, da je ta voz za nekadilce, da se naj presede v drug voz, če hoče na vsak način to smrdljivo pipo vleči; ali kaj, ko je Dondar ni umel in ni mogel vedeti prav nič, čemu se usaja in kaj stoka v tistem tujem jeziku, menda laškem, kakor je domneval, ker je bil že slišal dva laška delavca kregati se med seboj, ki sta tudi slično zategovala.

Ko uvidi gospa, da je dedec trd in se ne zmeni za njene opomine, gre s psičkom v naročju do njega in mu blebeče naglo in brez prestanka. Toliko je šlo zdaj Dondarju v glavo, da ženska nekaj od njega hoče; toda kaj, hudir jo razumi! Trdo je prijel za pipo in jo stisnil jezno med zobmi in kar na kratko je vlekel: pk-pk-pk-pk — pa pljuval nevšečno po tleh. Holahej, vseobče zdravilo mu je bila njegova ljuba pipa; in čimbolj je bil bolan, žalosten ali jezen, tembolj na drobno in na kratko je pokalo z njegovih usten: pk-pk, pk-pk, pk-pk!

Zdaj se je nekaj pripetilo, kar je zmešalo stricu možgane, da je še on začel rentočiti. Tisti „Vitore“, kakor je bilo psu ime, ki se je skrival

v gospejnem naročju, je dvignil gobček, zalokal z jezikom in obliznil — pomislite! — gospo po vratu in po licih! In — čujte! — gospa ni vrgla ščeneta na tla ali ga udarila po gobčku, kaj še! Nasprotno, pritiskala je prisma psička k sebi, in psiček je delal z jezikom — cmok-cmok! — in čofal in lizal gospo kar naprej po vsem obrazu vpričo in pred nosom Dondarjevega strica ...

Stric je bil kar trd. Samo vun je gledal in zdravilo je jemal tako na gosto, da se je slišal tisti pk-pk! z njegovih usten, kakor da prav naglo voda kaplja na desko. Z nogo je tolkel: Buzarona, fej te bodi! In po glavi mu je šumelo: Grdoba grdobasta! Da bi te cigani odnesli ali te konje-derec na meh odr! Pasja pohaba! In ti, da te le sram ni, uganjati take grdobije vpričo poštenega človeka!

Tako je šumelo Dondarju po glavi, a rekel ni nič, le mrmral in godrnjal je sam pri sebi, odmajeval z glavo in zdajpazdaj dajal poudarek svojim mislim s tem, da je na kratko udarjal s peto ob tla.

Gospa s psičkom v naročju je še vedno stala pred Dondarjem ter mu trobila svojo pesem na uho. „Buzarona, fej te bodi!“ zarentači stric s tako silo in takim glasom, da je gospo kar vrglo v drugi kot voza. Svojo jezo in gnev pa je poplakoval s pk-pk-pk-pk! Voda je že tekla na desko, nič več ni kapljala, se je slišalo, tako je vlekel iz pipe.

Gospa je uvidela, da ne opravi ne izlepa, ne izgrda prav nič pri tem zakrknjenem dedcu. Uf, ali tobakovega dima ne more prenašati! Šla je v sosednji voz — tam so tudi kadili. Klicala je izprevodnika na pomoč, a ta ji je že preščipnil listek, preden je vstopila, kdove, kje se je mudil, ni je slišal; nosljala je, kašljala, si mašila nos in usta z robcem ter gledala, bo li že skoro postaja ali ne, da se preseli v drug voz, tak za nekadilce; ali postaje le še ni hotelo biti; od žalosti in togote se je vrgla gospa na klop in na glas zajokala.

Zdaj so se pa vendarle odprle Dondarju oči. „Hembrej, pa ne, da bi gospé dim težko del, tobakov dim, da tako noslja, kašlja in si maši usta in nos?“ reče samemu sebi in pomišlja. „E, nič ne bo drugega,“ si reče za nekaj časa. Že je hotel iztrkati pepel iz pipe in jo spraviti v malho, kar ti v tistem hipu pridrči gospa s psičkom predenj, ker se je bala, da ne bi iznova natlačil in zapalil pipe, ter mu kaže na napis nad vratni, češ, pogledjte, očka, gor je zapisano, da ne sme nihče tukaj kaditi. Stric je res pogledal nad vrata. Pa ker ni nič takega tamkaj opazil, se ni brigal dalje za gospejno namigavanje; bile so neke čire-čare zgoraj napisane, a stric jih ni poznal. Kdo pa je znal v njegovih letih čitati v hribih! Zdajci dene gospa psička na klop, prime strica za rokav in ga tira pred vrata; tam mu kaže napis „Nekadilci“ ter daje znamenje, naj spravi pipo, ki jo

je še vedno v rokah držal, saj ni utegnil prej iztrepati pepela iz nje. Dondar je debelo gledal na napis, na tiste čire-čare in rekel: „Gospa, slišite, to so pa mape, ki jih ima zemljemerec v roki, kadar postavljamo mejnike; pa kaj bi radi?“ Odgovor je bil laški, če je bil odgovor, on ni ničesar razumel. Ni vedel, pri čem je; tudi ga je jezilo, da je šel za gospo, ki je pestovala psa. In v takem stanju je vselej vzel zdravilo; nič ni hotel več vedeti, kar je bil pravkar sklenil; oprostil se je ne preveč obzirno gospejne roke in sedel zopet na svoj prostor. Buzarona, nasproti njemu je počepalo in se treslo na klopi tisto ščene, gospejin psiček Vitore! Brž, brž zdravila! Že je vlekel Dondar zopet iz pipe, a počasi in mirno, pk, pk! se je slišalo kakor iz daljave.

To je klenkalo, to je ropotalo, to je tulilo! Celo psiček je renčal in grgal, kakor da sta zmenjena z gospo.

„Stran s pipo, stran s pipo!“ je pokalo Dondarju na uho kakor kokodajcanje in jaskanje jeznih putk na dvorišču. Zdaj ni več verjel, da gospé morda škoduje dim. To repenčenje in ropotanje, klenkanje in tulenje ga je spomnilo na onegavo deklo, ki je znorela.

„O, nič drugega ni, ženska je znorela, drugače ne more biti,“ reče in gleda srepo in grdo vanjo, češ, že s pogledom jo mora ukrotiti, da mu ne bo treba rabiti rok, ako skoči v svoji norosti vanj. In da je ženska res neumna, v tem ga je potrjevalo tudi tisto lizanje in cmokanje pasje. Saj, če je prav videl, je tudi tujka cmoknila enkrat pasjo grdobo prav na gobček. O, kaj takega ne bi storila ženska z zdravo pametjo!

Tista tuja gospa je strahovito vpila, kakor da bi jo kdo na meh drl. Kar penila se je od jezave srboritosti in ihtela. In tresoči se, onemogli psiček tam na klopi ji je pomagal; kazalo je revče zobe, se iztezalo in spenjalo in skakalo na klopi, bevsvalo in cvillilo in se ujedalo, kakor da mu je porednež stopil na nogo ali rep. Stric je bil prepričan: čisto nora babnica je to; zdaj jo je napadlo. Zopet jo je pogledal grdo in srdito, da bi jo že s hudim pogledom krotil. Ali to ni več pomagalo. Vse je kazalo, da skoči tujka zdajci vanj. „Obsedena je!“ je vzkliknil Dondar, vstal in s pipo v ustih pri odprtem oknu pokazal svoje težke pesti v tobakovem dimu.

Gospa je bila vsa iz sebe. Nič več se ni mogla premagovati. Vzdignila je roko — čof! — in pipa je bila izbita iz stričevih čeljusti; odletela je pri odprtem oknu daleč vun...

Za trenutek molk. Stricu je zastala sapa; sploh ni mogel takoj pamtiti, ali je res ali ni res, kar se je bilo pravkar z njegovo pipo zgodilo. Ko pa se tega dodobra zave, mu zavre kri kakor razdraženemu puranu, kadar zagleda rdeč robec. Taka jeza ga prime, da mu gre tujka izbiti

pipo iz ust, njegovo edino zdravilo v vseh težavah in nadlogah življenja, da je kar zaškrtal z zobmi in pogledal okolo, kaj bi prijel v roke.

Gospa se je seveda previdno umaknila v svoj kot; pred njim tam na klopi je pa še vedno bevskal in tulil psiček. Prav nič ni pomišljal stric, ko mu zagledajo oči tisto ščene na klopi; kakor klešče so ga zgrabile njegove krepke in trde roke, prestrašeno je psiček zacvilil, ko ga je Dondar zagnal skozi okno...

Zdaj pa je tujka brenčala in rentočila, skakala in bila okolo sebe. Prašnila bi bila v strica, mu razpraskala obraz, zmršila in populila nekaj redkih las, to se je videlo iz njenega vedenja; ali Dondar je pokazal dovolj jasno z roko, da pojde še ona za psom, ako se mu približa. Kakor vojak na straži je stal stric pri odprtem oknu in motril položaj. Z obraza se mu je bralo, da ne pozna šale. To je pomagalo. Ali tam iz kota, iz zasede se je usipala nadenj toča psov, in bliskalo se je v tujkinih očeh in grmelo iz njenih ust kakor nevihta za gorami. „Hentana reč,“ pravi stric, „drugo pot jo urežem rajši zopet peš v mesto; brigajo me take-le udobnosti; kdove, na kaj vse naleti človek po železnici, kjer se vozi vsa zmes...“

Vlak zapiska, postajno poslopje se je že pokazalo, zdajci pridrajajo na postajo. Kolesa zavirajo, vlak se vedno počasneje giblje in se ustavi. Zunaj je čakalo na vlak vse polno ljudi. „Lejte si no, bodo le zaslužili za premog, morda še malo čez, za večerjo izprevodnikom,“ si je dejal Dondar, ugleđavši to množico potnikov, in se ni več brigal za tujko. Izprevodniki hite odpirat vrata. Iz enega voza se začuje prepir. Kmalu pritira tista tujka Dondarja iz voza kakor orožnik hudodelca ali čebela trota. Pravzaprav ga ni tujka pritirala, to se je le tako videlo; on je sam prišel, gospa se ga je le oprijemala zadaj za sukno, če se je še tako otepal. Zdaj je imela večji pogum; kajpak, bila je že na planem in se ji ni bilo treba bati, da jo stric vrže skozi okno. Tudi je bila varna pred Dondarjevo trdo pestjo. Vpričo ljudi bi je vendar ne pobijal. Vpila je in kričala, da je vse vrelo skupaj, stikalo glave in izpraševalo: „Koliko je pa ukradel? Koga je pa ubil? Ali je kaj zažgal?“

Prihiti uradnik mirit in svarit in ljudi odpravljat v vozove, zakaj vlak stoji le nekaj minut. Ljudje niso morali ostati na postaji in so šli v vlak; a pri vseh oknih so gledali vum in še vedno izpraševali: „Kaj je pravzaprav? Kaj se je zgodilo? Kje je zažgal, koga je ubil, koliko je ukradel?“ Ob uradniku, ki je kar sipal z vprašanji v slovenskem, nemškem in laškem jeziku, sta stala še vedno onadva, stric Dondar s Koludrja in pa tuja gospa; a nič drugega ni mogel zvedeti od njiju, kot te dve reči: „Ženska je obsedena, pa mi je ukradla pipo in jo vrgla pri oknu vum,“ se je branil Dondar; sram ga je bilo izblekniti, hembrano sram, da mu je

pravzaprav ženska izbila pipo iz čeljusti. Ne tako gospa. Ta je naredila iz komarja slona in tožila v laškem jeziku: „Dedec mi je zadavil psa, mojega zlatega Vitorčka, slišala sem dobro, kako je sirotek zacvilil v smrtnih bolečinah, potem ga pa vrgel pri oknu vun iz vlaka. Tudi mene je hotel ubiti...“

Uradnik je tolmačil.

„Ni res! Pipo mi daj nazaj, če ne, tožim zanjo!“ se je branil stric. — „Oh, moj psiček, moj srčkani Vitore! Kje mu dobim para! Vreden je bil tisoč cekinov,“ je javkala gospa.

„Še pol gumba ne dam zanj! Umiti se bom moral, ker sem se dotaknil nemarneža,“ je ugovarjal Dondar.

Pričkala sta se čedalje huje. Prišlo bi še do pretepa, zakaj vročerkvna tujka se je že zaletavala v strica, da je ta visoko dvignil dežnik in udaril bi bil, pa naj bi se zgodilo, kar hoče, ako bi ne bil tega uradnik preprečil. Upehana tujka je le še trobila: „Moj psiček!“ Stric pa: „Moja pipa!“ Ljudje so uvideli, zakaj gre; začeli so se smejati v vozovih in porredno vzklikati: Psiček-pipa! Pipa-psiček! — Uradnik je spoznal, da ta prepir pravzaprav njega nič ne briga; šel je in dal znamenje za odhod. Tuja gospa je še enkrat poizkusila, da se maščuje nad Dondarjem; toda le-ta je tako zarentačil, da se mu je umaknila. Ljudje so zagnali krik. — „Glejte, pipa in psiček se dajeta!“ so se grohotaje norčevali. „Kdo bo hujši? O, psiček je že odnehal; res ni bil dosti vreden, še ene pipe ne!“

V tem so zaškripala kolesa, vlak se je zgani, premaknil in se začel pomikati dalje. Gospa je tedaj popustila Dondarja, stekla za vlakom ter vpila in klicala, menda da naj počaka. „Fiume, Fiume!“ je zaslišal stric. „Aha, v Fiume, to je v Reko, daleč tam ob morju, tja se pelje gospa; ampak Reke danes že ne bo videla!“ je rekel stric in jo pobrisal domov. To je bilo lahko zanj, ker se mu ni bilo treba več otepati z žensko, ki se je lomila zdaj pred uradnikom in ga menda pestila, naj ustavi vlak. „Fiume, Fiume!“ so se še vedno slišali njeni obupni klici. Pa vlak se je že oddaljil, skoró se bo že skrila za ovinkom. Tudi Dondar je bil že daleč; brisal si je pot z majolkasto ruto s čela, zakaj pobiral jo je naglo po rebri; ne morda iz strahu pred tujko, ampak zato jo je rezal hitro, da brž pride k ljubemu prijateljčku, k zvestemu svojemu Murčku. To seve, da se izlepa ne bo zopet vozil po železnici; rajši gre po golih kolenih čez hribe v mesto, kakor da bi se mu še kdaj kaj tako nerodnega in nezaslišanega pripetilo kot danes.

Rezal jo je torej krepko domov, pol ure je gotovo prehitel, tako naglo je stopal. In ko je odprl vežne duri, se je prebudil Murček v gorenji hiši, vstal izpod peči, se zleknil in nalahno zalajal, češ, tam je še

tvoj psiček, kjer si ga davi popustil. Dondar mu je hitel odpirat. Še enkrat je zalajal Murček. Dondarju se je zdelo, da mu očita: „Zakaj si šel, ljubi striček, sam v mesto brez mene, svojega zvestega prijatelja in tovariša?“ — „Le miren bodi, Murček, saj poslej ne grem več od hiše brez tebe,“ ga je tolažil Dondar in potapljal po hrbtu.

Na kolodvoru pa ni več javkala gospa. Kmalu za vlakom je pritekel v eni sapi njen Vitore na postajo. Ujel se je pri padcu srečno na noge, in nič hudega se mu ni pripetilo. Teže itak ni imel nobene, priletel je na mehko poljsko zemljo. Gospa ga je vsa vesela vzela v naročje in ga pritiskala k sebi. „Prav je, da je ušel vlak naprej, samo da si zopet ti pri meni, zlati Vitore!“ je vzklikala.

Dondar je bil tedaj že doma. In tako je bilo na vse strani poravnano: gospa in Vitore sta bila zopet skupaj, Dondar in Murček tudi. Pipo bo pa že drugo kupil, saj jo lahko, ker ni prazen pod palcem.

Rajanje.

Tri metulje so vlovili,
da bi se bolj veselili,
tri metulje v sedmi grad,
kjer počiva zdaj pomlad.

Sedmi grad je čudna reč:
kdor gre vanj k počitku leč,
ta ne pride več nazaj,
mladi kralj ga pelje v raj.

V raju se blesti zlato,
mleko teče za vodó,
a za mlekom čisti med,
sladkor tam, kar tu je led.

Vendar kralj, kraljica mlada
z nami se igrata rada:
Tri naprej in tri nazaj,
kjer je treba, tam je raj!

Ivan Albrecht.

V Korotan!

„Čim, čim, čim, čim,
proti Sinčji vasi —“
naša so srca,
naša je kri.

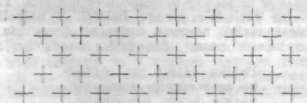
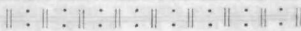
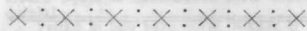
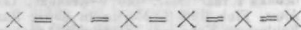
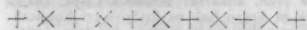
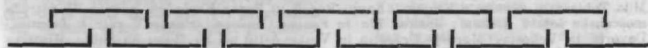
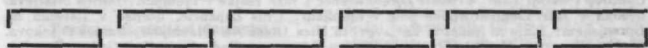
Dro, dro, dro, dro,
še za to-le goró
mamica ima
ljubečo rokó.

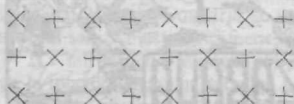
Mamica naša pa:
„Oj, dober dan!“
Pojdimo, deca,
v naš Korotan!

Ivan Albrecht.

Mladi risar.

Rešitev zastavice v podobah v 7.–8. številu.

Roža (vrtnica) je kraljica cvetic.

Prav so jo rešili: Marjan Tratar, učenec II. razr. realke v Ljubljani; Marija in Vida Bezeljakovi v Žalni; Bertica Bezeljakova, učenka IV. razr. pri Sv. Tomažu; Marija in Jakica Ganglovi v Ljubljani; Vilma Predaličeva v Metliki; Mirko Hlebec, učenec mešč. šole v Krškem; Milena in Zdenka Novakovi v Metliki; Stanko Guštin, dijak v Metliki; Franc Poljanšek v Lescah; Zdenka Serajnikova, učenka na Prihovi; Breda Hribarjeva v Metliki; Marn Nestor, dijak v Kranju; Erika Kamenškova na Dvoru; Majda, Breda in Alenčica Gabrove v Škofji Loki; Črtomir Zorec, učenec I. razr. realke v Ljubljani; Darica Sitarjeva, učenka V. razr. Lichtenturnove šole v Ljubljani; Uroš Župančič, učenec v Ratečah na Gorenjskem; Tanja in Nadežda Žerjavovi in Mica Oblakova v Ljubljani; Danica Požekova, učenka IV. razr. v Metliki; Stanko in Slavica Erzenova v Radovljici; Ciril Grile v Zapužah pri Lescah; Martina in Fran Kunaver v Selu na Gorenjskem; Franja Čagranova, učenka pri Sv. Jurju ob Ščavnici; Boris in Lija Sijančeva v Svetinjah; Maks in Štefan Mlakar na Prihovi; Milko Hmelj v Ratečah; Branko Tobias, dijak III. razr. realne gimn. v Ptuj; Mija Tobiasova, učenka v Kozjem; Lovro Rogelj in Franc Korenčan, učenca III. razreda meščanske šole v Krškem; Jožica, Ela in Fanika Čončeve, učenke V. razr. v Jarenini; Davorin in Vekoslav Mordej, Dragotin in Vinko Artič pri Sv. Roku ob Sotli; Miroslav Valant, učenec IV. razr. mešč. šole, Rado Lavrič, učenec II. razr. mešč. šole, in Vladimir Trop, učenec I. razr. mešč. šole v Krškem, Olga Lavričeva, učenka III. razr. ljudske šole v Krškem; Milica Cetinska, Mitčji Ivnikova, učenka I. razr. mešč. šole, Angela Vahova, učenka I. razr. mešč. šole v Krškem; Leskovar Ivan, slikarski učenec v Celju, Lesjak Alojz, Fink Rudolf, Martin in Janez Razboršek in Franc Rak na Prihovi pri Konjicah; Rauterjeva Vekoslava, Stanjkova Angelica, Beričeva Marica, Hedžedova Jelislava, Lipovčeva Marica, Gorjakova Jožica, Senčarjeva Marica in Vogrinčeva Franica, učenke v Cezanjevcih pri Ljutomeru; Zorica Severjeva, učenka, Miloš Sever, učenec v Gornji Radgoni; Branko Manfreda, učenec V. razr. v Ljubljani.

Simon Jenko.

Znameniti pesnik Simon Jenko se je rodil v ubožni vasi Podrečje. Bil je ubog na imetju, a bogat na duhu. Že ko je hodil v ljudsko šolo v Kranju, je pokazal svojo nadarjenost. Da je hodil pozneje v višje šole, se ima največ zahvaliti svojemu stricu patru Nikolaju. Ko je dovršil gimnazijske študije, bi bil rad šel s svojimi prijatelji na Dunaj. A ni imel denarnih sredstev. Nato se je vpisal v bogoslovje. Ker pa ni čutil poklica, je šel na Dunaj, kjer je poslušal pravo. Na Dunaju je živel jako siromašno. Le s poučevanjem si je zaslužil toliko, da je mogel izhajati. Z odvjetnikom dr. Prevcem, ki je

bival v Kamniku in ki je bil Jenko pri njem v službi kot koncipient, se je pozneje zopet preselil v Kranj. Tu je umrl, star šele 34 let. Najlepše njegove pesmi so: „Slovenska zgodovina“, „Samo“, „Adrijsko morje“, „Najprej“, „Naše gore“, „Gori“, „Trojno gorje“, „Slika“. Jenku so izvirale pesmi iz dna srca. Pisal je le to, kar je čutilo njegovo srce, ki so ga razjedale mnoge bolesti, a najbolj bolelost zaradi njegove nesrečne domovine. Saj piše v pesmi „Slovenska zgodovina“:

Bridka žalost me prejšine,
ko se spomnim domovine,
vsemu svetu nepoznane,
od nikogar spoštovane.

Koliko gorja je izkusil, izraža v pesmi „Trojno gorje“. V pesmi „Samo“ je povprašal:

In ko ura nam odbije,
črna zemlja nas pokrije,
kdo bo še po nas povprašal,
kdo se z nami bo ponašal?

A s Simonom Jenkom se ponaša slovenski narod. Slovenci se navdušujejo ob njegovih pesmih, ki bodo živele, dokler bo živel slovenski narod.

Ana Kolmanova

Najstarejši časopis.

Najstarejši časopis na svetu je „Pekingški list“, ki izhaja v Pekingju, v glavnem mestu Kitajske. Ustanovljen je bil v 7. stoletju in je torej star okrog 1300 let. — V Evropi je najstarejši list angleški časopis „The Oxford Gazette“, ki je začel izhajati leta 1665. — Med slovenskimi časopisi je najstarejši list „Učiteljski Tovariš“, ki izhaja 60. leto v Ljubljani.

Pozdrav neodrešeni domovini.

Domovina! Beseda, polna miline in sladkosti. Srce se mi trga, ko mislim nate v teh nejasnih dneh. — Tri dolga leta si bila priča nečloveških pobojev, tri težka leta te je pojila rdeča kri. Tri brezkončna leta je smrt orala tvoje ledine, ti zasajala želo struna v tvojo sveto prst. In Soča, ti krasna reka, ti krepko dekle planinsko, ti ljubljena svojih otrok — ali boš res žuborela danes bolj kot kdaj prej mimo grobov slovenskega domovanja?

Nismo še pozabili šepetanja tvojih valčkov, dasi je ločitev od tebe že tako dolga. Štiril leta že sanjamo o tebi. Ko nam je duša otožna, se zamislimo nazaj v prekrasno dobo, se spominjamo tebe, solnčna dežela!

Veliko je bilo naše gorje. Nikdar ti ga ne bomo pripovedovali... In — ko je nabočil dan, da bi se svobodni zopet povrnil k tebi — je bilo brezmejno naše veselje.

In šli so k razorani, razteptani, a vroče ljubljani, skoro več nepoznani majki. In šli so z vriskom in upom v duši, poljubljali so trpeča domača tla, plakali nad njih razvalinami... Strah jih je obdal, ko so videli razdejanje... a ljubezen, žarka, vse premagujoča ljubezen je zmazala njih srca... Šli so, da posejejo domače polje, ga oplodijo s svojo ljubeznijo, poznočili so grenkimi solzami in z znojem lastnega trpljenja. — Šli so — poravljat raj Slovenije. In dejali so nam mlaišim: „Potrpite, tudi vi pridrete za nami!“ — Poslovili smo se — a vedeli, da se v kratkem vidimo tam, kjer

smo se porodili, kjer smo igrali prve otroške igre. —

Prišel je preobrat. In gleite! Ko je naša trpeča, z mrtveci navoljena domovina prvič zadrhtela v svojem osvobojenju, ki ga je ona najbolj zaslužila, ko je ovila s trobojnicami razrušeno kamenje nekaj krasnih domov — tedaj — tedaj je stopil pred njo oni kleti tulec, ki ga je sovražila že od vekov, ki ji je prizadel že nešteto ran, jo žalil in jo hotel ugonobiti ob vsaki priliki, da bi potem on zagospodaril čez njene loke in gozdove. —

Prišel je sem čez poljane s hudobnostjo in srcu. Prišel je in iztrgal vaše zastave, zamoril s svojim grohotom vaše navdušenje, A zatri vam ni vašega ponosa. Poznam vas predobro, da nočete biti njegovih sužnj!

Bratje! Pride trenutek, da se vidimo: napači tudi vam dan vstajenja! In takrat zapojemo iz dna duše, iz tisoč grl: „Lepa naša domovina!“ — da bo naša pesem vršela do neba oboka, da bo bobnela od sinjih gor, da se bodo tresle kraške pečine! Nikdar se ne uklonimo tuicu! Svobodni hočemo biti, saj smo sinovi in hčere svobodnih gor, in iztrgati hočemo tebe, liuba Goriška, grabežljivim rokam sovraga! — Sedaj poslušaj, bistra Soča, kar gorko ti srce narača:

Kar še je shranjenih vod v oblakih tvojega neba,
kar hraniš v svojih je ravninah,
kar skrivaš v cvetnih je planinah —
pridrvi jih zdaj vse na dan,
narasti, vzkivji v tok strašan!
Ne stiskaj v meje se bregov,
srdita čez bregove stopi
in tuče, zemlje lačne, vtopi
na dno razpenjenih valov!

To je klic tvojih otrok, ki se danes ne morejo in ne smejo povrtni k tebi, ki te nočejo gledati v verikah suženstva, ker si ponos Slovenije! Od nekaj je ob tvojih bregovih donela slovenska pesem in doneti mora, dokler bije zadnje primorsko — slovensko — slovensko srce!

Primorka.

Važnost lepe pisave.

Prvo podlago čitanju in pisanju polaga ljudska šola. Osebito glede pisave velja to pravilo. Otrok, ki si je v ljudski šoli prisvojil lepo pisavo, si jo tudi gotovo ohrani do visoke starosti. Mladina naj torej pazi, da si prisvoji lepo pisavo! V narodu velja pravilo: Obleka dela človeka. Človeka, snažno in lepo običenega, kaj radi vidimo: nasprotno pa velja za umazanca in raztrganca. — Baš tako radi vidimo lepo in

znažno pisano pismo ali nalogo. Grda pisava človeku ni prijetna.

Pisava je pa različna; vidimo lepo in grdo, lično in nelično pisavo. Lepa pisava je všečna; ona priporoča človeka baš tako, kakor lepa obleka. Lepa pisava in lepa obleka dokazujeta, da človek gleda na snago in red. Ob obisku se prikupiš, ako to storiš v lepi in čisti obleki. Enako se zgodi, ako pišeš lepo in lično pismo. Lepa pisava priporoča človeka.

Večkrat čitamo v časopisih razpise služb. Zahteva se lastnoročno pisane prošnje. To pomeni, da bodo prošilca z lepo pisavo upraveljali.

V mnogih strokah zahtevajo uslužbenec, ki imajo lepo pisavo. Tega pa ne želijo samo, ampak to tudi zahtevajo. In to velja najbolj v trkovinski ali uradniški stroki. Take zahteve so popolnoma uravničene, zakaj nečitljivo pisanje se večkrat ne da raztolmačiti. Koliko prezlativ dela take nečitljiva pisarija. Celo oblasti so že izdale ukaz podložnim uradom, da morajo podpisati na uradnih spisih biti čitljivi, zakaj za dotični spis je odgovoren podpisanec, in prav je tako! Ako kaj zahtevaš, se vsaj podpiši tako čitljivo, da se bo znalo, kdo to zaveduje ali zahteva.

Nečitljivo pisanje provzroča razne pomete. Posledice takemu pisanju so večkrat neprijetne za onega, ki piše, in tudi za onega, ki mu pisanje pride v roke. — Lepa in čitljiva pisava znači zmisel za lepoto in okus, dočim znači grda pisava baš nasprotno. Na lepi pisavi se človek raduje, na slabi in grdi jezi in toguje. —

Lepo pisavo si človek polagoma prisvaja, in to že v ljudski šoli. Kdor si jo je prisvojil, jo gotovo ohrani do starosti. Še stare ljudi nahajamo za lepo pisavo in vidimo, da se niso nič izpremenili.

Lepo pisavo naj si vsakdo prisvoji! Da se pa to zgodi, je treba, da se že v zgodnji mladosti položi temu temelji. — Ta temelji je pa ljudska šola. Ker je tedaj velike važnosti lepa pisava, vadite se, ljubi otroci, v lepi pisavi, da si jo prisvojite za vse življenje! Vaja dela — mojstra. — Trdna volja in vztrajnost vodita do pravega uspeha, in to brez težkoče.

Anton Leban.

Nove knjige.

Izšel je V. zvezek Oanglovih Zbranih spisov za mladino, ki je v njem priobčena povest „Vinski brat“. Na strani 216. današnje številke prijavljamo iz te povesti podobo, ki nam kaže žalostni konec — vinskega brata. Podobe k tej povesti je narisal Ivo Erbežnik, strokovni učitelj na gluhoemnici v Ljubljani. — V tisku je

VI. zvezek zgoraj omenjenih Zbranih spisov. — V založbi Učiteljske tiskarne v Ljubljani izide povest o slovenskem Robinzonu, ki jo je po angleškem izvirniku napisal Jan Baukart, ravnatelj meščanske šole v Ljutomeru. Tudi k tej povesti je narisal podobe Ivo Erbežnik. — Ista založba začne z izdajo ilustrovane zbirke slovenskih klasikov, prirejene za mladino. V prvem zvezku izidejo spisi Franca Levstika. Krasna knjiga bo čimprej dotiskana. — V nadomestilo za berila in čitanke, ki jih ali sploh ni ali so pa zaradi zastarele vsebine nerabne, je izšla I. številka „Solskega lista“, in sicer za nižjo stopnjo (sestavil nadzornik Lj. Černej v Celju), za srednjo stopnjo (sestavil učitelj Andrej Rapč v Ljubljani) in za višjo stopnjo (sestavil nadzornik Pavel Flerč v Ptujju). „Solski list“ bo izhajal dotlej, dokler ne dobimo novih beril, oziroma čitank. — Vse tukaj navedeno knjižno blago je lepo in dobro ter po vsebini bogato, zato smo prepričani, da ga sprejme naš mladi svet z radostjo in zadovoljstvom.

Iz mladostnih let našega kralja.

Iz mladostnih let nekdanjega princa Petra Karadjordjevića, sedanjega kralja mogočne države Srbov, Hrvatov in Slovencev, vam je le malo znanega. Toda ravno doba, ko je živel kot preprost zasebnik v Parizu, nam jasno kaže njegovo osebnost. Princ Peter je bil najstarejši sin srbskega kralja Aleksandra, ki so ga leta 1859. prisilili odpovedati se prestolu. Princ Peter je živel v Parizu nadvse preprosto in skromno. Ko je obiskoval šolo generalnega štaba, je bil najpreprostejši, a tudi najčednejše obložen gojenec. Ker mu skromna denarna sredstva niso pripuščala živeti visokemu stanu primerno, je skrival svoje pokolenje. Pridno je delal ter se temeljito pečal z vojaškimi vedami, zanemarjal pa tudi ni telesne vzgoje; gojil je razne športe ter se uril v rabi orožja.

Udeležil se je nemško-francoske vojne leta 1870/71 kot francoski prostovoljec pri Bacainovi armadi (Baçain). V bojih, ki so se vršili pred odločilno bitko pri Sedanu, je vodil patroljo, ki je imela nalogo ugotoviti moč levega stranskega kritja nemške armade. V mladostnem ognju si je želel izvršiti povelje kar najbolje, zato je zašel pr. blizu sovražnih čet. Zasači ga — ulaz ter h. d. za njim; Peter pribeži srečno do reke Meuse, skoči v polni uniformi v valove — in krogle ulanov in karabinierjev mu živizgajo okolo ušes. —

Tolovajska družba apašev je bila že tedaj Parizanom v veliko nadlogo. Nekoč

se je vračal princ Peter pozno v noči domov. Ko dospe do ulice Malessherbes, mu zastavita dva orjaška tolovaja pot. „Niti glasu, in izprazni žepe, ako ti je življenje drago!“ se zadereta nani.

Princ Peter se dela osuplega in silno prestrašenega, vdan navidezno v usodo, hoče seči v žep po denarnico, ki je niti imel ni, toda bliskoma izpremeni zamah roke in udari enega tako krepko po nosu, da se zvali na tla, drugega pa sune z nogo v želodec, da mu je prešlo veselje po tujih denarjih. Tako je obvladal oba. S pomočjo izvoziščka, ki je privozil pravkar mimo, ju nato odvede na bližnjo policijsko stražo.

Gotovo ni nihče izmed zdaj vladajočih evropskih knezov doživel kaj sličnega. Na ta spomin je kralj Peter posebno ponosen. Šegavo in hudomušno ga pripoveduje rad sam.

V kako skromnih razmerah je živel kralj Peter v Parizu, pripoveduje osiveli vratar hiše Rue Joffroy No. 47. V tretjem nadstropju je imel majhno stanovanje za 750 frankov letne najemnine. Na najemno pogodbo se je podpisal le — Peter Karadjordjević.

Vratar slika princa kot nadvse prijaznega in ljudomilega gospoda, ki se je rad pogovarjal in zabaval z njim in njegovimi otroki.

Najemno pogodbo je kupil bogat Američan, zbiralec rukopisov, za lepo vsoto 5000 frankov.

Marija Grošljeva.

Junaški čin mlade Bosanke.

V kmetiški hiši v Novem Selu pri Bosanskem Brodu je nenadoma izbruhnil požar. Mati in hči sta bili odsotni. V hiši je ostal le štiriletni deček. Ko se je hčerka Mara vrnila s polja, je opazila, da gori domača hiša, ki je bil v njej njen bratec. Petnajstletna deklica ni nič pomišljala, ampak je kar skočila v gorečo hišo. Posrečilo se ji je, da je rešila bratca še nepoškodovanega. Mara sama pa je dobila težke opekline na licu, rokah in nogah. Prepeljati so jo morali v bolnišnico.

Strašna umrljivost otrok v Bosni in Hercegovini.

Bosanski listi poročajo, da se je umrljivost otrok v Bosni in Hercegovini v dobi vojne povzpela do strašne višine. Pomrlo je čez 165.000 otrok deloma zaradi pomanjka-

nja zdravniške oskrbe, deloma zaradi nezadostnih živil.

Korist dobrega berila.

„Drežče, danes je tako prijeten dan: v šolo se mi nič ne ljubi. Bova itak kregana ali pa tepena, ker že dolgo nisva bila v šoli. Pojdiva rajša v gozd iskat ptičjih gnezd, ali pa več kaj, pojdiva na Vrbnikove zgodnje črešnje, ki so kar tam-le onkraj gozda!“

Tako je rekel lepega poletnega jutra Prahov Anže svojemu prijatelju Stržanovemu Drežčetu, ko sta šla v šolo.

„Saj res, pojdiva rajša na črešnje! Meni se tudi ne ljubi v šolo, kjer moram cele ure tako mirno sedeti in se učiti. Oče mi je sicer rekel, da moram iti, ker je moral kazen plačati zaradi tega, ker sem doma ostajal ali se pa potepal. Pa saj ne bo vedel, da danes nisem šel, kazen pa tudi lahko plačamo, saj smo bogati.“

In krenila sta s pota v gozd. — Oba sta bila doma iz ene vasi. Prahov Anže ni imel več očeta, umrl mu je že pred več leti. Imel je samo še mater. Mati je po očetovi smrti edinega sina preveč razvadila. Vse mu je dovolila storiti, kar je hotel, vsako njegovo napako je spregledala. Bil je časih le malo pokaran. Tako se je sčasoma izpridil, začel nagajati ljudem in uganjati razne hudobije. Ko so se sosedi pri materi pritoževali čez njega, jim je ona to — zamerila. Misllila je, če je zdaj malo razposajen, bo že pametnejši, ko bo starejši.

Prav tak kot Anže je bil tudi Stržanov Drežče. Bil je sin bogatega kmeta. Njegov oče je le malo hodil v šolo in zdaj ni znal več brati, ne pisati. Njemu se je zdelo neumno, da morajo otroci toliko časa hoditi v šolo, doma naj bodo, je mislil, in naj delajo. Za kmeta je dovolil, če zna obdelovati svojo zemljo in kvečjemu še brati in pisati. Ni čuda, da je po takem očetovem govorjenju Drežče začel zanemarjati šolo in večkrat ni šel celo, ko mu je oče ukazal, da mora iti, ker se je bal kazni.

Spoznali smo zdaj vzgojo Anžetovo in Drežčeto, zdaj pa poglejmo za njima v gozd! Prišla sta ravno skozi gozd do Vrbnikovih črešenj. Pazljivo sta se ozrla proti hiši, če ju nihče Vrbnikovih ne vidi, in nato urno splezala na drevo. Misllila sta, da ju ni nihče videl, pa sta se motila. Videl ju je Vrbnikov Janko, ki je bil dijak in je bil sedaj zaradi boleznj za nekaj časa doma. Anžeta in Drežčeta je dobro poznal. Večkrat je iskal prilike, da bi se z njima sestal. Misllil je: „Videti sta nadarjena fanta. Po-

izkusim ju izpreobrniti, morebiti se bo še dalo." Ko je videl, da sta že odšla s črešnje v gozd, je urno stopil za njima. Prej tega ni hotel, dobro vedoč, da bi ga zapazila in zbežala. Došel ju je kmalu. Preplašeno sta se ozrla, kam bi zbežala, ko sta ga zagledala že čisto za seboj. On pa se jima prizlano nasmehne in reče: „Nič se me ne bojta, saj vama ne bom nič hudega storil, ampak nekaj bi se zmenili. Zakaj se pa v dva potepata in hudobije uganjata, namesto da bi šla v šolo? Kako se bosta še kesala, da sedaj tako zapravljata čas, namesto da bi se pridno učila! Ali je kateri vaju že bral kako knjigo?“

„Ne,“ sta odgovorila oba in se spogledala, češ, kaj le misli z nama.

„Ne? Še nobene!“ se je začudil Janko, „kaj nimata nič veselja do branja? Jaz bi vama pa posodil kako lepo knjigo, če hočeta brati. Ne bo vama žal! Pojdita sedaj z menoj in počakajta me tu na koncu gozda, da ne bosta domnevala, da vaju mislim zvabiti in da bi bila od naših tepena, ker sta bila na črešnji. Jaz pa vama prinesem vsakemu eno knjigo s podobami, da bo vaju zanimalo. Pojdimo torej.“

Nehote sta šla za njim. Na koncu gozda sta ga počakala, Janko pa je šel naprej.

„Kako sem se ga ustrašil, ko je tako tiho prišel za nama,“ je izpregovoril Anže, ko je Janko odšel. „Mislim sem, zdaj pa naju ima, pa je bil le prilazen z nama. Zdaj bo nama celo knjige posodil. Kakšne neki le bodo?“

„Rekel je, da bodo take s podobami, no, to je vsaj nekaj vredno. Podobe jaz rad gledam. Glej, zdaj že prihaja in nese dve knjižici v roki.“

Ko je Janko prišel k njima, je dal vsakemu eno, rekoč: „To imaš ti in to pa ti. Ko prebereta vsak svojo, pa menajta, potem mi pa prinesita nazaj in dobita druge, če bosta pazila nanje in se poboljšala. Le poglejta, kako lepe slike so notri! Zdal pa srečno!“

Naša znanca sta seveda knjižici takoj začela pregledovati. „Poglej sem, kako lepa je ta-le slika, to so gotovo škrateljčki, o kakršnih nam je oni teden pravil učitelj v šoli.“

„Pa še ti poglej to-le! Ta je ravno tako lepa. Ta-le spis, ki sodi k tej podobi, bom pa kar prebral.“

„Jaz bom tudi tega o škrateljčkih.“

Tako sta govorila in res začela brati. Seveda se jima je pri branju vedno jezik

zapletal, ker sta le slabo znala brati, a razumela sta pa vendarle.

„To je pa res lepo in smešno o teh najgajvih škratih,“ pravi Anže, ko je prebral spis o njih. „kako sva bila midva neumna, ker nisva hotela dozdej brati knjig!“

„Seveda sva bila neumna, pa midva nisva vedela, da je tako lepo branje. To, kar jaz čitam, je o dveh fantih, ki sta se hodila potepat po gozdu kot midva, in čim starejša sta bila, tem bolj sta bila hudobna, da sta oba nazadnje storila žalostno in sramotno smrt.“

„Drežče, daj mi ta čas tisto knjigo, da bom to prebral, jaz pa ti dam svojo,“ mu reče Anže, nakar mu jo Drežče tudi da.

Čitala sta v gozdu ves čas, ko je trajala šola. Ko pa je bila ura tri, šla sta domov, kot bi bila prišla iz šole. Tako sta dozdej delala vsak dan, kadar sta se potepala. Ko prideta domov, spustita vsak svojo živino na pašo in vzameta tudi knjižici s seboj. Prebrala sta vsak obe še tisti dan. Berilo je imelo na njiju nepričakovan vpliv. Drugi dan sta bila oba v šoli. Na učiteljevo vprašanje, kje sta bila toliko dni, sta odkritosrčno vse priznala. Učitelju se je to čudno zdelo, zato jima tudi ni drugega rekel nego to: „Glejta, da bosta odzdaj vedno prišla v šolo!“

In res, malokdaj sta ostala doma, pa še tedaj nerada. Učila sta se vedno pridno, da sta postala najboljša učenca. Dokler je bil Janko še doma, jima je vedno posojal knjige, ko pa je odšel nazaj v gimnazijo, sta pa prosila učitelja za knjige, kar jima je on rad posodil. Janku sta večkrat pisala, sploh so postali veliki prijatelji. Poboljšala sta se popolnoma, da so se njuni starši in sosedje kar čudili, odkod hipoma taka izprememba. Ko sta z odliko dokončala ljudske šole, sta z veliko težavo preposila svoje starše, da so ju dali v gimnazijo, kjer sta bila potem vedno najodličnejša dijaka. Ko sta dovršila svoje študije, sta dobila dobro, primerno službo, ki sta se pač zanjo v šolah učila.

Komu sta dolžna vedeti hvalo, da nista postala izprijena hudobneža, ampak čislana, visoka gospoda? Najprej knjigam in seveda tudi Janku, ki ju je pripravil, da sta jih začela brati. Da, dobre knjige so zlata vredne! Berilo ima dostikrat več učinka kakor besede. Dobra knjiga je kakor dober prijatelj, slabe knjige pa so že marsikoga pokvarile in izpridile!

Pregovor, ki velja o slabi tovarišiji, velja tudi o slabem berilu: Povej mi, s kom

občuješ, in jaz ti povem, kdo si. Zato pa beri vse s preudarkom, razločuj dobro od slabega, a kar je slabo, tega ne beri, a tudi drugim tega ne dajaj brati. Veliko se človek lahko nauči iz knjig, celo v zabavnih povestih se najde marsikaj poučnega. Kako prijetno je, če človek mnogo zna! Kolikokrat mu to v življenju prav pride! Zatorej: za dobro knjigo se ne sme zdeti škoda denarja, pa naj bo knjiga poučna ali zabavna. Lepo, zabavno berilo blaži srce, razvedruje duha in zbuja bujno domišljijo. Zato pa, če se ti kdaj ne ljubi brati, četudi imaš čas, pa vendar vzemi knjigo v roke in beri, ker to ti bo vedno v korist!

Janez Leskovar.

Razvaline Ciril-Methodove šole v Trstu.

S trudom zmo zbirali denar za slovenske šole v Trstu. Marsikateri delavski vinar je v njih, ki je bil odtrgan in prikrajšan lastnim ustom. — Prišli so Italijani v Trst in so nam uničili našo šolo. Rekli so, da so naši prijatelji, a delali so z našimi ljudmi in našim imetjem sovražno in grdo. — Oglejte

si slike v današnjem „Zvončku“, kako so razbili in uničili dne 4. avgusta 1919 našo slovensko šolo na Aquedottu v Trstu! — V razredih so vse razmetali, razdejali in razbili. Klopi so uničili, šipe pobili, vrata sneli; udrli so v omare, iz omar so vse razmetali po tleh ali vrgli skozi okno ter pokradli. Učila so popolnoma polomili in uničili. — Ulica pred šolo je izgledala kot živalski vrt. Vse nagačene živali in ptiči, namešani z drugimi učnimi predmeti, klopmi, stoli in knjigami, so ležali na ulici. Ljudje so pa kradli in uničevali še to, kar je orle-telo na cesto. — Napad se je vršil pod varstvom vojaštva. — Škode v šoli je najmanj 100.000 K, če računamo vrednost zgolj po kupni ceni. Zaradi sedanjih razmer je pa vrednost najmanj desetkrat večja. — Vendar nas to italijansko divjaštvo ne sme strahiti. Ciril-Methodova družba rabi sedaj še več denarja, ker mora odrešiti vse naše brate, ki ječe pod italijanskim jarmom. Zato nabirajte prispevkov za Ciril-Methodovo družbo, da bo mogla podpirati in odrešiti naše brate izpod italijanskega jarma in nam odpreti zopet pot do našega morja! —

Razdejan razred Ciril-Methodove šole v Trstu.

Uničena zbirka učil Ciril-Methodove šole v Trstu.

Petje — zdravilo.

Zdravnik Manassein v Petrogradu je preiskal prsi 222 pevcem v starosti od 9. do 53. leta ter je prišel do zaključka, da je obseg prs pri pevcih mnogo večji nego pri nepvcih. Tudi razteznost prsnega koša in moč pljuč je pri pevcih mnogo večja nego pri onih, ki ne pojejo. Zaradi jetike umrje redkokdaj kak pevec — seveda, ako ni pijanec. Zato moremo petje priporočati kot izvrstno sredstvo proti prsnim boleznim. Petje torej ni samo lepo, ampak je tudi koristno.

„Otrok in domovina.“

V zadnji skupni številki smo na 151. strani priobčili pesemco „Otrok in domovina“. Toda v prvo vrstico druge kitice se je vrinila pomota: namesto besede „lato“ mora stati beseda „delo“. V celoti se torej pesemca „Otrok in domovina“ glasi:

Tebi, domovina sveta,
zvesto sem v ljubezni vdan;

mlada so še moja leta,
vendar tvoj sem državljan.

Tebi služi moje delo,
tebi moč, ponos in čas;
zate bo srce gorelo,
ti si moja, tvoj sem jaz!

Ne zabi!

Domovina, vedno mislim náte
in na neosvobojene brate!

Domovina, domovina —
vseh imen najslajši glas!
Nam najdražja si svojina,
vsemu svetu prvi kras!

Trst, Gorica, Gospa Sveta,
Adrije cvetoči raj,
vam prisega je zapeta:
Naša last ste vekomaj!

E. Gangl.

Uničena posvetovalnica Ciril-Metodove šole v Trstu.

Uničena risarska učila slovenske obrtne nadaljevalne Ciril-Metodove šole v Trstu.

Spoštovani gospod Doropoljski!

Zapazil sem v Vašem kotičku, da Vam marsikdo kako dogodbo napiše. Tudi jaz Vam hočem sporočiti o gobah.

Zgodba o gobah.

Nekega jutra mi reče mati: „Pojdi v sosedov gozd pogledat, če je kaj gob.“ Naglo se odpravim. Ko že mislim iti, mi reče: „Tu imaš košarico, da deneš gobe vanjo, ako jih kaj najdeš.“

Nato odidem. Ko pridem v gozd, se hipoma začudim, ko vidim, da jih je vse polno. Ko sem vse pobral in zdeval v košarico, grem dalje. Tukaj se še enkrat bolj začudim, ko vidim tako veliko gobo, da sem jo komaj držal v roki. Potem se odpravim domov. Doma se jako začudijo tako velikí gobi. Potem jih mati razreže ter jih dene sušit.

Prosim Vas lepo, da to pridenete v svoj kotiček. Narisal sem zraven košarico z gobami in tudi tisto veliko gobo. Mislim, da Vam bo ugajalo.

Presrečno Vas pozdravlja čez gore in ravnine

Vaš vdani
Martin Mordej

pri Sv. Roku ob Sotli, Dobovec št. 58.

Odgovor:

Ljubi Martin!

Košarice z gobami nisi narisal tako, da bi mogel podobo pričobiti v „Zvončku“. Treba ti je še veliko vaje, preden bodo Tvoje risbe sposobne za natisk. Tudi priložena podoba — jahač na polžu — še ne ustreza kotičkovim namenom. Priznavam Tvojo dobro voljo in pričakujem lepših risb.

Dragi gospod Doropoljski!

Dovolite, da se tudi midva odzoveva Vašemu pozivu v „Zvončku“ s prošnjo, da najino pisemce uvrstite v kotiček. Naročena sva na „Zvonček“ že drugo leto ter ga vsak mesec težko pričakujemo. Posebno

naju zanimajo rebusi in slike raznih živali. Tudi uvodne pesmi so jako lepe. Nadvse je nama ugajala Janka Lebana „Jugoslaviji“, ki sva se jo naučila na pamet. Gospodična učiteljica nas je v šoli naučila tudi napev. Izmed vseh pesmi nam je poleg himne „Lepa naša domovina“ „Jugoslaviji“ najljubša.

Prav iskreno Vas pozdravlja
vdana

Stanko in Slavica Erženova,
učenca lj. š. v Radovljici.

Odgovor:

Ljuba Stanka in Slavica!

V resnici je Janka Lebana pesem „Jugoslaviji“ lepa in navdušujoča. Solska mladina se je rada učil na pamet, in ob premnogih slavnostnih prilikah so jo že deklamovali. Narodna himna „Lepa naša domovina“ takisto podžiga srca in vnema ljubezen do naše prekrasne očetnjave. Te dve pesmi naj odmevata povsod, koder bivajo zavedni Jugoslovani!

Velecenjeni gosp. Doropoljski!

Po dolgem času Vam hočem zopet nekaj vrstic napisati. V tretjem razredu sem sedaj. Izpričevala prinašam dobra, ker se rada učim. Najljubše mi je računanje, posebno poštevanke. Tudi čitanje, le risanje mi gre slabo. Petje je lažje, in ker se jih hitro navadim, znam pa veliko pesmi, kratkih in dolgih, tudi nekoliko hrvatskih, ki sem se jih naučila od sestričen iz Opatije, ko so bile pri nas. Sestra me pa časih spremlja na kitaro. Ker je naša učiteljica zbolela, imamo zopet gospodično Kocmutovo, ki me še vedno rada pohvali. Veliko snega imamo sedaj in mraz.

Sedaj Vas pa lepo pozdravlja

Vaša vdana

Tatjana Stukljeva,
učenka pri Sv. Lenartu.

Odgovor:

Ljuba Tatjana!

Jugoslovanske pesmi — umetne in narodne — so med najlepšimi umetninami, ki jih imamo. Kako sega do srca naša pesem, posebno če jo poje dobra pevka in zavedna Jugoslovanka! Pesem je znak veselja, ona pa je tudi v žalosti tolažba.

Lepe pesmi glas
sega v deveto vas.

Dragi gospod Doropoljski!

Najrajši prebiram „Zvonček“. Najbolj mi ugajajo pesenke gospoda Gangla. Zato Vam pošiljam tako pesemko, ki sem jo sestavil za papanov god. Glasise:

Papanu za god.

Papa, veš kaj?
Poslušaj zdaj:
Saj ni vic ne pekla,
samo nebesa so, papa!
Ti nisi človek in tudi ne jaz,
to je le angel, ki sanja o nas!

Franci Derganc,

pod svojim zbranim imenom Filippo Aquila,
učencem III. razreda v Ljubljani.

Odgovor:

Ljubi Franc!

Zate res ni niti vic in niti pekla — sama nebo so ob ljubezni in skrbi blagih Tvojih staršev. In vse življenje Ti poteka v radosti in veselju, kakor da bi sami angeli stali ob Tvoji strani. In tudi Ti se čutiš v njih številu — srečen med srečnimi! Naj Ti ta neskajljena sreča v krogu ljubljernih svojcev ostane zvesta in stalna do konca dni!

Čenjeni gospod Doropoljski!

Dostikrat čitam v „Zvončku“, da Vam največ pišejo otroci. Jako žal mi je, da Vam nihče iz našega kraja ne piše. Zato se hočem jaz seznaniti z Vami in Vam pišem nekaj vrstic. Hodim v šolo na Humu pri Ormožu. Šola ima tri razrede. Jaz hodim v drugi oddelek drugega razreda. V šoli me najbolj zanimajo predmeti: čitanje, pesmi, petje, zgodovina in računstvo. Sedaj se učimo vse v slovenskem jeziku. Veseli me, da se mi ni treba učiti nemščine. „Zvonček“ rada čitam, posebno rada pogledam v Vaš kotiček. Dobivam ga od gospodične učiteljice. Prosila bom očeta in mater, da mi ga naročijo. Za vselej ostanem „Zvončkova“

prijateljica. Imam tri brate; eden je v Mariboru pri vojakih. Najmlajši brat Tonček je pred dvema letoma umrl. Za njim še sedaj žalujemo. Imam tudi še dve sestri, ena pomaga doma materi, druga hodi še v šolo.

S spoštovanjem in poklonom

Rozika Jurkovičeva
na Humu pri Ormožu.

Odgovor:

Ljuba Rozika!

Pišeš, da ostaneš „Zvončku“ vedno prijateljica. Glej, tako se pridružiš številu onih, ki so našemu listu zvesti že vseh dvajset let, odkar izhaja. In nikdar se niso zaradi tega pokesali. Upam, da se tudi Ti ne boš, zato pa le preprosi očeta in mater, da Ti naroče list, ki se Ti je tako priljubil.

Dragi gospod Doropoljski!

„Zvonček“ mi jako ugaja. Letos ga imam že drugo leto naročenega. V letošnjem mi jako ugaja igrokaz „Prstan“ in „Povodnjak“ v 1. in 2. št. Pravljičice in povesti za mladino najrajši čitam. V „Zvončku“ mi tudi jako ugaja „Pouk in zabava“. Kaj pa, ko bi „Pouk in zabavo“ ter svoj kotiček razširili za eno stran!?

Pozdravlja Vas

Franc Rak,

Preloge pri Prihovi, p. Konjice.

Odgovor:

Ljubi Franc!

Na Tvoje vprašanje bi rad pritrdilno odgovoril, toda nečem obljubljeni več, nego bi mi bilo mogoče vedno izpolnjevati. Pouku in zabavi ter kotičku je v vsaki številki določenega toliko prostora, kolikor to dovoljuje drugo gradivo. Kadar pa se „Zvončku“ število naročnikov podvoji, takrat bomo mogli list po obsegu razširiti in Tvoj nasvet bomo lahko rešili v ugodnem zmislu. To pa je odvisno od vas naročnikov! Na delo torej!

Čenjeni g. Doropoljski!

Lepo se Vam zahvalim za „Zvonček“. Jako mi ugaja. Najlejša povest je „Kekec na hudi poti“. Moja sestra ga tudi rada čita. Dovoljume si tudi prositi, če bi tudi mene zapisali med kotičkarje. Stara sem 10 let, hodim v 4. razred v Trnovem. Ime mi je Tatjana Brinškova.

Prosim, ako bi mi odpisali!

Lepo Vas pozdravlja vdana

Tatjana.

Odgovor:

Ljuba Tatjana!

Glej, tudi Ti stojiš med kottičkarji, ki se razvesele vsakega novega tovariša in vsake nove tovarišice. Ako je človek sam, mu je največkrat puščobno, v družbi enakomislečih pa je poln dobre volje in veselega razpoloženja. Le ostani med nami! Dobro nam došla!

Gospod Doropoljski!

Naj Vam kaj sporočim iz letošnjih po-
čitnic. Letos sem bil že na mnogih gorah:
na Golici, na Stolu, na Rovšči. Pa še nikjer
ni bilo tako krasno kakor na visokem in
mrzlem Triglavu. Bil je lep razgled, in videl
sem skoro dalje kakor v „Zvončkovo“ ti-
skarno. Videl sem Trento, Črno prst, Krn,
Bogatina in mnogo drugih gorá. Bil sem
tudi v Aljaževem stolpu. Podpisal sem se
tudi v spominsko knjigo, kjer je bilo pod-
pisanih 13 Italijanov. Peljali smo se na
Dovje, z Dovjega smo šli na Kot, kjer smo
hodili po mnogih ledenikih. Prišli smo v
Dežmanovo kočo in nato na Kredarico. Tam
smo spali. Zjutraj ob pol 4. smo šli na Tri-
glav. Pot je jako nevarna. Palice smo
moralí pustiti spodaj, lezli smo navzgor po
vsekanih stopnicah, medtem ko smo se pri-
jemali za železne kline. Bil sem jaz, oče,
brat in Pepe Višnar. Nazaj smo šli na Bo-
hinj. Šli smo v Marije Terezije kočó, potem
na Velo polje in od tod v Srednjo vas. Iz
Srednje vasi pa v Bohinjsko Bistrico. Po-
tem smo se peljali domov. Nabrali smo
planik, encijana in veliko murk. Videli
smo 4 divje koze. Moj brat je ubil velikega
modrasa. Rezika ni šla z nami, ker je
prenevarno.

Pozdrav!

Gustelj in Rezika Tancarjeva
na Jesenicah.

Odgovor:

Ljuba Gustelj in Rezika!

Gustelj, Ti si že pogumen mož! Upaš
se celo na visoki Triglav, odkoder se odpira
prediven razgled daleč po slovenskem sve-
tu! Kajpada nima Rezika še toliko poguma,
ker se ji zdi varnejše doma za pečjo. No,
ne obupajmo! Tudi zanjo pride čas, ko si
bo upala v široki svet iz ljubega domačega
zavetja!

Ljubi gospod Doropoljski!

Dovolite, da tudi jaz stopim v krog
Vaših kottičkarjev. „Zvonček“ vedno z ve-
seljem berem, posebno povest „Kekec na

hudi poti“ mi je všeč. — Moj oče je učitelj
in ima „Zvonček“ naročen za šolsko knjiž-
nico. Jeseni grem v šolo v Ljubljano, in
sicer v realko. Hočem se pridno učiti, da
bom delal očetu vedno veselje, ker mi je
letos mamica umrla. Prosim odgovora.

Lepo Vas pozdravlja

Viktor Konjar.

učenec v Motniku pri Kamniku.

Odgovor:

Ljubi Viktor!

Joj, mamica Ti je umrla! Kdor nima
več matere, ta šele ve, koga je imel, ko
mu je mati živela. Tvoj sklen, da se hočeš
vedno pridno učiti, toliko bolj srčno po-
zdravljam, ker boš s tem tudi svojemu
očetu lajšal bol, ki ga navdaja ob smrti
Tvoje matere. Koristil boš pa največ sa-
memu sebi.

Dragi gospod Doropoljski!

Tudi jaz sem pristopila v Vaš „Zvon-
ček“, zato bi Vam rada pisala nekoliko
vrstic, če bi jih dali v svoj kottiček. Stara
sem trinajst let. Za učitelja imamo gosp.
Grmka. V šolo hodim prav rada, Izurjena
sem najbolj v branju, ročnem delu in
zemljepisju. Sedaj imamo počitnice. Prav
dolgčas mi je po šoli. Prosim, če bi dali
te vrstice v svoj kottiček!

Pozdravlja Vas

Pavla Lipovškova,
učenka v Krašnji pri Lukovici.

Odgovor:

Ljuba Pavla!

Počitnice so minile, konec je tudi dol-
gemu času! A takega priznanja ne čujem
vsak dan, da bi namreč učenka tožila o
dolgočasju zaradi počitnic. Ker čujem to
od Tebe, verjamem Tvojim besedam, ki
govore, da prav rada hodiš v šolo.

Cenjeni gospod Doropoljski!

Danes Vam prvič pišem. Hodim v četrti
razred. Najrajši se učim veronauka, zemlje-
pisa in zgodovine. — „Zvonček“ berem
jako rad: posebno pa Vaš kottiček in „Ke-
kec na hudi poti“. Stirinajstega grem s
papanom in mamó na Koroško. Ko pridem
nazaj, Vam hočem opisati, kako sem tam
živel.

Srčne pozdrave Vam pošilja

Bojan Kraut,
učenec IV. razreda v Kamniku.

Odgovor:

Ljubi Bojan!

Upam, da si se že vrnil s Koroškega in da ostaneš mož-beseda, kakor pristoja zavednemu Jugoslovanu! Vsi koticarji bodo radi poslušali popis Tvojih doživljanj na Koroškem!

Velecenjeni g. Doropoljski!

Ker sem videla v Vašem koticu, da Vam nekateri čitatelji pišejo tudi kratke spise, sem se ojunčila tudi jaz in opisala žalosten dogodek v Kapelah. Če Vam ugaja, prosim Vas, da ga priobčite.

Nesreča nikdar ne miruje.

Ta pregovor se dostikrat izpolni. Tudi pri nas v Kapelah se je zgodila pred kratkim velika nesreča. Dva brata dijaka, ki sta bila pri stricu na počitnicah, sta se igrala z orožjem. Vzela sta v roke puški in merila eden na drugega. Nesreča je hotela, da je bila puška od šestnajstletnega Karla nabita, o čemer ni nobeden vedel. Ta je izprožil, nič hudega sluteč, puško — in štirinajstletni brat Tone se je zgrudil mrtev na tla. Karel si je hotel v ubupu vzeti življenje, kar so pa ljudje preprečili. Ne da se popisati žalosti staršev, ki so prišli na pogreb svojega ljubljenca. Tudi mi šolarji smo spremili nesrečnega Toneta k zadnjemu počitku.

Z odličnim spoštovanjem Vas pozdravlja
Micika Sevnikova,
Kapele pri Brežicah.

Odgovor:

Ljuba Micika!

Žalostni dogodek, ki nam ga opisuješ, naj služi vsem Zvončakarjem v svarilen zgled in opomin: Ne jemljite nikoli orožja v roke! Ne igrajte se z njim! — Zaradi ne-
previdnosti in lahkomišelnosti se je pripetilo že dosti nesreč. Tudi Tone je padel kot žrtev take neprimerne in nevarne otroške igre. — Bodimo vedno oprezní, zakaj resnica je, da nesreča nikoli ne počiva!

Velecenjeni g. Doropoljski!

V „Zvončku“ sem čital, da sprejemate od slovenske mladine pisma. Zato pošiljam tudi jaz svoje pismo, ki je prvo. V šolo hodim rad. Star sem 12 let. V šolo hodim pri Sv. Duhu na Stari gori, in sicer v I. oddelek IV. razreda. Izpričevalo imam dobro.

Najrajši se učim računstva, prirodopisja, zemljepisa, zgodovine in slovnice. Tukaj ob meji smo v vednem strahu, da bi ne pridri Nemci ali Madžari, a naši hrabri vojaki jim bodo že vzeli pogum. V šoli smo se že učili pisane in tiskane cirilice. Prosim Vas, če se še smem kdaj oglasiti?

Srčno Vas pozdravlja čez hribe in doline naše mlade svobodne Jugoslavije

Josip Čuš.

Odgovor:

Ljubi Josip!

Tvoj strah ni opravičen, saj praviš sam, da bodo naši hrabri vojaki storili svojo dolžnost, ako bi sovražnik izkušal priti v našo državo. Pošteno bi si opekli prste. Sicer sem pa mnenja, da pridejo tudi Nemci in Madžari do spoznanja: Bolje je, da živimo z Jugoslavijo kot dobri sosedí, nego pa da se oziramo nanjo s sovražnimi očmi in neprijateljskimi nameni!

Ljubi gosp. Doropoljski!

Letos se jako dobro učim. Hodim v tretji razred ljudske šole. Prav rada čitam lepe knjige, najrajša pa Vaš „Zvonček“. Poznam tudi gosp. Humka. Imam tudi dve sestri in dva brata. Najmlajši bratec je moj Marjanček. Sesticama je ime Milka in Stana. Moj papa je uradnik. Jaz sem najstarejša, imam 9 let. Jaz sem dobila „Zvonček“, moja sestra Milka pa je dobila „Vrtec“ in Angelčka“.

Pozdravlja Vas

Pepica Kerinova
v Krškem.

Odgovor:

Ljuba Pepica!

Moj Marjanček! Kako lepo se to glasi! Videti je, da imaš prav posebno rada svojega ljubega bratca. No, ker si med mladimi najstarejša, gotovo skrbno paziš nanj, da se lepo razvija in napreduje. In Marjanček — ali je tudi on tebi tako naklonjen? Taki možakarji imajo časih svoje muhe!

Cenjeni gospod Doropoljski!

Komaj sva že letos pričakovala „Zvončka“, ki je vendar došel in še tako lep, da ga vedno pregledujemo. Ne morem Vam popisati, kako sva srečna, ko imava že od velikega srpana doma svojega lju-

bega očeta. Ko se razmere uredijo, naju popelje na Tirolsko in nama pokaže one kraje v gorovju, kjer je bival toliko let. Potem Vam tudi midva popiševa vse, kar bova videla znamenitega.

Lepo Vas pozdravlja

Branko in Medana Bezjač
v Smartnem pri Litiji.

Odgovor:

Ljuba Branko in Medana!

Rad bi vama bil spremljevalec, kadar jo mahnete z očetom na Tirolsko. Koliko lepega in novega bosta videla! Toda jaz ostanem za pisalno mizo, ko bosta vidva gledala veliki svet. Zato pa bom z zanimanjem bral vašin opis, in z menoj vred ga bodo brali z zanimanjem vsi količkarji. Le kmalu se oglasita!

Dragi gospod Doropoljski!

Tudi jaz Vam pišem pisemce, in sicer je to prvo. Naznanjam Vam, da sem učenec 6. razreda I. oddelka. Med vsemi šolskimi predmeti se najbolj zanimam za prirodoslovje, zemljepis in zgodovino. Seveda s tem ne rečem, da druge zanemarjam. Visoko cenim tudi literaturo. Zato sem si naročil „Zvonček“, ki ga pridno pregledujem in komaj pričakujem prihodnje številke. Te mi le nekoliko olajšajo tožne spomine na solnično Gorico, iz katere sem pred par leti priromal v Trbovlje kot begunček, misleč, da se kmalu vrnem. Toda prevaral sem se. Podjarmljena in zasužnjena je ta lepa zemlja, krasota Slovenije, in obupavam nad tem, da bo kdaj rešena.

Ako Vam bo moje pisanje všeč, Vas prosim, izvolite ga vtakniti v svoj kotiček med druga pisma. In ako Vas mogoče s svojo pisavo ne nadlegujem preveč, se še kaj oglašim, ako boste zadovoljni.

S slovanskim pozdravom!

Miroslav Gregorič,
učenec v Trbovljah na Vodl.

Odgovor:

Ljubi Miroslav!

Ne obupavaj! Sedaj je naša Goriška res podjarmljena in zasužnjena — kakor se glasi v Tvojem pismu — toda trdno moramo biti prepričani, da bo končno Goriška zopet naša, kakor je bila naša od nekdanj! Najzavednejši del našega naroda prebiva tam, in ta se nikdar ne ukloni nasilju

pohlepnega tujca, ki si prisvaja našo lastnino. Pravica je na naši strani! Zapadne meje Jugoslavije gredo daleč tja preko Soče! To resnico imej vedno pred očmi in ne bodi žalosten!

Velespoštovani g. Doropoljski!

Tudi jaz se hočem pridružiti Vašim koticarjem. Star sem 12 let. Šolo obiskujem pri Sv. Duhu na Stari gori. Za razrednika imamo g. nadučitelja Fursta. Učim se vseh predmetov enako rad, ker so nam vsi potrebni, drugače se jih ne bi učili. Imam tri brate in eno sestro. Čitam rad, a najrajši Vaš „Zvonček“. Jako rad bi se pridružil Vašim Zvončkarjem, a starši mi tega ne dovolijo. Prosim Vas torej, če se smem še kdaj oglasiti.

Srečno Vas pozdravlja Vaš vdani

Ciril Muhič.

Odgovor:

Ljubi Ciril!

Rad bi bil med nami — pa bodi! Ako prosiš svoje starše, Ti naposled vendarle naroče „Zvonček“. Saj praviš, da se vseh predmetov učiš enako rad, torej si gotovo vesten učenec, ki so Te starši lahko veselili. In ne verjamem, da bi Ti ne hoteli napraviti tega veselja.

Dragi gospod Doropoljski!

Dovolite, da se tudi jaz oglašim v Vašem koticu. Stara sem deset let in hodim v 2. oddelek 2. razreda dvorazredne šole v Stranica. Jako rada čitam „Zvonček“. Vsak mesec nam ga da g. nadučitelj. Pred 1 letom me je zadela huda nesreča. Umrl je moj dobri oče. Imam še tri brate in tri sestre. Če smem, pišem drugič več. Prosim, priobčite to pismo v svojem koticu!

Pozdravlja Vas Vaša vdana

Milica Arzenškova.

Odgovor:

Ljuba Milica!

Odvizno je le od Tvoje dobre volje, da mi zopet in tudi več pišeš kakor danes. Delo krepi in razvedri človeka. In tudi Tebi je treba razvedrila, ker Ti je umrl blagi oče.

Gospod Doropoljski!

Mnogo prelepih pisemc sem že čital v Vašem kotičku: tudi g. nadučitelj nam je v nekaterih urah razlagal o Vašem kotičku in nam dal celo Vaš „Zvonček“ prebirati. Zato se hočem tudi jaz danes potruditi in Vam kot učencec napisati pisemce.

Izpolnil sem dvanajsto leto, obiskujem šentjanško ljudsko šolo. Sedaj hodim že v 2. oddelek III. razreda. Obiskoval sem tudi že nemško šolo v Spodnjem Dravogradu. Naš predobri g. nadučitelj se piše Aleksander Alt. Z materjo bivam na Štajerskem le kot goriški begunec, zakaj že 29. junija 1915, sva morala pobegniti iz prekrasne Gorice na zeleno Štajersko. Ali prišel je čas rešitve, in jeseni pojdemo domov. Res je lepa Štajerska ravan: pa le lepša je moja ožja domovina. To pot končujem svoje pismo in željno pričakujem Vašega odgovora v „Zvončku“.

Z odličnim spoštovanjem

Anton Kragelj.

učenec v Št. Janžu pri Spod. Dravogradu.
Odgovor:

Ljubi Anton!

Kam naj leti ptica, ako ne v svoje gnezdo? To vprašanje nam pripoveduje, da vsakega človeka vleče srce v rojstni kraj. Tako tudi Tebe! Povsod je dobro in lepo, a doma je najlepše in najbolje. Umevam Tvoje hrepenenje in samo želim, naj se Ti želje čimprej uresničijo!

Dragi g. Doropoljski!

Sestavila sem pesemco, ki jo Vam pošiljam. Prosim, če bi jo priobčili v svojem kotičku!

Pozdravlja Vas

Vanda Uhlirjeva.

Zima.

Zima gleda skozi okna —
vse je belo, da je kaj.
Mi se stiskamo pri peči,
in nas greje čaj.
Kmalu solnce bo žarelo,
zopet pride maj.

Odgovor:

Ljuba Vanda!

Dobro Ti je: stiskaš se pri peči in piješ čaj. Zima pa naj razsaja, kolikor hoče! Kadar pa pride maj, se ogrejejo tudi tisti, ki nimajo niti gorkih peči, niti čaja. Naj se kmalu zgodi tako!

Dragi g. Doropoljski!

Danes Vam pišem prvo pismo, ker bi se rad seznanil z Vami. Sestavil sem to-le povest:

Sredi gozda stoji pogorišče hiše, ki je bila nekdanj last gozdarja. Za ženo je imel ribičevo hčer, ki je bila jako skopa in togotna. Nekoč pride k njej berač ter jo prosi miloščine. Žena se razsrđi ter mu zapreti s smrtjo. Ker jo berač še nadalje prosi, vzame žena kosir v roko in udari berača po glavi, da pade takoj nezavesten na tla. Ko je tako dlje časa ležal, ji zavpije na glas: „Preden bo 12. ura, ne boš imela ne hiše in ne moža. Kar boš pa rešila, ti vzamejo razbojniki, tebe pa usmrte.“ — Kar je berač govoril, se je kmalu izpolnilo. Hiša ji je pogorela, mož se je v ognju zadušil, a kar je žena rešila, so ji vzeli razbojniki, ko je bežala po gozdu, njo so pa usmrtili.

Prosim, bodite tako dobri in dajte mojo povest v svoj ljubi kotiček, prosim tudi sliko!

Vljudno Vas pozdravlja prijatelj „Zvončka“

Daniel Havelko.

učenec III. razreda v Krškem.

Odgovor:

Ljubi Daniel!

S svojo povestjo hočeš povedati, da moramo biti do siromakov usmiljenega srca. Ako nismo taki, nas dohiti kazen. No, skopo in togotno gozdarjevo ženo je res doletela huda kazen. — Podobice ne morem porabiti, ker je preslabo narisana.

Hram ob gozdu.

Ob gozdu tam stoji mi hram,
družinica prebiva tam.

Okolo hrama pa je vrt,
kjer raste mnogo vinskih trt.

Nabirajo čebele med
in nosijo domov ga v red.

Sred vrta rožic raste par,
ki jih zaliva mlad vrtnar.

Svetozar Ilešič.

Kotičkarji, ki še niso prišli na vrsto, naj potpre — v prihodnjem letniku se zopet srečamo! Na veselo in mnogobrojno snidenje!

Ob sklepu dvajsetega letnika.

Tiskarska stavka, ki je trajala v Sloveniji cela dva meseca, je prouzročila, da smo morali z rednim izdajanjem „Zvončka“ neprostoovoljno prenehati. Da poravnamo zamudo in naročnikov nič ne oškodimo, jim pošiljamo danes svoj list v tolikem obsegu. Tako je tudi v „Zvončku“ ohranjen spomin na mezдно gibanje slovenskih črkostavcev.

Ves čas med stavko smo prejeli od vseh strani svoje mile domovine toliko vprašanj, kdaj zopet izide „Zvonček“, da smo bili tega — vzlic veliki zadregi — vendarle srčno veseli. Saj nam ta vprašanja dokazujejo, kako se je naš list priljubil med našo mladino, kako ga ta željno pričakuje in kako mu je zaradi tega obstanek zagotovljen.

To dejstvo nas navdaja s pogumom, da se z novim letnikom lotimo ponovnega dela po starem načinu: kolikor nam v najvišji meri dovoljujejo sredstva, hočemo vsa porabiti v prid svojemu listu in v veselje njegovim naročnikom. K temu nas vzpodbuja tudi priljubljenost, ki si jo je pridobil naš list v prvem letu jugoslovanske samostojnosti in svobode med brati Srbi in Hrvati. Danes pozvanja naš ljubi „Zvonček“ po vsej naši ljubljeni domovini; trka na vrata Srbom, Hrvatom in Slovencem kot glasnik, prijatelj in učitelj naše krepostne, vedrosrčne in ukaželjne mladine!

To prosimo, naj nam ostane zvesta in naj poskrbi, da se njen krog poveča. Privabite v našo veselo družbo vse, ki so radostnega srca in dobre volje!

Silno podraženje tiska, papirja, posebno pa klišejev nam veleva, da moramo listu s prihodnjim letom naročnino nekoliko dvignili. „Zvonček“ bo stal poslej na leto 20 K, na pol leta 10 K in na četrt leta 5 K. Pošljite naročnino takoj! Na naročila brez istodobno poslanih naročnin se ne moremo ozirati.

Uredništvo in upravništvo.

Naše upravništvo v Ljubljani, Frančiškanska
ulica šte. 6/I, ima še v zalogi:

„Zvonček“, XVI. letnik, nevezan 8 K, v navadni vezbi 10 K,
elegantno vezan 13 K.

„Zvonček“, XVII. letnik, nevezan 8 K, v navadni vezbi 10 K,
elegantno vezan 13 K.

„Zvonček“, XVIII. letnik, nevezan 8 K, v navadni vezbi 10 K,
elegantno vezan 13 K.

„Zvonček“, XIX. letnik, nevezan 8 K, v navadni vezbi 10 K,
elegantno vezan 13 K.

===== Nenavedeni letniki so pošli. =====

V zalogi Društva za zgradbo Uči-
telskega konvikta e ravnokar
izšlo z dvoglasnim stavkom s sprem-
ljevanjem harmonija d v o j e
n a r o d n i h h i m e n: „Bože
pravde . . .“ in „Lepa naša do-
movina“. Cena komadu 1 K, po
pošti 1 K 20 v. — Naročila sprejema
Učiteljska tiskarna, Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.

Širite in priporočajte naš list!
Lepa knjiga je najlepše darilo!

„UČITELJSKA TISKARNA“

V LJUBLJANI, FRANČIŠKANSKA UL. 6.

Telefon št. 118.

Poštnohranilnični račun št. 76.307.

»Učiteljska tiskarna« je najmodernejše urejena in izvršuje vsa tiskarniška dela od najpreprostejšega do najmodernejšega. V zalogi ima tudi vse šolske in druge tiskovine.

Enobarvni kakor tudi večbarvni tisk.

Litografija. Stereotipija.

Delo točno, solidno in elegantno.

Gg. skladateljem vljudno naznanjamo, da je »Učiteljska tiskarna« preskrbljena z novimi notami, torej izvršuje tudi muzikalije s prav ličnim in razločnim tiskom.

==== Cene zmerne. ====

  Svoji k svojim!

==== Kupujte ====

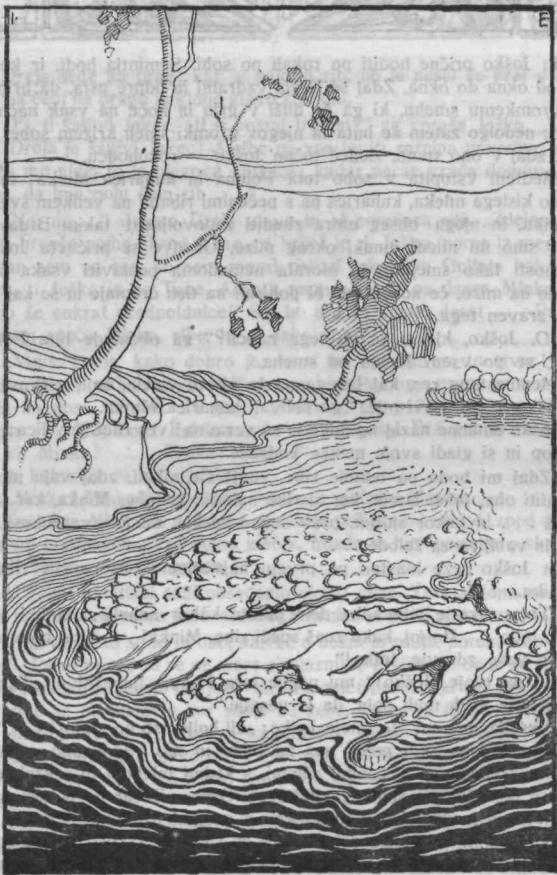
mladinske spise,

ki jih izdaja

„Društvo za zgradbo Učiteljskega
:: konvikta v Ljubljani“! ::

Naročila sprejema „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

PRIZOR IZ POVESTI: VIŠKI BRAT